

Lydighetsprøver

www.nkk.no

Bronsemerkeprøver
Klasse I, II, III, FCI klasse 3
Norgesmesterskap

Gyldig fra 01.01.2022

Versjon 2 - nye fellesbestemmelser

**Norsk
Kennel Klub**

HUNDEEIERNES ORGANISASJON

BRONSEMERKEPRØVE

Norsk Kennel Klub's bronsemerket kan kun tildeles på prøver arrangert av Norsk Kennel Klub eller en av NKKs medlemsklubber, og kan tildeles av autoriserte lydighetsdommere og av personer som av Norsk Kennel Klub er bemyndiget til dette (Bemyndigede instruktører som er medlem i Norsk Kennel Klubs medlemsklubber.) Prøven er uoffisiell.

Øvelse 1

Tilgjengelighet

Koeffisient 1

Kommando: Ord for «bli».

Utførelse:

Denne øvelsen er obligatorisk, og skal avdekke uønsket adferd. Alle må prøves i denne øvelsen før eventuell videre deltagelse. Hunden skal sitte i utgangsstilling. Dommeren kommer bort til ekvipasjen, som skal sjekkes, i front. Føreren kommanderer hunden «bli», og dommeren skal nå sjekke at hunden er tilgjengelig. Tilgjengeligheten sjekkes ved at dommeren berører hundens snuteparti.

Dommeranvisning:

Ved karactersetting av øvelsen, skal det tas hensyn til hundens allmenne oppførsel. Hund som viser aggressivitet, underkjennes og utvises. Hunden skal kunne håndteres uten at den setter seg til motverge. Hund som av andre årsaker enn aggressivitet ikke tillater at hundens tilgjengelighet kan kontrolleres, skal underkjennes i øvelsen. Hunden skal sitte i ro. Hund som reiser seg, kan høyst få 9.

Øvelse 2

Lineføring

Koeffisient 3

Kommando: Ord for «fot». Tillatt fra holdt og ved forandring av gangart.

Utførelse:

Øvelsen starter med hunden i utgangsstilling. Linen holdes i valgfri hånd. Hunden skal føres i fritt hengende line og hunden skal villig følge fører på førers venstre side. Korrekt fotposisjon er hundens skulder ved venstre kne, og hunden skal følge fører i en parallell linje. Fører skal bevege armer og ben på en naturlig måte under øvelsen. Øvelsen skal inneholde vanlig marsj med vendinger og holdt, sakte marsj og springmarsj uten vendinger. Hunden skal raskt, uten kommando, innta utgangsstilling når føreren gjør holdt.

Dommeranvisning:

Hver avvikelse som ekvipasjen gjør fra et ønsket mønster, skal komme til uttrykk i karakteren. En hund som hele tiden føres i stram line, eller som henger etter slik at den stadig må «dras» fram, skal underkjennes i øvelsen. Treghet, manglende kontakt, plaging, skjeve holter og bruk av ekstra kommandoer er feil. Ved karactersetting skal slike feil komme til uttrykk i karakteren.

Øvelse 3

Dekk fra holdt

Koeffisient 2

Kommando: Ord for «fot», «dekk» og «utgangsstilling».

Utførelse:

Øvelsen starter med hunden i utgangsstilling. På ordre gir fører kommando for «fot» og går ca. 5 meter, hvor det blir gitt ordre om å gjøre holdt. Hunden skal innta utgangsstilling uten kommando fra fører. På ny ordre kommanderes hunden til å dekke. Når hunden er i dekk, går fører ca. 5 meter fra hunden hvor det gis ordre om helt om og holdt. Føreren får deretter ordre om å gå tilbake og passerer hundens venstre side på ca. 1/2 meters avstand, ca. 1 meter bak hunden. Fører får så ny ordre helt om og marsj for å gjøre holdt inntil hunden. På ny ordre kommanderes hunden til utgangsstilling.

Dommeranvisning:

Bedømmelsen av øvelsen avsluttes når føreren har gjort helt om og holdt ca. 5 meter fra hunden. Dekk er øvelsens hovedmoment, og karakteren skal gjenspeile hvor villig hunden er til å dekke og til å bli liggende rolig. Ved bedømmelse av øvelsen skal utførelsen av fri ved foten også tillegges oppmerksomhet. Ved bruk av bli-kommando i det fører forlater hunden, gis ikke høyere karakter enn 9. Dekker ikke hunden på første kommando gis ikke høyere karakter enn 8. Ved bruk av en tredje kommando, underkjennes øvelsen. Etter dekk: reiser eller setter hunden seg opp før fører har gjort helt om og holdt, gis ikke høyere karakter enn 7.

Øvelse 4

Innkalling fra sitt

Koeffisient 3

Kommando: Ord for «bli sittende» og «fot».

Utførelse:

Øvelsen starter på anvist plass med hunden i utgangsstilling. På ordre kommanderer føreren hunden til å bli sittende. På ny ordre går føreren ca. 10 meter fra hunden og, på ordre, gjør helt om og holdt. Føreren får så ordre om å kalle inn hunden til utgangsstilling.

Dommeranvisning:

Hunden skal villig komme til fører. Bruk av én ekstrakommando for innkalling, gir høyst karakter 8. Øvelsen underkjennes om ikke hunden er kommet til utgangsstilling på tre innkallingskommandoer. Forlater hunden plassen sin med mer enn tre ganger sin egen kroppslengde før føreren har gjort helt om og holdt, underkjennes øvelsen. Forlater hunden plassen med mindre enn tre ganger sin egen kroppslengde, gis ikke høyere karakter enn 7. Starter hunden før innkallingsordre, etter at føreren har gjort helt om og holdt, gis ikke høyere karakter enn 8. En hund som reiser eller legger seg uten å forflytte seg, før kommando for innkalling er gitt, skal ikke gis høyere karakter enn 8. Det skal legges stor vekt på at hunden velger korteste vei, og at den kommer i god fart.

Øvelse 5

Hopp over hinder

Koeffisient 2

Kommando: Ord for «bli», «fot» og «hopp».

Utførelse:

Øvelsen starter med hunden i utgangsstilling, vendt mot hinderet og på valgfri avstand. På ordre kommanderer føreren hunden til å bli og går fra hunden, på siden av hinderet, og gjør helt om og holdt, valgfri avstand på den andre siden av hinderet. På ny ordre kalles hunden inn over hinderet til utgangsstilling. Hinderet skal være tett, og valgfri høyde maksimum 50 cm. Det er fører som selv avgjør høyden på hoppet.

Dommeranvisning:

Hund som reiser eller legger seg før innkallingskommando, kan høyst få 8. Forlater hunden plassen sin med mer enn 3 ganger sin egen kroppslengde før føreren har gjort helt om og holdt, underkjennes øvelsen. Forlater hunden plassen med mindre enn 3 ganger sin egen kroppslengde, gis ikke høyere karakter enn 7. Starter hunden før ordre, etter at føreren har gjort helt om og holdt, gis ikke høyere karakter enn 8. Hund som vegrer én gang, kan høyst få 7. Ved andre vegring, skal øvelsen underkjennes. Hund som går rundt hinderet, underkjennes i øvelsen. Er hunden ikke kommet inn til utgangsstilling på første innkallingskommando, gis ikke høyere karakter enn 8. Øvelsen underkjennes om ikke hunden er kommet til utgangsstilling på 3 innkallings-kommandoer. Hund som berører hinderet kan høyst få 8. Hund som tar ansats på hinderet kan høyst få 5. River hunden hinderet, underkjennes øvelsen

Øvelse 6

Enkelt dekk 1 minutt

Koeffisient 4

Kommando: Ord for «dekk», «bli liggende» og «utgangsstilling».

Utførelse:

Med hunden i utgangsstilling stilles ekvipasjen opp. På ordre skal føreren gi kommando for dekk og, på fornyet ordre, kommandere bli. Føreren forlater hunden ca. 5 meter og skal synlig for hunden stå vendt mot den i 1 minutt. Tiden starter når føreren står vendt mot hunden. Etter at tiden er ute beordres fører til å gå tilbake og gjøre helt om og holdt ca. 1 meter bak hunden. På fornyet ordre stiller føreren seg inntil hunden og får ordre om å kommandere hunden i utgangsstilling.

Dommeranvisning:

Hund som reiser seg eller setter seg opp før tiden for øvelsen er startet, underkjennes i øvelsen. Hund som reiser eller setter seg opp uten for øvrig å forflytte seg, når tiden er startet, gis ikke høyere karakter enn 5. Forflytter hunden seg mindre enn 3 ganger sin egen kroppslengde, bjeffer eller piper, gis ikke høyere karakter enn 8. Forflytter hunden seg mer enn 3 ganger sin egen kroppslengde, underkjennes øvelsen om det skjer før tiden er ute. Skjer dette etter at tiden er ute, gis ikke høyere karakter enn 8.

Øvelse 7

Helhetsinntrykk

Koeffisient 3

Dommeranvisning:

Med helhetsinntrykk menes først og fremst samarbeidet mellom hund og fører, samt hundens arbeidsvilje og arbeidsglede gjennom samtlige av konkurransens øvelser. Det skal tas hensyn til hund og førers opptreden under og mellom de enkelte øvelser. Det skal også tas hensyn til de forskjellige rasers temperament. Helhet skal altså bedømmes selvstendig og skal ikke nødvendigvis reflektere gjennomsnittet av de øvrige karakterer.

Maks poengsum: 180.

Anmerkning:

Hvis en hund mislykkes i en øvelse, og dommeren mener at dette beror på en misforståelse, kan det tillates at ekipasjen gjør øvelsen på nytt. For utførelse av øvelsene, se også på «Generell deltagerinformasjon, og bedømmelseskriterier for LP-stevner».

For å bestå må man ha godkjent karakter (5) i alle øvelser.

Regler for lydighetsprøver arrangert av Norsk Kennel Klub (NKK) og medlemsklubber/forbund.

FORMÅL:

Dette regelverk gjelder for alle offisielle lydighetsprøver arrangert av NKK og medlemsklubber/forbund. Regelverk og retningslinjer skal bidra til å promotere lydighetssporten, samt legge til rette for konkurranser både i Norge og på tvers av landegrensene.

1. FELLESBESTEMMELSER

Innledning: Dette gjelder alle sporter under Sportshundkomiteen. Sportene våre er svært forskjellige, eventuelle avvik vil fremkomme av gjeldende regelverk for den enkelte sport.

1.1. ARRANGEMENT

1.1.1 Generelt

Prøven kan arrangeres av Norsk Kennel Klub (NKK), klubb/forbund som er medlem av NKK eller tilsluttet forbund som er medlem av NKK, klubb/forbund som har samarbeidsavtale med NKK eller sammenslutninger av disse.

Arrangør er økonomisk, faglig og juridisk ansvarlig for prøven.
Arrangør skal foreta stikkprøvekontroll av id/chip og vaksinasjonskort.

Arrangør og deltakere må overholde «NKKs retningslinjer for publisering av bilder og film gjeldende for arrangører, deltakere og besøkende på NKKs arrangementer».

1.2. Søknader

Søknad om å arrangere prøve sendes til NKK, på angitt måte, innen gjeldende frister. Arrangøren står fritt til å velge hvilke(n) klasse(r) man ønsker å arrangere. Arrangør kan velge å arrangere flere konkurranser i hver gren/klasse. Klassene man ønsker å arrangere skal fremgå av søknaden.

1.3. Prøvedokumenter

Senest 4 uker etter prøven sender arrangøren til NKK:

- *Rapport fra NKKs representant
- *Rapport fra prøvens leder
- *Oppgjørsskjema
- *Resultatliste, hvor dette benyttes

På bakgrunn av mottatt deltakerinformasjon fra arrangørklubben vil NKK fakturere arrangøren for aktivitetsavgift.

1.4. Ledelse av prøven

- **Prøveleder**

Arrangøren oppnevner prøvens leder(e), som er prøvens høyeste tekniske myndighet. Ved delt ledelse skal ansvarsområde fremgå.

- **NKK representant**

Dommer/hoveddommer er NKKs representant. Oppgaven kan deles av flere dommere ved lange prøver (må fremgå tydelig av innsendte papirer). Ved godkjenning av utenlandske dommere anser man disse også som kvalifisert til å være NKKs representant.

Prøvens leder og NKKs representant kan ikke være samme person. Det skal alltid være en NKK representant tilstede under prøven.

NKKs representants myndighet og plikter kommer frem av egen instruks (se pkt 2).

Eventuelle problemer eller tvilsspørsmål, behandles og avgjøres av den myndighet spørsmålet sorteres under. Prøvens leder og NKKs representant kan når som helst gripe inn hvor de måtte anse dette nødvendig innenfor eget myndighetsområde. På dommerens subjektive skjønn og arbeid kan de imidlertid ikke influere.

- **Prøvens funksjonærer**

Prøven funksjonærer skal motta sine instruksjoner fra prøvens leder, og utføre oppgaven på en forsvarlig måte, slik at prøven kan gå etter det fastsatte program.

- **Dyrevelferdskontrollør**

Arrangør oppnevner en dyrevelferdskontrollør jf. «Forskrift om velferd for hest og hund i konkurranser» bestemmelser. Nødvendig informasjon og skjema finner man på www.nkk.no.

Hundefører skal under prøven følge dyrevelferdskontrollør, prøveleder og dommers anvisninger. Ønsker vedkommende å avbryte prøven skal dette meddeles dommer.

1.5. DOMMERE

Oppnevning av dommere

Arrangøren forespør og oppnevner dommere så snart prøven er terminfestet. Det skal kun benyttes dommere med autorisasjon for prøvetypen.

Dersom det skal benyttes utenlandske dommere, må oppgave over disse sendes til NKK senest 4 uker før prøven for klarering.

Dommer, dommerelev eller dommeraspirant kan ikke bedømme:

- hund i eget eie,
- hund vedkommende har eid/vært medeier i, eller solgt i løpet av de siste 6 måneder,
- hund som eies av nærmeste familie (ektefelle, foreldre, søsken eller barn. Inkluderer også husstandsmedlemmer).

Agility er unntatt for punktene over, med unntak fra hund der man selv står som eier.

1.6. Avlysning av prøven

Prøver som er lagt inn i terminlisten skal avholdes med mindre spesielle forhold tilsier noe annet, eks. få påmeldte, uvær, sykdomsforfall dommer e.l. Dette avgjøres av prøvens leder i samråd med NKKs representant.

Avlysning av stevner pga. ingen eller så få påmeldte slik at fellesøvelser ikke kan gjennomføres i henhold til reglene, tas til etterretning, men arrangør må i slike tilfelle uoppfordret sende Norsk Kennel Klub informasjon om bakgrunn for avlysningen.

Inviterte dommere og evt. påmeldte deltakere må varsles om det inntrufne og arrangør må sørge for at alle formelle forhold ordnes opp på forsvarlig måte.

1.7. Godkjenning av prøveresultatene

Dersom arrangementet er gjennomført i henhold til regelverket og aktivitetsavgiften er betalt skal prøven anerkjennes av NKK. Resultatene publiseres når prøven er anerkjent.

1.8. DELTAKELSE

1.8.1 Hunder

Det enkelte regelverk angir hvor gammel hunden må være for å kunne delta.

Rett til å delta har hunder som er registrert i NKK eller register anerkjent av NKK.

Utenlandsk hund som oppholder seg i Norge, og som eies/deleies av person bosatt i Norge, skal omregistreres til NKKs register før påmelding. Ved all omregistrering beholdes og benyttes det opprinnelige reg.nr., men det utstedes ett NKK eierbevis som også dokumenterer og bekrefter at omregistrering er foretatt.

Nox-registrerte hunder kan delta der prøvens regelverk tillater det, dog med de begrensninger som fremkommer av samme regelverk.

Alle hunder må være ID-merket for å delta på terminfestede arrangementer (utstillinger, prøver, mentaltester osv.) i Norge. ID-merkingen må være utført før påmelding til arrangementet.

I henhold til Mattilsynets forskrift nr. 614 er det forbudt å starte med hund som har fått øre og /eller hale kupert. Hunder (av tidligere kuperingsraser) som av veterinærmedisinske årsaker har amputert hale, kan etter søknad til NKK delta dersom det fremlegges veterinærattest med begrunnelse for inngrepet. Attesten må inneholde hundens reg.nr., stambokførte navn og ID-nummer.

Hunder med amputert hale kan starte dersom NKK har utstedt startbevis. Naturlig stumphale: Det vises til NKUs til enhver tid gjeldende liste over raser med naturlig stumphale.

1.8.1.2 Helsestatus

Hunden må være vaksinert etter de til enhver tid gjeldende regler for vaksineringsregler, se NKKs utstillingsregler. Vaksinasjonsattest utstedt av veterinær må medbringes til prøven og fremvises på oppfordring til arrangør.

Hund kan ikke delta dersom:

- den har kliniske symptomer på sykdom,
- den har utøy,
- den er blind og/eller døv,
- drektig tisper kan ikke delta på prøve senere enn 33 dager etter første paring eller har valper under 56 dager

Hunder som stilles på prøve, skal være i god mental og fysisk helse og ikke vise tegn på sykdom. En hund kan kun delta på prøve dersom den på prøvedagen ikke utgjør noen smittefare. Ved tvil skal det framlegges veterinærattest som bekrefter dette. Dersom en hund har pådratt seg en skade som kan bekreftes av en veterinærattest, skal attesten medbringes på prøven.

For øvrig gjelder dyrevelferdslovens § 26 som regulerer eier og førers ansvar for hunders helse under konkurranser.

1.8.2 Førere

Rett til å delta har enhver som av NKK eller NKKs medlemsklubber ikke er fratatt denne rett. Fører som er fratatt retten til å delta på prøve i sitt hjemland av kennelklubb NKK samarbeider med kan heller ikke starte på prøve i Norge så lenge utestengelsen varer.

1.9. Påmelding

All påmelding er bindende, og skal skje som webpåmelding eller etter anvisning fra arrangør der webpåmelding ikke er mulig, innen påmeldingsfristens utløp. Påmelding som ikke er gitt på angitt måte aksepteres ikke. Dersom en deltaker uteblir fra prøven, skal avgiften uoppfordret sendes arrangørklubben.

Eier av påmeldt hund skal være medlem i en av NKKs medlemsklubber eller samarbeidende utenlandsk organisasjon for å oppnå medlemsrabatt.

1.9.1 Overtegning

Påmeldingen stenges når prøven er fulltegnet, dersom prøvens regelverk ikke sier noe annet.

1.9.2 Påmeldingsavgift

Prøvedeltaker som ikke er medlem av medlems klubb eller utenlandsk kennelklubb samarbeidende med NKK, skal betale dobbel påmeldingsavgift.

1.9.3 Tilbakebetaling av påmeldingsavgift

Påmeldingsavgiften betales bare tilbake hvis:

- Påmeldingen ikke godtas
- Arrangør kan etter eget valg praktisere f.eks hel eller delvis refusjon ved dokumentert sykdomsforfall for hund og/eller fører.

Påmeldingsavgiften refunderes ikke for hunder som avvises eller utestenges under prøven.

Eieren og den som disponerer hunden er ansvarlig for enhver skade hunden forvolder. NKK, arrangør, dommer, NKK representanten eller andre som medvirker ved arrangementet er ikke ansvarlig for tap eller skade ut over tilbakebetaling av startkontingenten.

1.9.4 Avvisning

Påviselig syke/skadde hunder, aggressive hunder eller hunder det er gitt feilaktige opplysninger om i påmeldingen skal avvises. Påmeldingsavgiften refunderes ikke for hunder som avvises under prøven. Arrangøren kan bestemme at løpske tisper får delta på prøven. Den løpske tispes får da adgang til prøveplassen i tråd med gjeldende regelverk

1.10. Doping - Kunstig stimulering

Se NKKs til enhver tid gjeldende antidopingregler.

1.11. Deltakerbegrensning

Se gjeldende regelverk

1.12. Prøvedeltakers plikter og ansvar

Alle hunder skal føres i bånd på prøveområdet når de ikke er under bedømmelse eller under oppvarming på angitt sted.

1.12.1 Ansvar

Prøvedeltakeren er ansvarlig for sin(e) hund(er). Ansvaret omfatter også å fjerne etterlatenskaper (avføring) etter hunden på tilliggende områder, så som parkeringsplasser og på veien mellom parkering og terrenget. Eieren og den som disponerer hunden, er ansvarlig for eventuell skade forårsaket av hunden i forbindelse med prøven.

Valper under 4 mnd. får ikke medtas på prøven.

1.12.2 Hundevelferd og helse

Deltaker er ansvarlig for hundens velferd på prøven. Det er ikke tillatt å utsette hunden for en situasjon som kan sette dens helse eller velferd i fare, eksempelvis å forlate en hund i svært varm eller kald bil og/eller behandle hunden dårlig. Det er ikke tillatt å løfte en hund i halsbånd og/eller hale, gjentatt rykking i bånd, slag, spark etc. Hardhendt avstraffelse og bruk av pigghalsbånd eller strøm er ikke tillatt og kan resultere i øyeblikkelig diskvalifikasjon. For øvrig vises det til NKKs lover kap 7.

1.12.3 Tilsyn

Deltaker plikter å føre tilsyn med sin(e)hund(er), også kontroll og tilsyn med hund plassert i bur, bil, campingvogn på eller utenfor prøveområde.

1.12.4 Klandre dommer

Enhver dommeravgjørelse er endelig og udiskutabel. Usportslig opptreden i samband med dommerens beslutninger er ikke tillatt. Det er ikke tillatt i noe forum å klandre dommer eller åpenlyst kritisere dommerens bedømmelse.

1.13. Forseelser

Brudd på ovenstående regler, oppførsel i strid med god skikk og til sjenanse for andre, kan medføre innrapportering til NKK og føre til tap av premie og/eller utelukkelse av deltakelse på utstilling, prøve eller stevne.

1.13.1 Fører

Fører skal følge prøvereglene, opptre sportslig og på en måte som ikke skader hundesporten eller dens anseelse under og i forbindelse med prøven. Også før og etter prøven skal deltakere opptre slik at prøvearrangørens interesser ikke blir skadelidende.

Konflikt mellom prøvedeltakere er arrangøren uvedkommende.

Disiplinære forhold i prøveområdet påklages til prøveleder innen prøvens utløp. Forseelser av graverende art skal skriftlig rapporteres til NKK første virkedag etter prøven. Saken behandles ihht til NKKs lover.

1.13.2 Hund

Hund som i noe tilfelle under eller i forbindelse med prøven opptrer ulempeleg, f. eks. jager vilt/bufe, biter funksjonærer eller uprovosert angriper annen hund, utestenges fra prøven og mister evt oppnådd premiering konkurransedagen. Utestengelse vil også gjelde for dag 2 på en prøvehelg med nytt prøvenummer.

Ved slik utestengelse skal NKKs representant konsekvent omtale episoden i sin rapport, som sendes til NKK første virkedag etter prøven. Saken behandles ihht til NKKs lover.

1.13.3 Klager

Vurderinger og avgjørelser som regelverket overlater til dommerens skjønn kan ikke påklages.

Deltaker som mener seg skadelidende som følge av brudd på prøvereglene, kan før prøven avsluttes, innlevere skriftlig klage til NKKs representant som behandler klagen på stedet.

Avgjørelsen kan påklages til Norsk Kennel Klub innen 1 uke sammen med klagegebyr. Klagegebyret er til enhver tid lik det dobbelte av påmeldingsavgiften til NKK utstillinger. Klagegebyret tilbakebetales hvis klagen tas til følge.

1.14. DISPENSASJON

NKKs Hovedstyre/NKKs Sportshundkomité kan, når særlige omstendigheter gjør det påkrevet, dispensere fra disse regler.

2. INSTRUKS FOR NKKs REPRESENTANT

- 2.1 NKKs representant er dommer
- 2.2 Representanten er prøvens høyeste myndighet hva angår fortolkning av prøveregler.
- 2.3 NKKs representant må være til stede under hele prøven alle dager. Oppgaven kan deles dersom prøven har lange dager eller går over flere dager.
- 2.4 NKK representanten kan delta på prøven når vedkommende ikke innehar funksjonen som NKK representant (ved delt NKK representant).
- 2.5 Om disiplinære forhold oppstår tar prøvens leder dette opp med NKKs representant og saken forsøkes løst på stedet. Hvis dette ikke lykkes, skal dette skal saken rapporteres til NKK. [ta inn fra §7-9 – «nærmere bestemte handlinger» må defineres, «medføre utelukkelse» definere om både hund og fører, eller bare en av delene – definere hvilket organ som skal avgjøre jf. §7-9 siste ledd.]

3. Instruks for prøveleder

- 3.1 Prøveleder oppnevnes av arrangør, og må være medlem i NKK og skal ha nødvendige kvalifikasjoner i henhold til gjeldende regelverk
- 3.2 Når utenlandsk dommer er NKK representant, er myndighetsansvaret vedrørende fellesbestemmelser prøveleders ansvar.
- 3.3 Prøveleder kan ha rollen som dyrevelferdskontrollør, og skal utføre denne i tråd med «Forskrift om velferd for hest og hund i konkurranser».
- 3.4 Prøveleder er høyeste myndighet på alle andre områder enn fortolkning av regelverket. Fortolkning av regelverket er NKK representantens ansvar, se egen instruks.
- 3.5 Prøveleder må ha tilstrekkelig kjennskap til prøveformen og inngående kjennskap til regelverket.
- 3.6 Prøveleder skal ha god kunnskap til prøveformens IT-løsning.
- 3.7 Prøvens leder kan når som helst gripe inn dersom dette anses nødvendig innenfor eget myndighetsområde.
- 3.8 Prøveleder kan avlyse prøve [jf. reglenes pkt. om avlysning, Force majeure]. Avlysning skal formidles NKKs administrasjon omgående.

4. SÆRBESTEMMELSER FOR LYDIGHETSPRØVER

4.1

Dersom stevnet har deltakerbegrensning skal dette spesifiseres i søknaden. Arrangør må også informere om dette samtidig som stevnet annonseres. Dersom det settes et øvre tak, skal påmelding skje etter prinsippet «først til mølla».

4.2

Forholdene skal, så langt som mulig og uten at det går ut over praktiseringen av gjeldende regler, legges til rette slik at funksjonshemmede kan delta.

4.3

Utenlandske ekvipasjer kan konkurrere i Norge, i den klassen de hører til i, gitt at de følger FCI sitt system. Norske ekvipasjer kan konkurrere i utlandet på samme måte.

4.4

I internasjonale lydighetskonkurranser (CACIOB) og i VM-konkurranser (Verdens mesterskap) kan tisper som forventes å føde innen fire uker og tisper som har født innen tolv uker før konkurransedagen ikke delta.

4.5

Hunden må være fylt 9 måneder første stevnedag for deltakelse på lydighetsprøve. For deltakelse i kl. FCI 3, må hunden være fylt 15 mnd.

4.6

Tisper med løpetid har lov til å konkurrere i klasse FCI 3. I klasse 1, 2 og 3 avgjøres dette av arrangør, gjerne i samråd med dommer. Arrangør bør informere om dette i annonsen for stevnet. Evt. påmeldingsavgift refunderes ikke.

Felles for tisper med løpetid er at de må holdes borte fra konkurranseplassen og nærliggende omgivelser til alle andre hunder har fullført sine øvelser. Ved behov skal dommeren undersøke og avgjøre om hunden har løpetid utenfor ringen før konkurransen starter.

4.7 Kastrede hunder

Hunder som er steriliserte og kastrede ihht. Dyrevelferdsloven har lov til å delta på lydighetsprøver.

4.8

Det skal utarbeides en startliste med alle deltagende hunder. Hvis en deltager stiller med 2 hunder i samme klasse, skal disse gå i hver sin pulje. Hvis det oppstår interessekonflikter med påmeldinger i andre konkurransegrener, eller at deltageren har påmeldt flere hunder til konkurransen, er det deltagerens eget ansvar å prøve å finne en tilfredsstillende løsning.

4.9 Møtetid

Bedømmelsen starter tidligst til innkalt møtetid. Den enkelte deltaker er ansvarlig for å møte ved korrekt ring i god tid før bedømmelsen starter. Det gjøres spesielt oppmerksom på at (eventuell) tidsplan oppslått på stedet eller ved ringen, kun er å betrakte som veiledende. Bedømmelsen kan starte både tidligere og senere uten varsel, men ikke tidligere enn innkalt møtetid.

4.10 Påvirkning

Alle henvendelser fra deltaker til dommer, skal skje via ringsekretær så lenge bedømmelsen pågår. Det er forbudt ved bedømmelsen å:

- forsøke å ødelegge for andre deltagende hunder
- å påvirke hund ved hjelp av person utenfor ringen.

4.11 For sent fremmøte

Det er deltakers eget ansvar å møte i god tid ved ringen, slik at hunden er til stede når den skal bedømmes. Dersom en hund kommer for sent til bedømmelsen kan dommeren ta med hunden til bedømmelse dersom klassen ikke er ferdig bedømt og det foreligger en gyldig grunn til forsinkelsen.

4.12 Dommeravgjørelser kan endres i følgende tilfelle:

Feil av teknisk art er begått

Hunden har ikke hatt rett til å delta ifølge gjeldende bestemmelser

4.13 Konkurransелеder og øvrig ringpersonale

Det bør være minst 1 autorisert konkurranseleder i hver ring. På internasjonale lydighetsprøver skal det være konkurranseleder i kl. 3 og FCI kl. 3. Det bør også være konkurranseleder på internasjonale lydighetsprøver i kl. 1 og 2. Dersom utenlandske deltagere er påmeldt må konkurranseleder kunne instruere på Engelsk eller annet forhåndsavtalt språk.

Hvis øvelsene deles og dømmes av to eller flere dommere, skal det være et likt antall konkurranseledere. Det bør være minst én pr ring.

Øvrige ringpersonale (konkurranseleder, dommerelev/-aspirant og konkurranseleder-elev) kan ikke melde på hund til bedømmelse i den ring de fungerer i og heller ikke personlig fremføre hund til bedømmelse den dag de fungerer. Prøveleder kan hverken melde på eller fremføre hund til bedømmelse. Øvrige funksjonærer kan melde på og fremføre hund til bedømmelse. Ved fremføring av hund er det forbudt å bære synlig funksjonærmerke.

4.14 . Utførelse av konkurransen

Lydighetskonkurranser er under ledelse av dagens dommer og konkurranseleder. Hvis det er mer enn én dommer i en konkurranse, blir en av dommerne utnevnt til overdommer og leder av dommerteamet.

4.15 Bytte av påmeldt klasse

Hund som har oppnådd kravene til 1. premie, kan bytte klasse etter påmelding dersom det er i orden for stevnearrangøren. Varsel om bytte av klasse skal gis skriftlig til stevnearrangør. Unntak: - trykkfeil eller liknende som ikke kan lastes påmelder.

4.16 Utøvere i ringen

Når konkurranseringen bygges og etter at den er bygget ferdig, har en utøver ikke lov til å gå inn i konkurranseringen sammen med hunden sin eller uten hunden sin med mindre en autorisert person har gitt tillatelse til det.

I PRAKTISKE ARRANGEMENTER OG UTSTYR

Utførelse, antall konkurrenter, størrelsen på ringen og utstyr som det er behov for.

12. Tid tildelt for å dømme per dag og antall konkurrenter

Konkurransen bør være så planlagt at bedømmingen ikke tar mer enn omtrent seks timer per dag.

Oppsett av bedømmelsestider:

Klasse 1 og Klasse 2

Det anbefales at en dommer ikke dømmer mer enn ca. 30 hunder per dag i Kl. 1 og Kl. 2. 6 hunder tar ca en time.

Klasse 3 og FCI 3

Det anbefales at en dommer ikke dømmer mer enn 25 hunder per dag i kl. 3 og kl. FCI 3. Det er anslått at å dømme 4 hunder i klasse 3 og FCI 3 tar omtrent en time.

Hvis mer enn én dommer utnevnes, bedømmer hver og en øvelsene som er tildelt ham for alle hunder som starter i klassen. For slike tilfeller kan antall hunder fordobles.

13. Størrelsen på lydighetsringen

Størrelsen på lydighetsringen for en innendørs konkurranse bør være minst 20 m x 30 m i Klasse 3 og FCI 3. Når konkurransen er utendørs, er den foretrukne ringstørrelsen minst 25 m x 40 m. I klasse 1 og 2 kan ringen være litt mindre. Ringen kan også være mindre hvis øvelsene er delt mellom to eller flere ringer, og de øvelsene som krever mindre plass gjennomføres i samme ring. Ringen skal være tydelig merket. Det er opp til dommeren å avgjøre om ringens størrelse er akseptabel eller ikke. Alle oppgitte avstander for utførelse av øvelser er anslag.

14. Utstyr

Det er arrangørs ansvar å ha følgende utstyr, tilgjengelig, så vel som lydighetsreglene og annet nødvendig materiell knyttet til det som er påkrevd for å arrangere stevnet etter gjeldende regler. Er det flere ringer må nødvendig utstyr være tilgjengelig i hver ring, tilpasset den/de klasser som skal gjennomføres i den enkelte ring.

Hindre:

- Et plankehinder (lukket hinder), ca. 1 m bredt der høyden kan justeres fra ca. 10 cm til 60, med et intervall på ikke mer enn 10 cm. Sidene på hinderet skal være ca 1 m, og hinderet skal ikke ha sidevinger. I tillegg til det som er beskrevet ovenfor se figurer og beskrivelse av hindrene i vedlegg 1.1.
- Et åpent hinder, ca. 1 m bredt med justerbar høyde fra ca. 10 cm til 60 cm. Hinderet skal være konstruert slik at det bare er en 5 cm bred planke/bom på aktuell høyde og åpent under bortsett fra tverrbjelken i bunn. Hinderet skal ikke ha sidevinger. I tillegg til det som er beskrevet ovenfor se figurer og beskrivelse av hindrene i vedlegg 1.2.

Apporteringsgjenstander:

- Det skal være apportbukker i tre, i 3 ulike størrelser. Hver serie skal inneholde hhv. 1, 2 og 3 like apportbukker for hhv. klasse 2, 3 og FCI 3. Fører kan bruke egne apportbukker av tre
- Hver serie skal være i ulik størrelse og vekt, slik at de er passende for ulike størrelser av hunder, f.eks. små, mellomstore og store raser. Fører kan velge hvilken størrelse apportbukker han/hun vil bruke.
- Neseprøvepinner ca. 2 cm x 2 cm x 10 cm. Det trengs 6-8 pinner for hver deltager (6 i klasse 3, 8 i klasse FCI 3)

Annet utstyr:

- Karakteranvisningsblokk
- Anvisningsskilt for posisjonene for «Avstandskommandering», enten skriftlig eller med symboler eller en elektrisk tavle.
- Kritt, spraymaling, tape eller annet utstyr som kan brukes for å markere f.eks. «firkanten» og sirkel samt startpunkter/sluttpunkter.
- Et tilstrekkelig antall markører (hatter, halvkuler etc.) og kjegler må være tilgjengelige for å markere start og stopp på øvelser, når det er nødvendig. Markører kan også brukes for å markere plasser der f.eks. vendinger skal utføres etc. Markørene/kjeglene skal være passende for situasjonen, om de skal sees av hunden eller bare for fører. Ved valg av størrelse, synlighet og farge, bør deres funksjon vurderes. For eksempel skal hjørnene på ruta markeres med kjegler som er ca. 15 cm høye og godt synlige, mens startpunktet kan indikeres av en liten markør.
- Det må være minimum 6 stk. ca 40-50 cm høye kjegler. Arealet av kjeglene skal dekke 0,4-0,5 m². Oppsettet (dybde X bredde) av kjeglene skal være 70-80 cm x 70-80 cm. Se beskrivelse i tilsvarende øvelser og vedlegg 4.

III KLASSEINDELING, PREMIER, OPPRYKK, TITLER OG CHAMPIONAT

15. Klasser 1, 2, 3, og FCI 3

Det konkurreres i 4 klasser. Klasse 1 er åpen for hunder som tidligere ikke har deltatt i klasse 2. Klasse 2 er åpen for hunder som har oppnådd 1. Premie i klasse 1 og som tidligere ikke har deltatt i klasse 3. Klasse 3 er åpen for hunder som har oppnådd 1. Premie i klasse 2, og som tidligere ikke har deltatt i klasse FCI 3. For deltakelse i klasse FCI 3 må hunden ha oppnådd 1. Premie i klasse 3, og være minst 15 mnd.

Dommerkarakterene er tellende karakter som multiplisert med koeffisienten, gir den oppnådde poengsum i øvelsen. Dommerkarakteren 0 vil si at øvelsen underkjennes.

1 Premie	256-320	80% Excellent
2 Premie	224-255,5	70% Very good
3 Premie	192-223.5	60 % Good

En hund har godkjent opprykk når den har oppnådd 1. premie (Excellent) i en klasse minst en gang. Dette gjelder også for hunder som har oppnådd 1.premie (Excellent) i andre land som følger samme regler og retningslinjer.

Alle hunder som oppnår premie i klasse 1 og godkjent karakter i alle øvelser, tildeles sølvmerket. Alle hunder som oppnår premie i klasse 2 og godkjent karakter i alle øvelser, tildeles gullmerket. Alle hunder som oppnår premie i klasse 3 og godkjent karakter i alle øvelser, tildeles gullmerket m/hvit emalje. Alle hunder som oppnår premie i klasse FCI 3 og godkjent karakter i alle øvelser, tildeles gullmerket m/blå emalje. Appellmerket tildeles kun en gang i hver klasse.

Dommeren gir skriftlig bedømmelse av hver hund, og deltageren får kopi av bedømmelsen. Hunder som har oppnådd 1. premie, skal rangeres på premielister og kritikkskjema.

Hvis to eller flere hunder ender opp med samme antall poeng, og hvis det er ønskelig å ha en endelig resultatliste, som f.eks på internasjonale lydighetsprøver, bør resultatene av følgende øvelser legges sammen:

Klasse 1: Øvelsene 1.3, 1.5, 1.6, og 1.11 (Helhet)

Klasse 2: Øvelsene 2.2, 2.4, 2.5, og 2.10 (Helhet)

Klasse 3: Øvelsene 3.2, 3.4, 3.5 og 3.10 (Helhet)

Klasse FCI 3: Øvelsene 3.3, 3.5, og 3.6.

15.1 Premiering

I hver av de 4 klassene stiller arrangøren minst 6 konkurransepremier til dommerens disposisjon. Premiene settes opp til de hunder som oppnår 1. premie, og som har de høyeste poengsummer, uansett hvilke karakterer ekvipasjen oppnådde i de enkelte øvelser. Hund som oppnår Lydighetschampionat, skal ha premie selv om den ikke er blant de 6 beste.

16. LP titler, lydighetschampion og internasjonal lydighetssertifikat CACIOB

For LP-titler og championat se NKKs egne og til enhver tid gjeldende regelverk for dette.

IV KLASSER, ØVELSER OG KOEFFISIENTER

	Klasse 1	Koeffisient
1.	Tilgjengelighet	2
2.	Fellesdekk 1 minutt	5
3.	Lineføring	4
4.	Dekk fra holdt	4
5.	Innkalling fra sitt	3
6.	Fremadsending med stå	4
7.	Hopp over hinder	4
8.	Kontroll over hunden på avstand	4
9.	Helhetsinntrykk	2
	Klasse 2	Koeffisient
1.	Felles sitt 1 minutt, synlig fører	3
2.	Fri ved fot	4
3.	Stå, eller dekk under marsj	3
4.	Innkalling fra sitt med stå	4
5.	Fremadsending med dekk	4
6.	Kontroll over hunden på avstand	4
7.	Apportering over hinder (lukket)	4
8.	Fremadsending rundt en gruppe kjegler og returnere	4
9.	Helhetsinntrykk	2
	Klasse 3	Koeffisient
1.	Fellesdekk 2 minutter med skjult fører	3
2.	Fri ved fot	4
3.	Sitt og dekk under marsj	3
4.	Innkalling fra dekk med dekk	3
5.	Fremadsending med dekk og på plass	4
6.	Apportering med dirigering	3
7.	Neseprøve	3
8.	Kontroll over hunden på avstand	4
9.	Fremadsending rundt en gruppe kjegler, stopp og hoppe et hinder	3
10.	Helhetsinntrykk	2
	Klasse FCI 3	Koeffisient
1.	Felles sitt 2 min med skjult fører	2
2.	Fellesdekk 1 minutt med innkalling	2
3.	Fri ved fot	4
4.	Momenter under marsj, med innkalling	3
5.	Innkalling med stå/sitt/dekk	3
6.	Fremadsending med dirigering, dekk og på plass	4
7.	Apport med dirigering	3
8.	Fremadsending rundt en gruppe kjegler, stå/sitt/dekk, apportering, hopp over hinder	4
9.	Neseprøve	3
10.	Kontroll over hunden på avstand	4

V GENERELLE REGLER FOR UTFØRELSE OG BEDØMMELSE AV LYDIGHETSPRØVER

Reglene og retningslinjene for utførelse og bedømmelse av øvelsene omfatter

A) En generell del som gjelder utførelse og bedømmelse av alle øvelser i klasse 1, 2, 3 og FCI 3.

B) En del som beskriver utførelse og bedømmelse av de enkelte øvelsene.

Dersom ikke annet står beskrevet i bedømmelseskriteriene for de enkelte øvelsene, gjelder generelle regler og retningslinjer for utførelse og bedømming av alle øvelsene. Om en hendelse inntreffer som ikke omfattes av disse regler og retningslinjer, bestemmer dommeren hvordan man fortsetter eller bedømmer situasjonen. Dommeren kan avvike fra dette regelverket ved ekstraordinære omstendigheter. Dommerens avgjørelse er endelig, og ingen utøver kan reise tvil om dommerens avgjørelse.

Hund som viser aggressiv adferd i ringen, skal utvises, og dommeren skal innrapportere hendelsen til Norsk Kennel Klub senest innen 8 dager etter stevnet.

Poeng tildelt

Lydighetsøvelsene gis poeng etter følgende karakterskala:

0 – 5 – 5,5 – 6 – 6,5 – 7 – 7,5 – 8 – 8,5 – 9 – 9,5 – 10.

Diskvalifikasjon leder til avbrytelse av videre konkurranse, og resultatet registreres som DISK. Hunden kan ikke fortsette de gjenværende øvelsene i konkurransen.

Underkjennes en øvelse fører det til tap av alle poeng i den spesifikke øvelsen. Hunden kan fortsette med de resterende øvelsene.

Dersom en ekvipasje får ødelagt en øvelse, og dommeren anser at dette skjer av årsaker som verken hund eller fører kan klandres for, kan dommeren tillate at øvelsen blir utført på nytt.

Bruk av gule og røde kort:

I klasse FCI 3 brukes gule og røde kort.

Gult kort er en advarsel. Dommeren kan gi en advarsel basert på førers eller hundens oppførsel. Om dommeren gir et gult kort, trekkes 10 poeng fra sluttsummen. Om dommeren gir gult kort 2 ganger, er ekvipasjen diskvalifisert.

Rødt kort er diskvalifikasjon.

Bruk av gule og røde kort i konkurranser med flere dommere:

1) To eller flere dommere i separate ringer

Alle dommere skal gi karakter i helhet, klasse 1,2 og 3. Karakterene skal legges sammen og divideres på antall dommere og evt. rundes oppover til nærmeste ½ karakter

Når 2 dommere dømmer separat (2 ringer, ulike øvelser), medfører ett rødt kort (det første) diskvalifikasjon. Dersom en av dommerne har vist et gult kort, f. eks i den første ringen, skal

ikke den/de andre dommeren(e) informeres om dette. Alle dommerne arbeider individuelt. Det gule kortet skal noteres på kritikkskjemaet, og om en annen dommer også gir et gult kort skal dommeren informeres om at et gult kort har blitt delt ut tidligere slik at dette siste gule kortet medfører diskvalifikasjon (2 gule kort av samme dommer medfører også diskvalifikasjon).

2) To eller flere dommere i samme ring

Alle dommere skal gi karakter. Karakterene skal legges sammen og divideres på antall dommere og evt. rundes oppover til nærmeste ½ karakter (For NM se egne regler).

Dersom en av dommerne ønsker å komme med en advarsel (gult kort) eller diskvalifisere ekvipasjen (rødt kort), skal han/hun orientere meddommerne og saken avgjøres i fellesskap. Om hoveddommer er i ringen bør han eller hun eventuelt vise kortet.

17 Generelt om utførelse og bedømmelse

Disse retningslinjene følges i alle øvelser hvis ikke annet er angitt i beskrivelsene av øvelsene.

17.1 Utførelse

1. I klasse 1 og 2 skal øvelsene utføres i den rekkefølgen som anvist i dette regelverk. Øvelsene etter fellesøvelser skal utføres sammenhengende, dersom klassen ikke er delt mellom flere dommere. I klasse 3 og FCI 3 kan dommeren velge å dele opp på bedømmelsen og gruppere øvelsene, samt endre rekkefølgen på øvelsene. Rekkefølgen skal være lik for alle deltakerne. Føreren kan hoppe over en eller flere øvelser, unntatt tilgjengelighet i kl. 1. Utøver skal informere konkurransелеder og dommer hvilke øvelser han/hun vil utelate.
2. Øvelsene starter og ender med hunden i utgangsstilling, dersom ikke annet er beskrevet i de enkelte øvelsene. Utgangsstilling betyr at hunden skal sitte ved føreres venstre side.
3. Fører skal bevege seg i normal gange i alle øvelser, unntatt lineføring/fri ved fot hvor ekvipasjen testes i ulike gangarter.
4. Alle øvelser begynner når konkurransелеder/dommeren har dirigert ekvipasjen til øvelsens startsted, hunden er i utgangsstilling og det er annonsert at «øvelsen starter». I alle klasser bortsett fra FCI 3 skal ekvipasjen bekrefte at de er klare.
5. Fører skal kommandere hunden i utgangsstilling ved anvist startsted og være klar til å starte øvelsen etter kort tid. I klasse 1, 2 og 3 kan toleransen være litt høyere enn i FCI 3, der fører skal være forberedt på å ha sine hunder i utgangsstilling og starte øvelsen svært kort tid etter å ha nådd startstedet.
6. Alle øvelser er ferdige når konkurransелеder/dommer annonserer «takk» eller «øvelsen slutt».
7. I øvelsene, med mindre annet er beskrevet i øvelsesteksten, gir konkurransелеder beskjed når og hvordan det skal kommanderes i alle øvelsens faser, selv om dette ikke er systematisk beskrevet i øvelsen.
8. Det er opp til fører å bestemme om en ny kommando skal gis og når dette skal utføres.
9. Konkurranseleders ordre i denne regelteksten er eksempler, men det er viktig at ordrene er klare for fører. Det er viktig at ordrene er klare og tydelige for både førere og dommere. Dette betyr både i mening og volum. Overdrevent høy kommandering anbefales imidlertid ikke.
10. Det er ikke tillatt å vise hunden steder eller retninger før, ved startstedet eller mellom

øvelser (annet enn for pågående øvelse, hvis slikt er tillatt). Slik aktivitet vil føre til underkjennelse av øvelsen.

11. I kl. 1 og kl. 2 skal fører gå inn i ringen med hunden i førerline. Under hele konkurransen må fører holde linen usynlig for hunden. Førerlinen skal under bedømmelsen bæres i lommen, legges på utsiden av ringen eller på konkurranseladers bord. Fører kan sette bånd på hunden etter siste øvelse når de forlater ringen. Hunden må ha på halsbånd under gruppeøvelser. Det anbefales å ha halsbånd på også under øvelsene. I tillegg er halsbånd for forebygging av flått og andre insekter tillatt.

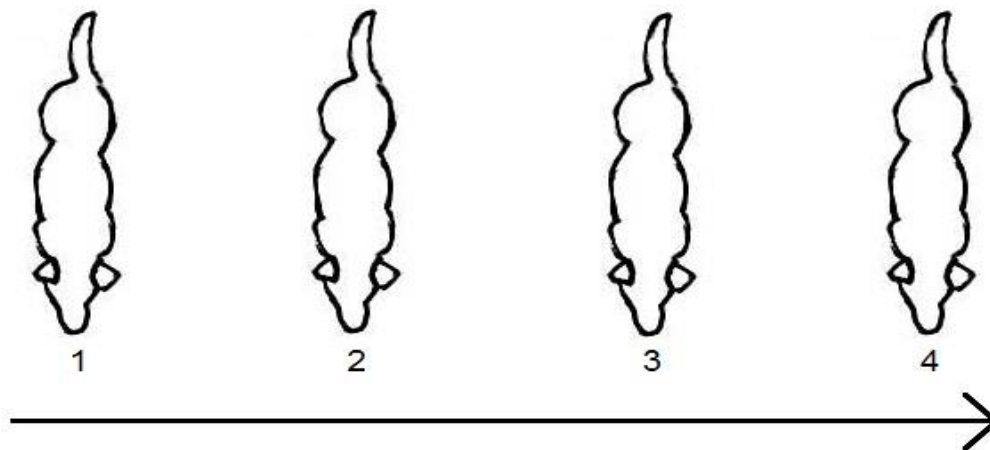
12. I klasse 3 kan fører gå inn i ringen med hunden i førerline. I FCI 3 må fører legge førerlinen på utsiden av ringen eller på konkurranseladers bord. Dette gjelder alle øvelser. Hunden må ha på seg halsbånd i alle gruppeøvelser. Det er opp til fører å avgjøre om hunden skal ha halsbånd på i de andre øvelsene, det er ikke tillatt å ta av/på halsbånd mellom øvelsene. I tillegg er halsbånd for forebygging av flått og andre insekter tillatt.

13. Dersom det av en eller annen grunn er forsinkelse mellom 2 øvelser, kan man legge hunden. Man kan derimot ikke kalle den inn fra denne posisjonen (eller noen annen posisjon) for å fortsette med neste øvelse.

14. Under øvelser skal fører bevege seg normalt i rette linjer. Ubestemte og tvetydige bevegelser, overdrevne gester, signaler eller kroppsspråk og unaturlige bevegelser av ekstremiteter gir grunnlag for trekk i karakter. Vendinger og helomvendinger skal være 90 og 180 grader, og etter en helomvending skal fører gå tilbake på tilnærmet samme linje.

15. I øvelser der fører skal gå forbi hunden skal avstanden mellom hund og fører være ca. 0,5 meter. Hunden kan passeres på begge sider dersom ikke øvelsesteksten sier noe annet.

16. Retningene høyre og venstre (f.eks. i apportering med dirigering) er definert fra førers synspunkt f.eks. ved at fører ser til høyre eller venstre ved øvelsens startsted når hunden skal dirigeres. I gruppeøvelsene er imidlertid retningen fra venstre til høyre når konkurranseleder/dommer står i front for fører. 1 = venstre ... . 4 = høyre.

17. Det er ikke tillatt for fører å ta på, stryke eller gi annen form for oppmuntring under en øvelse. Slik oppførsel vil resultere i at øvelsen underkjennes.

18. Godbiter eller leker er ikke tillatt i ringen verken under eller mellom øvelser. Om dommeren oppdager at fører har eller bruker godbiter eller leker, vil dette føre til diskvalifikasjon.

19. "Håndtouch" er tillatt en gang på startpunktet. "Håndtouch" betyr at hunden berører førers håndflate. Det må være raskt, og skal ikke gi inntrykk av å vise retninger, og det er hunden som skal berøre førers håndflate, ikke fører som berører hunden.
20. Dommeren vil gi en advarsel, ved overdreven oppmuntring av hunden.
- I klasse 1,2 og 3 vil dommeren vektlegge denne oppførselen i det generelle helhetsinntrykket.
  - I FCI 3 vil dommeren gi gult kort. En ny episode medføre diskvalifikasjon.
21. Dommeren har rett til å stoppe en øvelse dersom hunden tydelig ikke evner eller er uvillig til å utføre øvelsen. En slik øvelse er underkjent.
22. Dommeren har rett til å utvise en hund som ikke fungerer ordentlig eller forstyrrer ved kontinuerlig bjeffing eller piping.
23. Bjeffing og piping under en øvelse medfører trekk i karakteren.
24. Ved bjeffing eller piping både under og mellom øvelser i FCI 3, kan dommeren gi en første advarsel og eventuelt vise gult kortet.
25. Høyden på alle hopp skal ikke være høyere enn ca. mankehøyden på hunden, og høyden bør derfor reguleres ut fra hundens høyde. I Kl.1, Kl.2 og Kl.3 er maksimum høyde 50cm. I Kl. FCI 3, 60cm

Fri ved foten

26. Fotarbeidet i alle klasser utføres uten bånd. Unntak er lineføring i klasse 1
27. Den løse hunden skal villig følge fører på førers venstre side, med skulder ved førers venstre kne, og følge fører i en parallell linje. Fører skal bevege armer og ben på en naturlig måte under øvelsen. Avstanden mellom hund og fører skal være tydelig. Avstanden avhenger noe av hundens størrelse. Hunden skal ikke klenge på fører, berøre eller forstyrre fører eller omvendt.
- I FCI3: Hunder som går i unaturlig posisjon, dvs. ser rett opp på en overdreven måte, skal trekkes i poeng. Dette kan i enkelte tilfeller føre til karakteren null, hvis det er andre feil. Bevegelsene i fri ved foten skal derfor skje på en naturlig måte. Det er altså ikke feil at hunden ser på føreren og holder "øyekontakt". Det er overdrivelse og at hunden går i en unaturlig stilling som er feil.
28. I øvelsen «fri ved fot» kan fører velge å utføre helomvendinger (180 grader) til høyre eller venstre («Tyskervending» er like akseptabelt, hunden tillates å kretse tett rundt fører på høyre side). Etter en helom vending skal fører fortsette marsjen på omtrent på samme linje.
29. Vendinger til venstre og høyre skal være rette vinkler (90 grader). Føreren skal ikke markere med hodet, vri skuldrene eller bruke noe annet kroppsspråk eller gi signaler med føttene. Det presiseres at det er anledning til å se hvor du går.
30. «Fot-kommando» kan gis ved hver start, ved forandring av gangart, ved stegforflytninger og vendinger på stedet.
31. Når fører stopper, skal hunden raskt innta utgangsstilling uten kommando.
32. Baklengsgange i lengre avstander i klasse 3 og FCI 3 skal starte fra utganstilling, og ende i utgangsstilling.

Kommando og hånd-tegn:

33. Kommandoordene i disse retningslinjene er anbefalinger. Andre tilsvarende korte ord er akseptert som kommandoer.

- 34.** Kommando for utgangsstilling kan gis ved hver start, og «bli-kommando» kan gis i øvelser der fører forlater hunden eller vender seg bort fra hunden, dersom øvelsens regeltekst ikke sier noe annet.
- 35.** Verbale kommandoer må brukes i alle øvelser. Dommeren må ha mulighet til klart å høre kommandoene gitt til hunden. Overdrevent volum kan gi trekk i poeng. I noen tilfeller kan håndtegn gis i tillegg til en verbal kommando. Om så vil dette stå i øvelsesteksten. Når håndtegn brukes, skal tegnene være korte, dvs. Ikke lengre enn en verbal kommando, og annet kroppsspråk skal ikke brukes. En eller to hender kan brukes som hånd-tegn. Ved bare bruk av håndtegn trekkes 2 poeng.
- 36.** Med konseptet «kroppsspråk» menes bevegelser av kroppen (ikke nødvendigvis å ta skritt), men å vri/snu kroppen, hode eller skuldre og markeringer med føttene. Bruk av kroppsspråk senker karakteren, hvor mye avhenger av graden av kroppsspråk og situasjonen.
- 37.** En fører som tar steg under kommandering i en øvelse, hvor fører skal stå i ro, underkjennes i øvelsen. Øvelsen underkjennes dersom fører, under f. Eks dirigering, tar skritt bort fra startpunktet.
- 38.** Hånd-tegn er aldri tillatt dersom hunden er ved siden av fører i «fot-posisjon». Dette vil medføre en senkning på 1 – 3 karakterer i kl. 1 og 2, og 2-4 i klasse 3 og FCI 3, avhengig av tegnets styrke, situasjonen og varigheten. Om kroppsspråk brukes i tillegg senkes karakteren enda mer.
- 39.** I øvelser der hunden blir dirigert eller behøver å re-dirigeres, er det tillatt med hånd-tegn samtidig med verbal kommando når hunden er på avstand fra fører. Eksempelvis: rundt kjeglen, dirigerer inn i en sirkel og inn i en firkant og dirigere for å hente riktig apport. Karakteren skal her ikke senkes for bruk av hånd-tegn sammen med verbal kommando, bare dersom det brukes ekstra kommando.

Innkalling og apporтерingsøvelser:

- 40.** Hundens navn kan brukes i kombinasjon med kommando på alle innkallingsøvelser eller innkallings- situasjoner. Navn og kommando skal uttales tett sammen, slik at det høres ut som en kommando og ikke to. Det er også lov bare å bruke hundens navn som kommando. Et samtidig hånd-tegn er tillatt ved stoppmomentene.
- 41.** I innkalling , hopp, fremadsending og apporтерingsøvelser kan hunden enten direkte innta utgangsstilling eller innta sittende stilling i front av fører først. Om hunden har innkomst i front, må hunden på fornyet kommando (etter kommando av konkurranseleder) raskt innta utgangsstilling. Hunden må bevege seg tett på fører når den skal innta utgangsstilling. Dette gjelder også ved hopp over hinder.
- 42.** I innkalling og apporтерingsøvelsene behøver ikke dommer å vite om hvilken avslutning fører tenker brukt. Dersom avslutningen er elegant utført kan høyeste poengsum gis uavhengig av førers intensjon.
- 43 .** Det er ikke tillatt at hunden «smaker» på apporтерingsgjenstand før øvelsen. Dersom dette skjer, kan ikke mer enn 5 poeng tildeles i klasse 2 og i klasse 3. I klasse FCI 3 underkjennes øvelsen.
- 44.** Fører står fritt til å velge størrelse på apportbukkene egne eller arrangørs, som skal være av tre som han/hun vil bruke . Dommeren kan kontrollere apportbukkene.

17.2 Bedømmelse

45. Bedømmelse av en øvelse starter når fører har plassert seg på startstedet med hunden i utgangsstilling og konkurransелеder sier «øvelsen starter». Bedømmelsen er ferdig når konkurransелеder sier «øvelsen ferdig» eller «takk».

46. Alle avvik fra et ideal skal føre til senkning av karakter: alle ekstra kommandoer, dobbeltkommandoer, kroppsspråk, avvik på utgangsstilling, avvik fra parallelle bevegelser etc. Kroppsspråk senker karakteren med 1-5 poeng avhengig av styrke, varighet og hyppighet. For små, men klare håndsignaler, klar vippebevegelse av hodet trekkes 2-3 poeng i FCI 3. For svært kort titt på hunden, et lett nesten umerkelig håndsignal eller et lite skuldertrekk trekkes 1-2 poeng i FCI 3. I klasse 1,2 og 3 kan grensen for kroppsspråk være litt mildere, men poeng må trekkes for avvik som f.eks. kroppsspråk. For mye stemmebruk, samt overdreven og vedvarende håndtegn er uønsket og skal gjenspeiles i karaktersetningen.

47. Det er viktig at hunden er glad og villig til å adlyde kommandoer.

48. Ved bedømmelse av hastighet skal rasens beskaffenhet tas i betraktning. Det ideelle er ikke det samme for alle raser. Når en hund reagerer raskt og villig på en kommando, beveger seg rasetypisk, holder jevnt tempo og viser interesse, bør den belønnes med topp karakter dersom ikke andre feil medfører senkning. Når det gjelder å adlyde kommandoer, f.eks. stoppkommandoen, er det avstanden hunden beveger seg etter at kommandoen er gitt som blir vurdert."Det er mer toleranse for raske hunder enn langsomme hunder" betyr ikke at avstanden kan være lengre for raske hunder enn det som er nevnt i øvelsene. Det betyr at en langsom hund bør stoppe med en gang på kommando. Flere skritt er en stor feil. Hvis hunden glir fremover etter kommando, evalueres også avstanden som om den tok skritt. Det samme gjelder for apporтерingsøvelser.

49. I Klasse 1 og 2: En generell regel er at en ekstra kommando medfører 1 karakter trekk i en øvelse.

50. I klasse 3 og FCI 3: En generell regel er at en ekstra kommando medfører 2 karakterer trekk i en øvelse, og etter en tredje kommando underkjennes øvelsen, eller i noen tilfeller, deler av den.

51. Hvis føreren berører hunden under øvelsen, underkjennes øvelsen. Dette kan føre til en advarsel.

52. Om berøring av hunden under eller mellom øvelser kan tolkes som straff, vil dette medføre diskvalifikasjon av ekipasjen.

53. I FCI 3: Om en hund ikke inntar utgangsstilling ved start av en øvelse, bli øvelsen underkjent.

54. Om en hund ikke inntar utgangsstilling ved avslutningen på en øvelse

- I klasse 1, 2 og 3 gis ikke høyere karakter 8.
- I klasse FCI 3 gis ikke høyere karakter 7.

55. En hund som er urolig og reiser seg fra utgangsstilling ved start av en øvelse, skal ikke ha høyere karakter enn 8. I klasse 1 og 2 gis ikke høyere 9.

56. En hund som berører fører lett ved innkomst i front eller til utgangsstilling i innkallings- eller apporтерingsøvelser, skal ha karaktensenking på 1-2. Om den dunker inn i eller kolliderer med fører, kan det ikke gis høyere enn 7.

57. Om fører kontrollerer hunden ved å holde i halsbåndet mellom øvelsene, medfører dette en advarsel og en senking av karakter på helhetsinntrykket i Klasse 1, 2 og 3. Dette gjelder

ikke i de øvelser der det er tillatt å vise retning. I klasse FCI 3 medfører det gult kort.

58. Hvis hunden gjør fra seg i ringen:

- I klasse 1 og 2 under en øvelse, er øvelsen underkjent og det gis maks 5 i helhetsinntykk.
- I klasse 1 og 2 mellom øvelsene, helhetsinntykket underkjennes.
- I klasse 3 og FCI 3 under eller mellom øvelser blir hunden diskvalifisert.

Hunden forutser kommandoen eller starter øvelsen for tidlig

59. Om en hund forventer kommandoen (dvs. at utgangsstillingen ikke holdes f.eks hunden rykker til, reiser seg, men ikke tar skritt fremover) når øvelsen starter, gis ikke høyere karakter enn 8. I kl.1 og 2 gis ikke høyere enn 9.

60. I klasse 1 og klasse 2 (i øvelser der hunden sendes bort fra føreren) hvis hunden forlater fører (tjuvstarter) etter at øvelsen har startet, men før kommandoen fra fører (for eksempel på kommandantens kommando) gis ikke høyere enn 7, om ikke annet er spesifisert i den enkelte øvelse.

61. I klasse 3 og FCI 3 hvis hunden starter øvelsen (forlater føreren) før denne gir kommando (for eksempel på kommandantens kommando), er det ikke tillatt med tilbakekalling og øvelsen underkjennes.

62. Dersom hunden utfører et moment på egenhånd, for eksempel ved å stoppe uten kommando, står eller legger seg ned uten kommando, skal det trekkes 3 poeng. I klasse 1 og 2 trekkes bare 2 poeng.

Forlater ringen eller forlater føreren

Forlater ringen

63. I klasse 3 og FCI 3, hvis en hund forlater ringen under eller mellom øvelsene, og er ute av kontroll, blir den diskvalifisert.

64. I klasse 1 og 2, hvis hunden forlater ringen under eller mellom øvelsene, og er ute av kontroll, får føreren lov til å kalle på hunden. Hvis den kommer tilbake, kan de fortsette med konkurransen, men gis ikke høyere enn 5 for helhetsinntykket. Hvis hunden forlater ringen for andre gang, kan den diskvalifiseres.

65. I klasse 3 og FCI 3: Hvis hunden forlater ringen under fellesøvelser og går til føreren som er utenfor ringen, vil dette ikke føre til diskvalifisering fra konkurransen, eller gult eller rødt kort, hvis hunden er under kontroll.

Forlater føreren uten å forlate ringen

66. I klasse 3 og FCI 3, hvis hunden forlater føreren under en øvelse (avbryter øvelsen) eller mellom øvelser og er ute av kontroll, men ikke forlater ringen, kan fører kalle på hunden (en gang) uten å forlate sin posisjon. Hvis hunden går tilbake til føreren, blir den aktuelle øvelsen underkjent (0 poeng), men ekvipasjen kan fortsette med neste øvelse.

I klasse 3 fører dette til betydelig trekk i karakter for helhetsinntykket. Det gis ikke høyere karakter enn 5. I klasse FCI 3 fører dette til en advarsel. Dommeren vil vise et gult kort. Hvis hunden ikke kommer tilbake, eller hvis hunden forlater ringen, blir den diskvalifisert (FCI 3).

67. I klasse 1 og 2 om hunden forlater føreren under en øvelse eller mellom øvelser og er ute av kontroll, kan føreren rope på hunden to ganger. Hvis hunden returnerer til fører, kan

de fortsette med konkurransen, men dette fører til betydelig trekk i karakter for helhetsinntrykket. Det gis ikke høyere karakter enn 7. Den aktuelle øvelsen underkjennes (0 poeng). Hvis hunden forlater fører en andre gang blir den diskvalifisert.

Apport øvelser

68. Slippe apport/ neseprøve: Om hunden mister apportbukken/gjenstanden, men plukker den opp igjen på eget initiativ, kan det ikke gis høyere karakter enn 7. Om fører må gi en ekstra «apportkommando» før hunden tar opp apportbukken/gjenstand er høyeste karakter 5. Om hunden mister apportbukken/gjenstanden ved siden av fører og fører tar den opp uten å ta skritt, kan det gis karakteren 5 forutsatt at hunden inntar en korrekt utgangsstilling. Om apportbukk/gjenstand mistes på grunn av førers uforsiktighet etter at konkurransleder har kommandert «avlever», kan det ikke gis høyere karakter enn 7.

69. Tygge eller bite på apport/ objekt (neseprøve): Om hunden tygger/biter på apportbukken trekkes det 2-3 karakterer. Ved kraftig tygging kan det ikke gis høyere karakter enn 5. Om tyggingen er veldig kraftig, evt. om apportbukk/gjenstand ødelegges, underkjennes øvelsen. Om hunden tar ett takskifte for å få bedre grep på apportbukk/gjenstand skal det ikke føre til senkning av karakter. Dersom hunden ikke slipper apport på kommando fra fører, men holder et stramt tak i den etter kommando, utgjør det en feil og ekvipasjen skal trekkes i karakter tilsvarende.

Helhetsinntrykk

70. Helhetsinntrykk: I konkurranser (i klasse 1,2 og 3) hvor øvelsene i en klasse er delt på flere ringer slik at to eller flere dommere dømmer klassen, for eksempel slik at dommerne deler øvelsene mellom seg, skal alle dommere gi sine egne poeng for helhetsinntrykket på grunnlag av hundens arbeid i ringen, og den endelige poengsummen for helhetsinntrykket beregnes som et gjennomsnitt av poengene gitt av hver dommer (rundes opp til nærmeste ½ poeng).

Hvis dommeranvisningene og retningslinjene for bedømming i forbindelse med visse feil sier at det ikke kan tildeles mer enn 7 eller mer enn 5, eller at helhetsinntrykket underkjennes hvis hunden...., skal de endelige poengene for helhetsinntrykket ikke være høyere, selvom de andre dommerne ville ha tildelt høyere poeng. Den endelige poengsummen kan bli lavere, hvis de andre dommerne har tildelt lavere poeng grunnet situasjon som ovenfor nevnt.

LYDIGHETSPRØVE KLASSE I

(Sølvmerket)

Øvelse 1.1

Tilgjengelighet

Koeffisient 2

Kommando: Ord for «bli».

Utførelse:

Denne øvelsen er obligatorisk, og skal avdekke uønsket adferd. Alle må prøves i denne øvelsen før eventuell videre deltagelse. Hunden skal sitte i utgangsstilling. Øvelsen starter ved at dommeren stiller seg i front av ekvipasjen. Føreren kommanderer hunden i "sitt", og dommeren går mot ekvipasjen og kontrollerer hundens tilgjengelighet. Tilgjengeligheten sjekkes ved at dommeren berører hundens snuteparti.

Dommeranvisning:

Ved karaktersetting av øvelsen, skal det tas hensyn til hundens allmenne oppførsel. Hund som viser aggressivitet, underkjennes og utvises. Hunden skal kunne håndteres på en normal måte, uten at den setter seg til motverge. Hund som av andre årsaker enn aggressivitet ikke tillater at tilgjengelighet kan kontrolleres, skal underkjennes i øvelsen. Hunden skal sitte i ro. Hund som reiser seg, kan høyst få karakter 8.

Øvelse 1.2

Fellesdekk 1 minutt

Koeffisient 5

Kommando: Ord for «dekk» og «utgangsstilling».

Utførelse:

Førerne stilles opp på en linje med ca. 4 meter mellom hver ekvipasje og hunden i utgangsstilling. På ordre skal førerne gi kommando for dekk. På fornyet ordre kommanderes bli liggende og førerne forlater hundene med ca. 5 meter hvor de, på ordre, gjør helt om og holdt. Synlig for hundene står førerne vendt mot disse i 1 minutt. Tiden starter når førerne står vendt mot hundene. Etter at tiden er ute, får førerne ordre om å gå tilbake og gjøre helt om og holdt ca. 2 skritt bak hundene. Førerne får deretter ordre om å gå inntil hundene, og på fornyet ordre kommanderes hundene i utgangsstilling. Ordre om «øvelsen slutt» blir så gitt, men førerne skal forholde seg i ro til annen beskjed blir gitt.

Det bør være minst 3 hunder i hver gruppe, maksimum 4. Det kan være 5 hunder om dette er antall påmeldte i klassen.

Dommeranvisning:

Hund som legger seg tregt, skal trekkes $\frac{1}{2}$ - 1 karakter. Hund som dekker før kommando, kan høyst få 9. Hund som må ha ekstra kommando, skal høyst ha 8. Hund som reiser eller setter seg opp før tiden for fellesdekk er startet, underkjennes i øvelsen. Hund som reiser seg eller setter seg opp uten å for øvrig å forflytte seg, etter at tiden er startet, skal ikke ha høyere karakter enn 5. Hund som reiser seg eller setter seg opp etter at tiden er ute, skal ikke ha høyere enn 8. Hund som forflytter seg mindre enn 3 ganger sin egen kroppslengde, gis ikke høyere karakter enn 8. Forflytter hunden seg mer enn 3 ganger sin egen kroppslengde, før tiden er ute, underkjennes øvelsen. Skjer dette etter at tiden er ute, skal det ikke gis høyere karakter enn 7. Hund som bjeffer eller piper skal ha trekk avhengig av graden av dette. Om en hund reiser seg og går nær en annen hund, slik at det er fare for en kraftige forstyrrelser eller slåsskamp, avbrytes øvelsen. Øvelsen gjenopptas for alle bortsett fra hunden som forårsaket forstyrrelsen.

Øvelse 1.3

Lineføring

Koeffisient 4

Kommando: Ord for «fot». Tillatt fra holdt og ved forandring av gangart.

Utførelse:

Øvelsen starter med hunden i utgangsstilling. Linen holdes i valgfri hånd. Hunden skal føres i fritt hengende line og hunden skal villig følge fører på førers venstre side. Korrekt fotposisjon er hundens skulder ved venstre kne, og hunden skal følge fører i en parallell linje. Fører skal bevege armer og ben på en naturlig måte under øvelsen. Øvelsen skal inneholde vanlig marsj med vendinger og holdt, sakte marsj og springmarsj uten holdt og vendinger. Hunden skal raskt, uten kommando, innta utgangsstilling når føreren gjør holdt.

Dommeranvisning:

Hver avvikelse som ekipasjen gjør fra et ønsket mønster, skal komme til uttrykk i karakteren. En hund som hele tiden føres i stram line, eller som henger etter slik at den stadig må «dras» fram, skal underkjennes i øvelsen. Treghet, manglende kontakt, plogging, skjeve holter og bruk av ekstra kommandoer er feil. Ved karactersetting skal slike feil komme til uttrykk i karakteren.

Tidsanbefaling for lineføringen: ikke mer enn ca. 1 min. Ta hensyn til at noen raser / førere bruker mer / mindre tid når de går i mønsteret.

Øvelse 1.4

Dekk fra holdt

Koeffisient 4

Kommando: Ord for «fot», «dekk» og «utgangsstilling».

Utførelse:

Øvelsen starter med hunden i utgangsstilling. På ordre gir fører kommando for «fot» og går ca. 10 meter, hvor det blir gitt ordre om å gjøre holdt. Hunden skal innta utgangsstilling uten kommando fra fører. På ny ordre kommanderes hunden til å dekke. Når hunden er i dekk, går fører ca. 10 meter fra hunden hvor det gis ordre om helt om og holdt. Føreren får deretter ordre om å gå tilbake. Føreren passerer på hundens venstre side på ca. 0,5 meters avstand ca. 2 skritt bak hunden. På ny ordre gjør fører helt om og marsj for så å gjøre holdt inntil hunden. På fornyet ordre kommanderes hunden til utgangsstilling.

Dommeranvisning:

Dekk er øvelsens hovedmoment, og karakteren skal gjenspeile hvor villig hunden er til å dekke og til å bli liggende rolig. Ved bedømmelse av øvelsen skal utførelsen av fri ved foten også tillegges oppmerksomhet. Om fører bruker "bli"- kommando når fører går i fra, maks 8. Dekker ikke hunden på første kommando gis ikke høyere karakter enn 8. Ved bruk av en tredje kommando, underkjennes øvelsen. Etter dekk: reiser eller setter hunden seg opp før fører har gjort helt om og holdt, gis ikke høyere karakter enn 5. Skjer det etter at fører har gjort helt om og holdt, gis ikke høyere karakter enn 8. Hund som må ha ekstra kommando for utgangsstilling, kan høyst få 8. Hvis føreren passerer hunden fra feil side, skal ½ poeng trekkes.

Øvelse 1.5

Innkalling fra sitt

Koeffisient 3

Kommando: Ord for «kom».

Utførelse:

Øvelsen starter på anvist plass med hunden i utgangsstilling. På ordre kommanderer føreren hunden til å bli sittende. På ny ordre går føreren ca. 15 meter fra hunden og, på ordre, gjør helt om og holdt. Føreren får så ordre om å kalle inn hunden til utgangsstilling.

Dommeranvisning:

Hunden skal villig komme til fører. Bruk av én ekstrakommando for innkalling, høyst karakter 8. Øvelsen underkjennes om ikke hunden er kommet til utgangsstilling på tre innkallingskommandoer. Forlater hunden plassen sin med mer enn tre ganger sin egen kroppslengde før føreren har gjort helt om og holdt, underkjennes øvelsen. Forlater hunden plassen med mindre enn tre ganger sin egen kroppslengde, gis ikke høyere karakter enn 7. Starter hunden før innkallingsordre, etter at føreren har gjort helt om og holdt, gis ikke høyere karakter enn 8. En hund som reiser eller legger seg uten å forflytte seg, før kommando for innkalling er gitt, skal ikke gis høyere karakter enn 8. Det skal legges stor vekt på at hunden velger korteste vei, og at den kommer i god fart.

Øvelse 1.6

Fremadsending med stå

Koeffisient 4

Kommando: Ord for «fremad», «stå»

Beskrivelse:

Ruta skal være ca. 3x3 meter markert med en kjele (10-15 cm) i hvert hjørne. Rutas ytterkant skal være godt synlig markert med rutebånd eller lignende. Ruta skal være plassert ca. 10 meter fra startpunktet og til rutas midtpunkt, og den skal være minst 3-5 meter fra ringens ytre grense. *Se figur nedenfor, for eksempel*

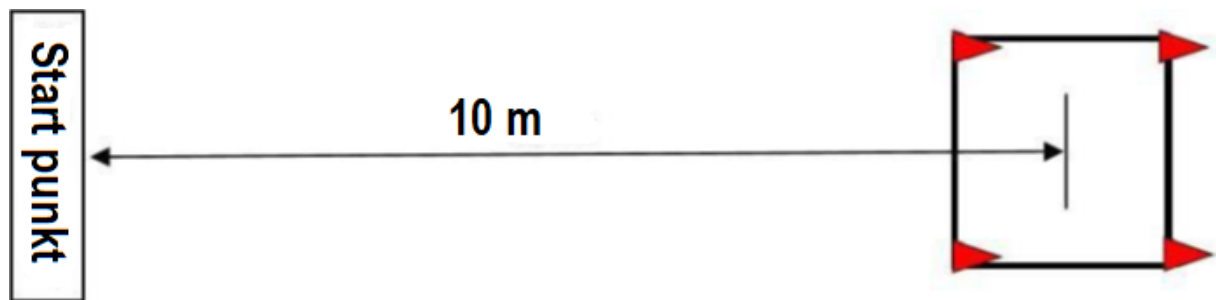
Utførelse:

Øvelsen starter med hunden i utgangsstilling med fronten mot en av sidene på ruta. Fører kan i kort tid vise hunden ruta. På ordre sender fører hunden inn i ruta, og her kommanderes den til å stå. Så snart hunden har stått stille i ca. 2 sek, er øvelsen avsluttet og ferdig bedømt. Fører får så ordre om å hente hunden i ruta.

Dommeranvisning:

Hund som tyvstarter skal ikke ha høyere enn 8. Hvis hunden er veldig treg, skal den ikke ha høyere karakter enn 7. Lar hunden seg ikke dirigere inn i ruta, underkjennes øvelsen. For å få godkjent, karakteren 5, i øvelsen må hunden ha 2 bein på innsiden av ruta. Hund som, etter kommando, først står i ruta for så å forflytte seg og krysse rutas markerte ytre grense, kan ikke gis høyere karakter enn 5. For å oppnå høyeste karakter er ett av kravene at det ikke blir gitt mer enn 2 kommanderinger (den ene av disse er en stå-kommando i ruta) under øvelsen. Tempo og presisjon har også betydning for fastsettelse av karakteren, rasens egenart skal legges til grunn i vurderingen. Tar hunden feil moment i ruta (sitt/dekk): 2 poeng trekkes. Hvis hunden løper inn i ruta fra feil side eller bakfra, skal det trekkes ½ - 1p.

Dersom hunden utfører momentene selv, fører dette til trekk i karakteren (dvs. ½ - 1p poeng). Det vil si hvis hunden stopper eller legger seg ned uten kommando.

Øvelse 1.7

Hopp over hinder

Koeffisient 4

Kommando: Ord for «fot» og «hopp».

Utførelse:

Øvelsen starter med hunden i utgangsstilling, vendt mot hinderet og på ca. 3-5 meters avstand (førers valg). På ordre kommanderer føreren hunden til å bli og går fra hunden, på siden av hinderet, og gjør helt om og holdt ca. 3-5 meter på andre siden av hinderet (førers valg). På ny ordre kalles hunden inn over hinderet til utgangsstilling. Hinderet skal være tett, og høyden skal være hundens skulderhøyde, maksimum 50 cm.

Dommeranvisning:

Hund som reiser eller legger seg før innkallingskommando, kan høyst få 8. Forlater hunden plassen sin med mer enn 3 ganger sin egen kroppslengde før føreren har gjort helt om og holdt, underkjennes øvelsen. Forlater hunden plassen med mindre enn 3 ganger sin egen kroppslengde, gis ikke høyere karakter enn 7. Starter hunden før ordre, etter at føreren har gjort helt om og holdt, gis ikke høyere karakter enn 8. Hund som vegrer én gang, kan høyst få 7. Ved andre vegring, skal øvelsen underkjennes. Hund som går rundt hinderet, underkjennes i øvelsen. Er hunden ikke kommet inn til utgangsstilling på første innkallingskommando, gis ikke høyere karakter enn 8. Øvelsen underkjennes om ikke hunden er kommet til utgangsstilling på 3 innkallings-kommandoer. Hund som berører hinderet kan høyst få 8. Hund som tar ansats på hinderet kan høyst få 5. River hunden hinderet, underkjennes øvelsen.

Øvelse 1.8

Kontroll over hunden på avstand

Koeffisient 4

Kommando: Ord for «utgangsstilling», «sitt» og «dekk» på avstand.

Utførelse:

Øvelsen starter med hunden i utgangsstilling. På ordre forlater føreren den sittende hunden og gjør helt om og holdt på anvist plass ca. 2 meter fra hunden. Fører blir vist når stillingsforandringer skal skje. Hunden skal forandre stilling 3 ganger, og hver av stillingene

holdes i ca. 3 sekunder. Siste stilling skal være dekk. Føreren får så ordre om å gå inntil hunden. På ny ordre kommanderes hunden i utgangsstilling.

Dommeranvisning:

Det skal legges vekt på hvor raskt hunden utfører stillingsforandringene, og hvor mye den forflytter seg. Hund som etter siste moment har forflyttet seg mer enn 2 ganger sin egen kroppslengde fra øvelsens startpunkt, skal underkjennes i øvelsen. Hund som etter siste moment har forflyttet seg mer enn 1 gang sin egen kroppslengde, gis ikke høyere karakter enn 8. For å oppnå godkjent i øvelsen, må hunden forandre stilling minst 2 ganger. Hund som bryter siste dekk før føreren har kommet tilbake til hunden, gis ikke høyere karakter enn 8. For hver ekstra kommando trekkes ½ -1 poeng.

Øvelse 1.9

Helhetsinntrykk

Koeffisient 2

Dommeranvisning:

Med helhetsinntrykk menes først og fremst samarbeidet mellom hund og fører, samt hundens arbeidsvilje og arbeidsglede gjennom samtlige av konkurransens øvelser. Det skal tas hensyn til hund og førers opptreden under og mellom de enkelte øvelser. Det skal også tas hensyn til de forskjellige rasers temperament. Helhet skal bedømmes selvstendig og skal ikke nødvendigvis reflektere gjennomsnittet av de øvrige karakterer.

Maks poengsum: 320

Anmerkning: Hvis en hund mislykkes i en øvelse, og dommeren mener at dette beror på en misforståelse, kan det tillates at ekipasjen gjør øvelsen på nytt. For utførelse av øvelsene, se også på «Generell deltagerinformasjon, og bedømmelseskriterier for LP-stevner».

LYDIGHETSPRØVE Klasse 2

(Gullmerket)

Øvelse 2.1

Felles sitt 1 minutt, synlig fører

Koeffisient 3

Kommando: Ord for "Sitt"

Utførelse:

Førerne stilles opp på linje med ca. 4 meter mellom hver ekvipasje og hunden i utgangsstilling. På ordre forlater førerne hunden, og går til anvist plass ca. 10 meter, hvor de gjør helt om og holdt. Førerne står vendt mot hundene i 1 minutt, før de får ordre om å gå tilbake og inntil sin egen hund. Ordre "øvelsen er slutt" blir gitt. Etter ordre "øvelsen er slutt", forholder ekvipasjen seg i ro til annen beskjed blir gitt.

Tiden starter når alle førerne har nådd avstanden på 10 meter og gjort helt om mot hunden. Det bør være minst 3 hunder i hver gruppe, maksimum 4. Det kan være 5 hunder om dette er antall påmeldte i klassen.

Dommeranvisninger:

En hund som ikke vil sitte, reiser seg, legger seg eller beveger seg mer enn to ganger sin egen kroppslengde, underkjennes i øvelsen. Urolighet, bjeffing, piping, bevegelse og rastløshet, slik som å skifte vekten fra den ene siden til den andre, eller fra en fot til den andre, senker karakteren. Hunden tillates å snu hodet og se seg rundt. Den kan også vise interesse dersom en forstyrrelse eller lyd oppstår innenfor eller utenfor ringen. Dersom hunden legger seg eller reiser seg opp etter at 1 minutts-perioden er over og førerne beveger seg mot hundene sine, gis ikke høyere karakter enn 7. Om en hund reiser seg og går nær en annen hund slik at det er fare for en kraftig forstyrrelse eller en slåsskamp, avbrytes øvelsen. Øvelsen gjenopptas for alle bortsett fra hunden som forårsaket forstyrrelsen.

Øvelse 2.2

Fri ved fot

Koeffisient 4

Kommando: Ord for «fot». Tillatt fra holdt og ved forandring av gangart.

Utførelse: Øvelsen starter med hunden i utgangsstilling. Hunden skal villig følge fører på førers venstre side. Korrekt fot-posisjon er hundens skulder ved venstre kne, og hunden skal følge fører i en parallell linje. Fører skal bevege armer og ben på en naturlig måte under øvelsen. Hunden skal raskt, uten kommando, innta utgangsstilling når føreren gjør holdt. Øvelsen skal inneholde vanlig og sakte marsj med vendinger og holdt, samt springmarsj. Det bør også være vendinger under springmarsj. Øvelsen kan også inneholde forflytninger, med 2 skritt, fremover og bakover.

Dommeranvisning:

Hver avvikelse som ekvipasjen gjør fra et ønsket mønster, skal komme til uttrykk i karakteren. En hund som forlater fører, eller holder en avstand på mer enn 0,5 meter under større deler av øvelsen, underkjennes øvelsen. Hvis fører og hunden beveger seg sakte, bør 2-4 karakterer trekkes fra. Mangel på kontakt og ekstra kommandoer er feil. Ved gjennomgående skjev fot-posisjon (ikke parallell) er høyeste karakter 8. Avstanden mellom hund og fører skal være tydelig. Det fører til trekk i karakter hvis en hund går veldig nær

fører, enda mer dersom det er på en slik måte at det forstyrrer eller hindrer fører, enda mer dersom hunden klenger eller berører fører.

Tidsanbefaling for fri ved fot: ikke mer enn ca. 1 min. Det skal tas hensyn til at noen raser/førere bruker mer/mindre tid når de går mønsteret.

Øvelse 2.3

Stå eller dekk under marsj

Koeffisient 3

Kommando: Ord for «Fot» og «Stå evt. Dekk»

Beskrivelse: Det er dommeren som avgjør hvilket moment som skal utføres. Dette kan gjøres ved trekning før konkurransen starter. Det skal være likt for alle deltagere.

Utførelse: Øvelsen starter med hunden i utgangsstilling. På ordre kommanderer fører hunden «fot» og går vanlig marsj, ca. 10 meter hvor føreren får ordre om å kommandere hunden til stå eller dekk. Føreren fortsetter marsjen ca. 10 meter og gjør, på fornyet ordre, helt om holdt. Etter ca. 3 sekunder får fører ordre om å gå tilbake mot hunden. Fører passerer hunden på dens venstre side på ca. 0,5 meters avstand. På ny ordre gjør fører helt om marsj ca. 2 skritt bak hunden, for å gå inntil hunden og ta den med seg fri ved fot. Etter ca. 3 meters marsj, på ordre, gjøres holdt. Hunden skal automatisk innta utgangsstilling ved holdt.

Dommeranvisning:

Øvelsen underkjennes hvis hunden

1. ikke inntar en posisjon,
2. stopper før kommandoen,
3. hvis fører stopper før/når kommando gis til hunden.

Hunden skal raskt stoppe i riktig moment for å oppnå høyeste karakter. Stopper ikke hunden på 2 kommandoer underkjennes øvelsen, stopper ikke hunden på første kommando gis ikke høyere karakter enn 7. Hvis momentet er raskt utført, men det er feil moment, kan det høyst gis 6, forutsatt at øvelsen for øvrig er feilfri. For godkjent øvelse kreves det at hunden stanser innenfor en grense på 2 ganger sin egen kroppslengde, etter at føreren har gitt sin kommando.

Hund som legger eller setter seg/ reiser seg, etter først å ha stoppet i riktig moment, gis ikke høyere karakter enn 5, om det skjer før føreren har gjort helt om og holdt. Skjer det etter at føreren har gjort helt om og holdt, gis ikke høyere karakter enn 8. Ved bedømmelse av øvelsen skal utførelsen av fri ved foten også tillegges oppmerksomhet. Hvis føreren passerer hunden på feil side, skal det trekkes 1 karakter.

Dersom fører endrer gangfart før kommando eller bruker et overdrevent hånd- eller kroppssignal ved kommandering av momentet er det feil, og vil føre til trekk i karakter. Trekk i karakteren kan være 1-3 p avhengig av styrke og varighet. (se generelle regler 46)

Øvelse 2.4

Innkalling fra sitt med stå

Koeffisient 4

Kommando: Ord for «kom» og «stå».

Utførelse: Øvelsen starter med hunden i utgangsstilling. På ordre forlater føreren den sittende hunden og går ca. 20 meter fra hunden og gjør helt om og holdt på anvist plass. Føreren får så ordre om å kalle inn hunden. Før hunden har passert halve strekningen, kommanderes den til å stå på anvist plass. Etter ny ordre kalles hunden inn til utgangsstilling.

Kommandoen skal være en verbal kommando, men et samtidig hånd-tegn er tillatt. Håndtegn må bli gitt samtidig med kommandoord og må ikke vare lengre enn kommandoordene. Hundens navn kan brukes i forbindelse med innkallingskommandoene, men det skal være en sammenhengende kommando. Innkallingskommandoen skal ikke fremstå som to kommandoer.

Dommeranvisning:

Hunden skal villig komme til fører. Bruk av én ekstrakommando for innkalling, høyst 8. Øvelsen underkjennes om ikke hunden er kommet til utgangsstilling på fire innkallingskommandoer. Forlater hunden plassen sin med mer enn 3 ganger sin egen kroppslengde, før føreren har gjort helt om og holdt, underkjennes øvelsen. Forlater hunden plassen sin med mindre enn 3 ganger sin egen kroppslengde, gis ikke høyere karakter enn 7. Starter hunden før innkallingsordre, etter at føreren har gjort helt om og holdt, gis ikke høyere karakter enn 8. Reiser eller legger hunden seg uten å forflytte seg, før kommando om innkalling er gitt, gis ikke høyere karakter enn 8. En hund som ikke adlyder stå-kommandoen innenfor en grense på 5 ganger sin egen kroppslengde, underkjennes i øvelsen. Setter eller legger hunden seg under innkallingen etter først å ha inntatt stående stilling, gis ikke høyere karakter enn 7. Det skal legges stor vekt på at hunden velger korteste vei, og at den kommer i god fart. Hunden må stoppe minst 5 meter før fører for at stå momentet skal godkjennes.

Øvelse 2.5

Fremadsending med dekk

Koeffisient 4

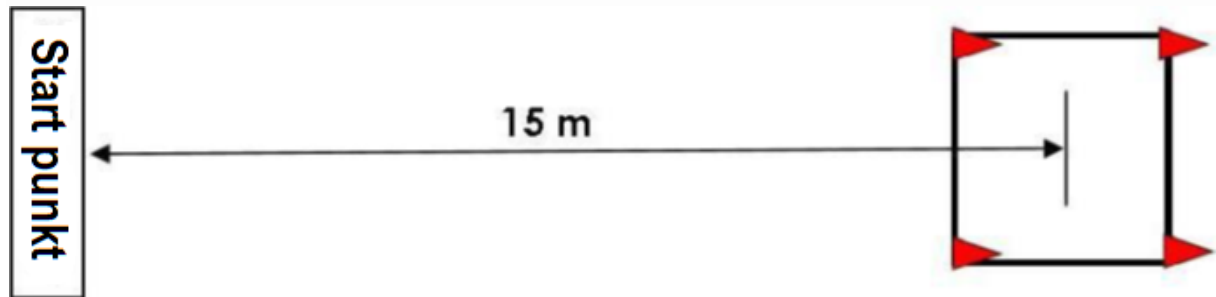
Kommando: Ord for «fremad», ("Stå"), "dekk", "utgangsstilling"

Beskrivelse: Før øvelsen starter, skal dommeren ha beskjed om føreren vil kommandere hunden til å stå før ned-dekket i ruta, eller har direkte ned-dekk. Ruta skal være ca. 3x3 meter markert med en kjegle (10-15 cm) i hvert hjørne. Rutas ytterkant skal være godt synlig markert med rutebånd eller lignende. Ruta skal være plassert ca. 15 meter fra startpunktet og til rutas midtpunkt, og den skal være minst 3-5 meter fra ringens ytre grense. *Se figur nedenfor, for eksempel*

Utførelse: Øvelsen starter med hunden i utgangsstilling med fronten mot en av sidene på ruta. Fører kan i kort tid vise hunden ruta. På ordre sender fører hunden inn i ruta, og her kommanderes den til dekk (evt. Til stå før ned-dekk). Dersom stå-kommando benyttes inne i

ruta, skal hunden ha en tydelig stå, før ned-dekk. Hunden skal bevege seg i en rett linje og skal gå inn i ruta fra fremsiden. På ordre, går føreren inntil hunden og på fornyet ordre kommanderes hunden i utgangsstilling.

Under øvelsen skal det ikke brukes mer enn fire kommandoer for å oppnå høyeste karakter, den fjerde kommandoen vil være en stå-kommando i ruta. Alternativt kan fører kommandere direkte i dekk og dermed bare bruke tre kommandoer.

Dommeranvisning:

Hovedhensikten med øvelsen er at føreren skal kunne sende hunden frem til ønsket sted, og på avstand bestemme hvor hunden skal legges ned. Forflytter føreren seg bort fra startpunktet under kommanderingen, skal øvelsen underkjennes. Ved overdrevent kroppsspråk fra føreren, gis ikke høyere enn 8. Håndsignaler er kun tillatt hvis hunden må omdirigeres. Et håndsignal gitt når hunden er ved siden av føreren, gir 2 poeng trekk. Hvis hunden er treg, gis ikke høyere enn 7-8. Dersom hunden utfører momentene selv, fører dette til trekk i karakteren (dvs. 1-2 poeng). Det vil si hvis hunden stopper eller legger seg ned uten kommando.

Ruta

Hund som løper inn i ruta fra siden eller bakfra, skal ha ½ - 1p trekk.

Om hunden setter eller legger seg utenfor ruta, kan den ikke omdirigeres og øvelsen underkjennes. For å få godkjent i øvelsen må hunden ligge i ruta etter bordprinsippet. For det tilfelle der føreren har informert om at hunden vil få kommandoen "stå" før "dekk" og hunden stopper, f.eks står på grensen til ruta, og føreren må omdirigere, skal også en ny "stå" kommando gis. Hvis hunden reagerer rask og tydelig, gis ikke høyere enn 8.

Øvelsen underkjennes hvis hunden beveger seg ut av ruta før øvelsen er ferdig. Hund som beveger seg, kryper eller snuser i ruta, bør trekkes 1-3 poeng.

Hvis hunden skifter posisjon før fører har nådd ruten, gis ikke høyere enn 7.

Det gis ikke høyere karakter enn 8, dersom hunden endrer posisjon til sittende eller stående stilling etter at føreren har kommet inn i ruta og kommando for utgangsstilling er gitt.

For en andre stå og dekk kommando trekkes 1 poeng. Hvis hunden utfører feil moment i ruten, trekkes 2 poeng. Dersom stå-momentet ikke er tydelig, eller hvis det er for kort, skal det trekkes 1-2 karakterer.

Øvelse 2.6

Kontroll over hunden på avstand

Koeffisient 4

Kommando: Ord for «dekk» og «utgangsstilling». «sitt» og «dekk» på avstand.

Utførelse: Øvelsen starter med hunden i utgangsstilling. På ordre kommanderer føreren hunden til å dekke. På ny ordre forlater fører hunden og går til anvist plass ca. 5 meter fra hunden. Konkurransелеderen anviser når føreren skal kommandere hunden til å skifte mellom stillingene sitt-dekk. Rekkefølgen for stillingsforandringene er sitt-dekk. Fører blir anvist når forandringer skal skje. Hunden skal forandre stilling 4 ganger uten å forflytte seg fra startpunktet, og hver av stillingene holdes i ca. 3 sekunder. Siste stilling skal være dekk. Fører for så ordre om å gå inntil hunden. På ny ordre kommanderes hunden i utgangsstilling. Føreren må benytte verbale kommandoer og kan i tillegg bruke håndtegn når de står på avstand fra hunden, men de må være korte og brukes samtidig.

Dommeranvisning:

Det skal legges vekt på hvor raskt hunden utfører stillingsforandringene, tydeligheten av stillingen, hvor godt stillingene holdes, og hvor mye hunden beveger seg. For å få poeng må ikke hunden bevege seg mer enn totalt 1 hundelengde fra utgangspunktet uansett retning. Alle bevegelser blir summert, frem og tilbake, sidelengs osv. Hvis hunden mister en av de fire stillingsforandringene, f.eks. tar feil posisjon eller har hatt en tredje kommando på en posisjon, kan det gis høyst 7. Hvis hunden mister to stillingsforandringer, gis ikke høyere karakter enn 5. Hvis hunden beveger seg en kroppslengde, gis ikke høyere karakter enn 6. Hund som setter seg opp etter siste stillingsforandring, før fører har kommet tilbake, kan høyst få 8. Utstrakt bruk av stemme og overdrevne eller langvarige håndsignaler fører til trekk i karakter. Det kan gis en tredje kommando på en stillingsforandring, men stillingsforandringen underkjennes deretter. Første gang en ekstra kommando må gis på en stillingsforandring trekkes 2 karakterer. De neste ekstra fører til 1 poengs trekk i karakteren. Ekstra kommandoer gitt fra utgangsstilling i starten av øvelsen eller i slutten av øvelsen vil i samsvar med de generelle retningslinjene føre til at det trekkes 1 poeng.

Øvelse 2.7

Apportering over hinder (lukket)

Koeffisient 4

Kommando: Ord for «bli», «apport», «hopp» og «avlever»

Utførelse: Øvelsen starter med hunden i utgangsstilling, vendt mot hinderet og på ca. 7 meters avstand. På ordre kommanderer føreren hunden til å bli og går ca. 1 meter fra hunden hvor apporten legges ned, for så å gå videre, på siden av hinderet, og gjør helt om og holdt ca. 5 meter på andre siden av hinderet. På ordre kommanderer føreren hunden til å apportere og hoppe over hinderet til utgangsstilling. På ny ordre gir føreren hunden kommando om å avlevere apporten. Hinderet skal være tett, og høyden skal være hundens skulderhøyde, maksimum 50 cm.

Dommeranvisning: Bruk av én ekstrakommando for apport, høyst karakter 8. Øvelsen underkjennes om hunden ikke hopper hinderet. Hund som reiser eller legger seg før innkallingskommando, kan høyst få 8. Hund som starter og tar opp apporten før fører har gjort helt om og holdt, underkjennes i øvelsen. Hund som beveger seg fra startposisjon, uten å ta apporten, før fører har gjort helt om og holdt, kan høyst få 7. Hund som starter før kommando for apport, etter at fører har gjort helt om og holdt, kan høyst få 8. Reiser eller legger hunden seg uten å forflytte seg, før kommando om innkalling er gitt, gis ikke høyere karakter enn 8. Berører hunden hinderet, uansett hvor lite det er (unntatt med halen), gis

ikke høyere karakter enn 8. Hund som tar ansats på hinderet kan høyst få 5. River hunden hinderet, underkjennes øvelsen. Stopper hunden foran hinderet, og to ganger til vegrer å hoppe, skal øvelsen underkjennes. Dersom hunden slipper apporten og fører plukker den opp uten å flytte seg gis ikke høyere enn 5. Slipper/mister hunden apporten 3 ganger, underkjennes øvelsen. Når det gjelder tygging på apportbukken må det være avgjørende for karaktersettingen hvor kraftig hunden tygger. Ved vedvarende kraftig tygging skal ikke høyere karakter enn 5 gis.

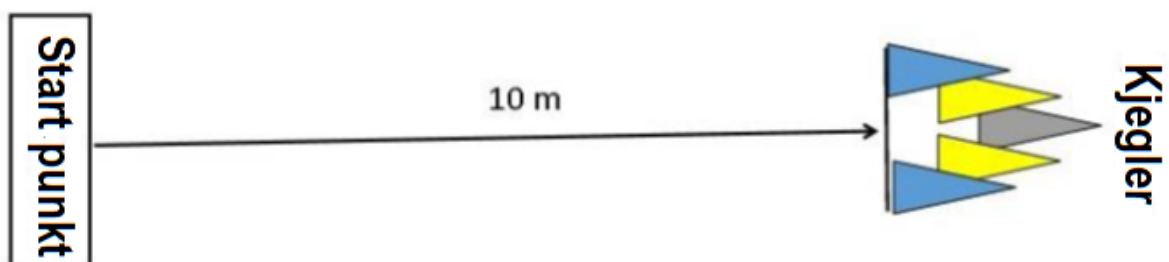
Når det gjelder tap av apporten og tygging eller biting på apporten se de generelle retningslinjene for bedømming av øvelser.

Øvelse 2.8 Fremadsending rundt en gruppe kjebler og returnere Koeffisient 4

Kommandoer: Ord for "Rundt"

Beskrivelse: En gruppe kjebler (3-6) ca. 40-50 cm høye blir plassert i en avstand på ca. 10 meter fra startpunktet. Kjeblene skal dekke et område tilsvarende ca. 70-80 cm. Området skal dermed være 0,4 – 0,5 m². Det er anbefalt at kjeblene blir plassert som vist på figuren nedenfor. Andre alternativer for å plassere kjeblene er vist i vedlegg 4. I klasse 2 skal det imidlertid ikke være store mellomrom mellom kjeblene som kan fremprovosere løping mellom kjeblene. Hunden skal ikke se at kjeblene plasseres, og kjeblene skal derfor plasseres før fører står ved startpunktet.

Utførelse: Øvelsen starter med hunden i utgangsstilling ved startpunktet mot kjeblene. Fører kan i kort tid vise hunden kjeblene. På ordre skal fører sende hunden rundt kjeblene. Hunden skal løpe rundt kjeblene og så tilbake til føreren, med fokus mot midten og innta utgangsstilling. En verbal kommando må brukes, men hvis hunden trenger å omdirigeres kan et samtidig håndsignal følge med kommandoen.

Dommeranvisning:

Det skal legges vekt på hundens vilje til å følge kommandoene, hundens tempo og at den tar kortest mulig vei. Det ideelle er ikke å gjøre en tett (nær) runding av kjeblene. Det vil være avhengig av rase og størrelse på hunden hva som er passende avstand fra kjeblene. Avstand opp til 100 cm kan være passende. Hundens bane kan være med- eller mot klokken rundt kjeblene.

Hvis en tilbakekallingskommando blir gitt, gis ikke høyere karakter enn 8. Hvis hunden runder kjeglene to ganger, gis ikke høyere karakter enn 8.

Øvelsen underkjennes, hvis hunden svinger før den har nådd kjeglene, hvis en tredje kommando er gitt, eller hvis en andre tilbakekallingskommando er gitt. Hvis hunden må omdirigeres, kan håndsignaler kombineres med dirigeringskommandoen. Hundens rase skal tas i betraktning ved bedømmelse av tempoet.

Om hunden berører eller kolliderer med en kjele, trekkes 1 - 3 poeng, avhengig av hvor kraftfull/intens kollisjonen er. Om hunden velter en kjele, trekkes 2-3 poeng. Hvis hunden går mellom settet med kjele trekkes 3 poeng.

Øvelse 2.9

Helhetsinntrykk

Koeffisient 2

Dommeranvisning:

Med helhetsinntrykk menes først og fremst samarbeidet mellom hund og fører, samt hundens arbeidsvilje og arbeidsglede gjennom samtlige av konkurransens øvelser. Det skal tas hensyn til hund og førers opptreden under og mellom de enkelte øvelser. Det skal også tas hensyn til de forskjellige rasers temperament. Helhet skal bedømmes selvstendig og skal ikke nødvendigvis reflektere gjennomsnittet av de øvrige karakterer. Se generelle retningslinjer for bedømmelse punkt 70.

Maks poengsum: 320

Anmerkning: For utførelse av øvelsene, se også på «Generell deltagerinformasjon, og bedømmelses-kriterier for LP-stevner».

Lydighetsprøve Klasse III

(Gullmerket med hvit emalje)

Øvelse 3.1

Fellesdekk 2 minutter med skjult fører

Koeffisient 3

Kommando: Ord for «dekk», og «utgangsstilling».

Utførelse:

Førerne stilles opp på linje med ca. 4 meter mellom hver ekvipasje og hunden i utgangsstilling. På ordre kommanderes én og én hund ned i dekk, fra venstre mot høyre. På fornyet ordre kommanderer førerne bli og forlater hundene, for samlet å gå i skjul. Førerne skal være i skjul fra hundene i to minutter. Tiden starter når førerne er i skjul. Etter at tiden er ute beordres førerne tilbake på linje i ringen. Førerne skal så passere hunden på 0,5 meters avstand, for så å gjøre helt om og holdt ca. to skritt bak hunden. På fornyet ordre stiller førerne seg inntil hundene. En og en, nå fra høyre mot venstre, får førerne ordre om å kommandere hundene i utgangsstilling.

Førerne bør minnes på at de ikke skal kommandere hundene for høyt. Dette kan påvirke de andre hundene, og vil føre til betydelige trekk i karakter. Det bør være minst 3 hunder i hver gruppe, maksimum 4. Det kan være 5 hunder om dette er antall påmeldte i klassen.

Dommeranvisning:

Hund som legger seg tregt skal trekkes $\frac{1}{2}$ - 1 karakter. Hund som dekker før kommando kan høyst få 8. Hund som må ha ekstra kommando, skal høyst ha 8. Hund som reiser eller setter seg opp, før tiden for fellesdekk er startet, underkjennes i øvelsen. Hvis hunden dekker eller setter seg opp på kommanderinger fra andre enn fra egen fører, kan det ikke gis høyere karakter enn 8. Hvis hunden også setter seg opp på kommandering fra andre enn egen fører skal det ikke trekkes mer enn ytterligere 1 poeng. Hund som dekker på annens kommando og deretter kommanderes opp i sitt av fører, skal underkjennes i øvelsen.

Hund som reiser eller setter seg opp etter at tiden er ute og førerne har stilt seg på linje i ringen, skal ikke ha høyere karakter enn 5. Hvis hunden setter seg opp og legger seg ned igjen uten kommando, gis ikke høyere karakter enn 6. Dersom hunden legger seg på siden eller ikke klarer å sitte opp, kan det ikke gis høyere karakter enn 7. Hund som forflytter seg mindre enn 2 ganger sin egen kroppslengde, bjeffer eller piper, gis ikke høyere karakter enn 8. Forflytter hunden seg mer enn 2 ganger sin egen kroppslengde, underkjennes øvelsen, om det skjer før førerne er kommet tilbake i ringen og stilt seg på linje. Skjer dette etter at førerne har stilt seg på linje foran hundene, gis ikke høyere karakter enn 5. Øvelsen er ferdig når siste hund er i utgangsstilling. Om en hund reiser seg og går nær en annen hund, slik at det er fare for en kraftig forstyrrelse eller en slåsskamp, avbrytes øvelsen. Øvelsen gjenopptas for alle bortsett fra hunden som forårsaket forstyrrelsen

Øvelse 3.2

Fri ved fot

Koeffisient 4

Kommando: Ord for «fot». Tillatt fra holdt og ved forandring av gangart.

Utførelse: Øvelsen starter med hunden i utgangsstilling. Hunden skal villig følge fører på førers venstre side. Korrekt fot-posisjon er hundens skulder ved venstre kne, og hunden skal følge fører i en parallell linje. Fører skal bevege armer og ben på en naturlig måte under

øvelsen. Hunden skal raskt, uten kommando, innta utgangsstilling når føreren gjør holdt. Øvelsen skal inneholde vanlig, sakte og springmarsj med vendinger og holdt. Det skal også være vendinger ved holdt på stedet, og 2 skritt forflytninger i ulike retninger, og ca. 3 meter baklengsgange. (5-8 skritt /2-3 meter).

Tidsanbefaling for fri ved fot: ikke mer enn ca. 2 min. Ta hensyn til at noen raser/førere bruker mer/mindre tid når de går mønsteret.

Dommeranvisning:

Hver avvikelse som ekipasjen gjør fra et ønsket mønster, skal komme til uttrykk i karakteren. En hund som forlater fører eller følger fører i en avstand på mer enn en meter under større deler av øvelsen, underkjennes øvelsen. Ved treghet skal det ikke gis mer enn karakteren 7-8. Om hunden er langt bak eller foran fører, er det feil, og det trekkes 2-5 poeng, avhengig av avstanden. Mangel på kontakt og ekstra kommandoer er feil. Ved gjennomgående skjev fot-posisjon (plogging) trekkes det 1-2 poeng. Senker fører farten og stopper før, under eller etter vendinger vil det føre til karaktertrekk. Ekipasjens bevegelse i øvelsen må være naturlig. Dersom hund eller fører har unaturlige kroppsføring eller overdrevne bevegelser er det feil. Dette kan føre til underkjent øvelse.

Avstanden mellom hund og fører skal være tydelig. Det fører til trekk i karakter hvis en hund går veldig nær fører, enda mer dersom det er på en slik måte at det forstyrrer eller hindrer fører, enda mer dersom hunden klenger eller berører fører. En viss forsiktighet fra førerens side er tillatt ved baklengsgange. Det skal ikke trekkes mer enn ½-1 poeng, hvis baklengsgangen ikke er feilfri.

Øvelse 3.3   Sitt og dekk under marsj

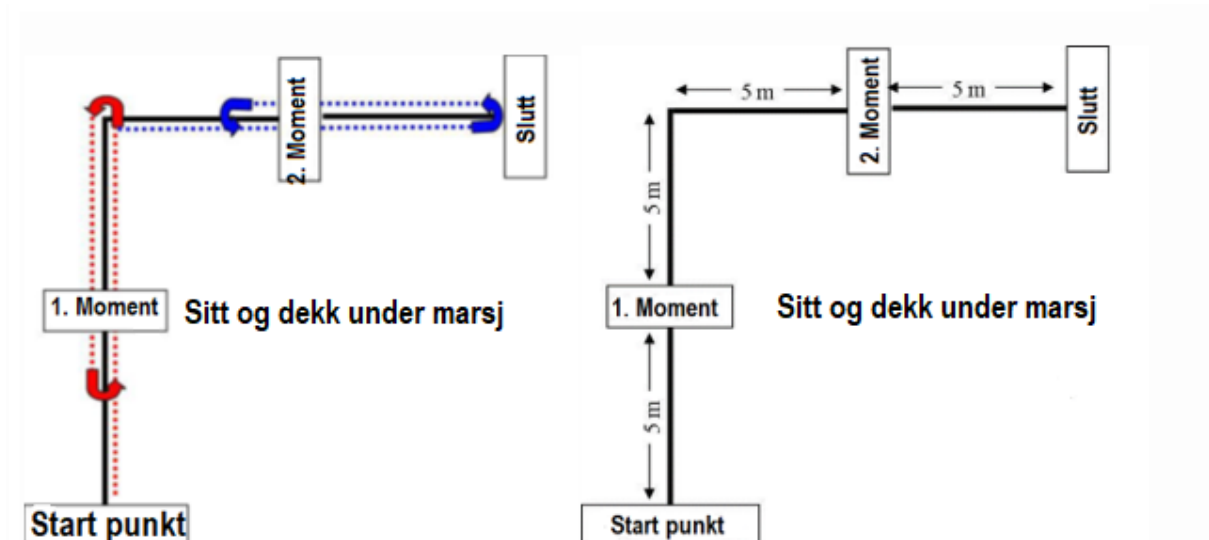
Koeffisient 3

Kommando: Ord for "fot" (3 ganger), "Sitt", "dekk"

Utførelse:

Se figuren under for utførelse av øvelsen. Det er dommeren som avgjør rekkefølgen på momentene sitt og dekk under marsj. Det skal være samme moment-rekkefølge for alle deltakerne i en og samme konkurranse. Øvelsen starter med hunden i utgangsstilling, ca. 0,5 meter til høyre for startmarkøren. På ordre, starter føreren vanlig marsj. Marsjen utføres ca. 0,5 meter til høyre for en tenkt linje mellom markørene, og på ordre, ca. midt på hver side, skal det kommanderes for hvert av momentene. Etter hvert moment, fortsetter føreren marsjen alene rundt neste markør (180 grader til venstre), passerer hundens venstre side på ca. 0,5 meters avstand, og på ordre, gjør helt om marsj ca. 2 meter bak hunden. Når føreren kommer opp til hunden, kommanderer fører hunden fri ved fot uten å stoppe. Øvelsen fortsetter, som vist nedenfor, til det gis ordre om holdt ved siste markør. Det skal være en venstre eller en høyre vending. Vendepunktet, venstre eller høyre, skal være 90 grader og markeres med en liten markør. Momentene skal være parallelle med de tenkte linjene som forbinder start-/sving-/stopp punktene. Tempoet skal være naturlig, ikke langsommere/raskere enn et normalt fri ved fot tempo

Dommeranvisning:

For å oppnå høyeste karakter skal hunden raskt utføre sitt- og dekk- momentene. For å oppnå karakter i øvelsen må minst et moment utføres. Hvis hunden stopper én gang i feil moment (f.eks. sitt i stedet for dekk), eller hvis hunden mister et moment, gis ikke høyere karakter enn 7.

Hunden mister et moment, dersom:

1. den tar feil moment,
2. den endrer riktig moment,
3. den beveger seg mer enn én kroppslengde etter kommandoen,
4. den ikke setter eller legger seg på 2 kommandoer
5. fører bruker sterke håndsignaler eller sterkt kroppsspråk ved kommandering av momentet.

Hvis hunden ikke stopper i et moment, f.eks. at den ikke har stoppet før fører har snudd, blir øvelsen underkjent. Ved bruk av 2 kommandoer for å stoppe hunden, og hvis hunden stopper før føreren har nådd neste vendepunkt, gis det ikke høyere karakter enn 6. Skjer dette ved begge momenter underkjennes øvelsen.

Ved bedømmelse av øvelsen skal utførelsen av fri ved fot tillegges oppmerksomhet, samt at momentet, (sitt/dekk), skal være parallelle med de tenkte linjene som forbinder start-/sving-/stopp-markørene. Treghet i bevegelser og momenter, skjeve momenter, dårlig fri ved fot, skiftende tempo, avrundede vendinger, å ikke gå parallelt med de tenkte linjer, og å snu for å se på hunden er feil. Slike feil skal føre til trekk i karakteren tilsvarende 1-4 poeng.

Overdrevent hånd- eller kroppssignal på kommandering av momentene er feil, og vil føre til trekk i karakter. Avhengig av deres styrke og varighet, vil karaktertrekket være fra 1-5 poeng eller momentet kan bli underkjent.

Øvelse 3.4

Innkalling fra dekk med dekk

Koeffisient 3

Kommando: Ord for «dekk» 2 ganger og «kom»

Utførelse:

Øvelsen starter med hunden i utgangsstilling. På ordre kommanderes hunden til å dekke. På ordre går føreren fra hunden, ca. 20 meter, og gjør helt om og holdt på anvist plass. Føreren får så ordre om å kalle inn hunden. Før hunden har passert halve distansen kommanderes den til å dekke. På ordre kalles hunden deretter inn til utgangsstilling.

Kommandoen skal være en verbal kommando, men et samtidig hånd-tegn er tillatt. Håndtegn må bli gitt samtidig med kommandoord og må ikke vare lengre enn kommandoordene. Hundens navn kan brukes i forbindelse med innkallingskommandoene, men det skal være en sammenhengende kommando. Innkallingskommandoen skal ikke fremstå som to kommandoer.

Dommeranvisning:

Hunden skal villig komme til fører. Bruk av én ekstrakommando for innkalling, høyst karakter 8. Øvelsen underkjennes ved bruk av en tredje kommando fra et moment eller om hunden ikke er kommet til utgangsstilling på fire innkallingskommandoer. Forlater hunden plassen sin med mer enn 2 ganger sin egen kroppslengde, før føreren har gjort helt om og holdt, underkjennes øvelsen. Forlater hunden plassen sin med mindre enn 2 ganger sin egen kroppslengde, gis ikke høyere karakter enn 7. Starter hunden før innkallingsordre, etter at føreren har gjort helt om og holdt, gis ikke høyere karakter enn 8. Reiser eller setter hunden seg uten å forflytte seg, før kommando om innkalling er gitt, gis ikke høyere karakter enn 8. En hund som ikke adlyder dekk-kommandoen innenfor en grense på 3 ganger sin egen kroppslengde, underkjennes i øvelsen. Setter eller reiser hunden seg under innkallingen etter først å ha inntatt liggende stilling, gis ikke høyere karakter enn 7. Det skal legges stor vekt på at hunden velger korteste vei, og at den kommer i god fart. Hunden skal bevege seg med godt tempo og opprettholde farten, i det minste hurtig trav. Når man bedømmer fart, skal det tas hensyn til rasen. Hunden må stoppe minst 5 meter før fører for at dekkmomentet skal godkjennes. Utstrakt bruk av stemme og overdreven eller langvarige håndsignaler fører til trekk i karakter.

Øvelse 3.5

Fremadsending med dekk og på plass

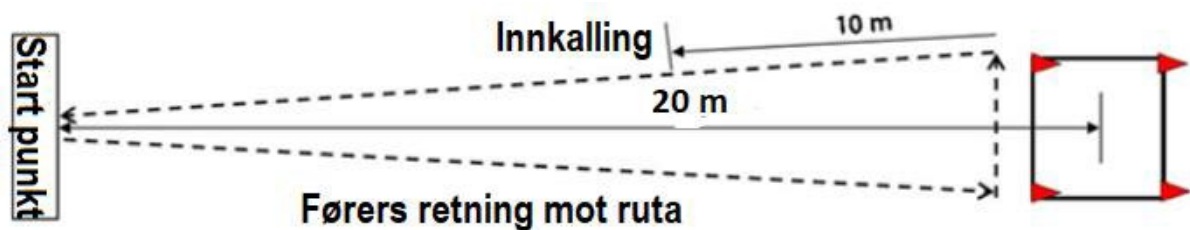
Koeffisient 4

Kommando: Ord for «fremad», («stå»), «dekk», «kom».

Beskrivelse: Før øvelsen starter, skal dommeren ha beskjed om føreren vil kommandere hunden til å stå før ned-dekket i ruta, eller har direkte ned-dekk. Ruta skal være ca. 3x3 meter markert med en kjegle (10-15 cm) i hvert hjørne. Rutas ytterkant skal være godt synlig markert med rutebånd eller lignende. Ruta skal være plassert ca. 20 meter fra startpunktet og til rutas midtpunkt, og den skal være minst 3-5 meter fra ringens ytre grense. Se figur nedenfor, for eksempel

Utførelse: Øvelsen starter med hunden i utgangsstilling med fronten mot en av sidene på ruta. Fører skal ikke vise hunden retningen eller ruta. På ordre sender fører hunden inn i ruta, og her kommanderes den til dekk (evt. til stå før ned-dekk). Dersom stå-kommando benyttes inne i ruta, skal hunden ha en tydelig stå, før ned-dekk. Hunden skal bevege seg i en rett linje og skal gå inn i ruta fra fremsiden. På ordre går fører mot den høyre fremre kjegle. Når fører er ca. 2 m fra kjeglen, beordres fører om å vende til venstre, og etter ca. 3 meter blir fører bedt om å vende til venstre igjen, tilbake mot utgangspunktet. På ny ordre, ca. 10 m fra der fører tok sin andre venstre vending, kommanderes hunden til fot-posisjon under marsj, og fortsetter mot startpunkt. Ved startpunktet beordres ekvipasjen til å gjøre holdt.

Under øvelsen skal det ikke brukes mer enn fire kommandoer for å oppnå høyeste karakter, den fjerde kommandoen vil være en stå-kommando i ruta. Alternativt kan fører kommandere direkte i dekk og dermed bare bruke tre kommandoer. Hvis hunden må omdirigeres kan håndsignaler kombineres med dirigeringskommandoen.

Dommeranvisning:

Hovedhensikten med øvelsen er at føreren skal kunne sende hunden frem til ønsket sted, og på avstand bestemme hvor hunden skal legges ned. Hundens vilje til å følge kommando og dirigering, hundens tempo og at den velger kortest mulig vei (rett linje) til ruta skal vektlegges. For å oppnå høyeste karakter skal fører ikke gi mer enn 4 kommandoer, hvorav den fjerde er stå-kommando i ruta. Hunden må følge kommandoene (f.eks. hvis en stå-kommando er gitt i ruta, må den stå, og hvis den blir kommandert direkte i dekk, må den gjøre det).

Om fører viser hunden retningen, eller berører hunden på startpunktet, (selv før øvelsen starter), underkjennes øvelsen. En "håndberøring" (touch) er tillatt før start. Med dette menes at hunden berører føreren og ikke omvendt, og det kan ikke gi noe inntrykk av å vise retninger. Forflytter føreren seg bort fra startpunktet under kommanderingen, skal øvelsen underkjennes. Ved overdrevent mye kroppsspråk og bevegelse fra føreren skal det ikke gis høyere karakter enn 8.

Håndsignaler er kun tillatt hvis hunden må omdirigeres. Et håndsignal gitt når hunden er ved siden av fører, gir 2 poeng trekk.

Hvis hunden viser treghet, beveger seg sakte eller veldig sakte, gis ikke høyere enn ca 6-7. Dersom hunden utfører momentene selv, fører dette til trekk i karakteren (det vil si hvis hunden stopper eller legger ned uten kommando) 1-2 poeng trekk.

Ruta

Hund som løper inn i ruta fra siden eller bakfra, skal ha ½ -1p trekk.

Om hunden setter eller legger seg utenfor ruta, kan den ikke omdirigeres og øvelsen underkjennes. For å oppnå karakter, må hele hundens kropp, bortsett fra halen, være inne i ruta. For det tilfelle der føreren har informert om at hunden vil få kommandoen «stå» før «dekk» og hunden stopper, f.eks står på grensen til ruta, og føreren må omdirigere, skal også en ny «stå» kommando gis. Hvis hunden reagerer raskt og tydelig, skal ikke mer enn 1 p pr. kommando trekkes.

Hvis hunden utfører feil moment i ruta, trekkes 2 poeng, og hvis stå momentet ikke er tydelig, eller hvis det er for kort trekkes 1 karakterer. Tar hunden feil moment og utfører det selv gir det 3 poeng trekk. Øvelsen underkjennes hvis hunden setter seg opp eller står før førers andre vending. Det gis ikke høyere enn 7, hvis hunden setter seg opp eller står etter førers andre vending før innkallingskommando blir gitt. Hund som beveger seg eller kryper i ruta uten å reise seg, eller snuser, trekkes 2-3 karakterer. Hvis den krysser rutebåndet før førers innkallingskommando, underkjennes øvelsen. Dersom hunden tjuvstarter innkallingen eller kommer på konkurranseladers kommando, trekkes 2-3 poeng.

For en andre innkalling, stå eller ned kommando trekkes det 2 poeng pr kommando. Øvelsen underkjennes hvis en av disse kommandoene gis en tredje gang. Trekk for ekstra dirigering-/omdirigeringskommandoer er avhengig av deres styrke/intensitet og hundens vilje til å adlyde kommandoene, og det kan trekkes fra 1 poeng pr. kommando.

Øvelse 3.6

Apportering med dirigering

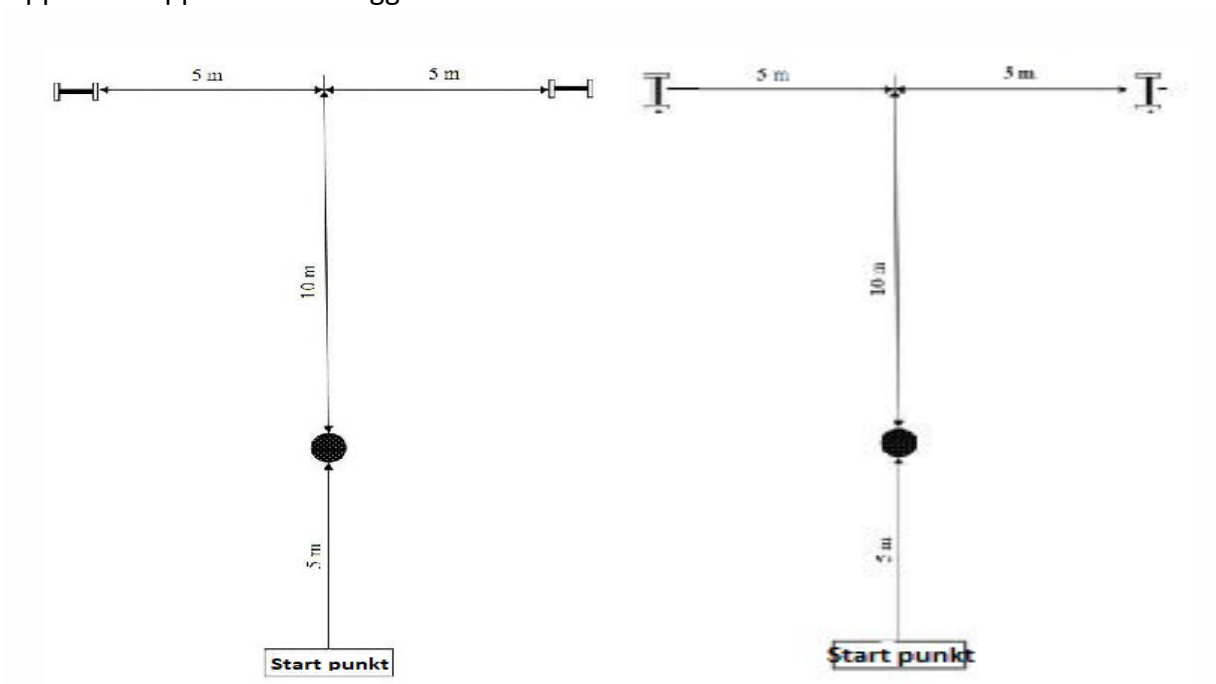
Koeffisient 3

Kommando: Ord for "Fot", "Stå", "apport" og "Slipp"

Beskrivelse: Det er dommeren som avgjør hvilken av apportene (høyre eller venstre) som skal hentes, og det er samme apport-retning for alle deltakerne i konkurransen. Uavhengig av hvilken apport som skal apporteres, legger konkurranseleder alltid ned apportene i samme rekkefølge i en konkurranse, enten alltid fra venstre eller fra høyre. Det skal være tre størrelser av apporter tilgjengelig, dersom fører ikke har med egne, og føreren står fritt med hensyn til hvilken av størrelsene som skal benyttes. Før øvelsen starter, har konkurranselederen stilt seg i posisjon på linjen hvor apportene skal legges ut. Apportene ligger på linje med 10 meter avstand, og de skal ligge minst 3 meter fra ringens sider. Det skal være ca. 5 meter fra startpunktet til en liten kjegle og en godt markert sirkel med 2 meter radius rundt kjeglen. Markeringen rundt kjeglen skal bestå av minst åtte punkter eller en hel sirkel. Videre er det ca. 10 m til senterpunktet mellom de to apportene (se figuren under for øvelsesopplegg).

Utførelse: Øvelsen starter med hunden i utgangsstilling vendt mot sirkelens sentermarkør. Konkurranselederen legger så ut to tre-apporter i samme størrelse, på en linje, lett synlig for ekipasjen. Konkurranselederen går ut mot kanten av ringen før føreren får ordre om å sende hunden ut mot den angitte sirkelen. I sirkelen kommanderes hunden til å stå. Hunden skal være innenfor sirkelen med alle fire beina før det gis ordre om å sende den videre. Etter ca. 3 sekunder gis det ordre om å dirigere hunden mot den korrekte apporten. Kommando for apport skal gis straks etter dirigeringskommandoen. Hunden skal raskt hente apporten og

bringe den tilbake til føreren. På ordre gir føreren hunden kommando om å avlevere apporten. Apportene kan legges vertikalt eller horisontalt.

Dommeranvisning:

Det skal legges vekt på hundens villighet til å følge dirigeringene, hundens tempo, og at den tar den korteste veien til den korrekte apporten. Hund som tjuvstarter, enten ved start eller fra markøren, kan høyst få 8. Hund som legger eller setter seg ved markøren, skal høyst ha karakteren 8. Hund som tar opp feil apport, skal underkjennes i øvelsen. Hund som stoppes ved feil apport, og lar seg dirigere til å ta rett apport, skal ha høyst 7. Hund som dirigeres til rett apport uten stopp, kan høyst få 8. Trekk for ekstra dirigeringskommando avhenger av hundens villighet til å følge dem. Det kan bli 1-2 karakterer trekk pr. kommando.

Slipper/mister hunden apporten 3 ganger, underkjennes øvelsen. Dersom hunden slipper apporten og fører plukker den opp uten å flytte seg gis ikke høyere enn 5. Når det gjelder tygging på apportbukken, må det være avgjørende for karaktersetningen hvor kraftig hunden tygger. Vedvarende kraftig tygging gir ikke høyere karakter enn 5.

Det er ikke tillatt å vise hunden retning eller berøre hunden ved startpunkt. Dette vil føre til at øvelsen underkjennes. En "håndberøring" (touch) er tillatt før start. Med dette menes at hunden berører føreren og ikke omvendt, og det kan ikke gi noe inntrykk av å vise retninger.

Når det gjelder tap av apporten og tygging eller biting på apporten se de generelle retningslinjene for bedømming av øvelser.

Øvelse 3.7

Neseprøve

Koeffisient 3

Kommando: Ord for «bli eller fot», «apport», «avlever»

Beskrivelse: Konkurransелеderen får ikke berøre førerens neseprøvegjenstand, som er merket på forhånd. Førerens neseprøve, skal legges ut ca. 10 meter fra startpunktet sammen med 5 lignende uberørte gjenstander. Mønsteret som neseprøvene legges ut i kan variere, men det skal være det samme for alle i en konkurranse. Posisjonen til førerens neseprøvegjenstand bør varieres for hver ekipasje, og det er ingen begrensning på hvor førerens gjenstand legges i konkurransens valgte mønster. Det skal benyttes 6 nye neseprøvegjenstander for hver deltager.

Utførelse: Øvelsen starter med hunden i utgangsstilling vendt mot stedet neseprøvegjenstandene skal legges ut. Føreren får utlevert neseprøvegjenstanden som på forhånd er merket. Hunden får ikke snuse på eller berøre gjenstanden. Føreren får holde den merkede gjenstanden i ca. 10 sekunder. På ordre leverer føreren sin neseprøvegjenstand til utlegger. På ny ordre vender føreren seg helt om. Føreren kan selv bestemme om hunden skal få se at gjenstanden legges ut eller ikke. Nødvendige kommandoer for «på plass» eller «bli» er tillatt. Gjenstandene legges ut med ca. 25 cm mellomrom. På ordre vender føreren seg helt om og på ny ordre kommanderes hunden til å søke opp og apportere den korrekte gjenstanden. Hvis hunden arbeider aktivt og målrettet, kan den få holde på i omtrent 1 minutt. Hunden returnerer til fører og avleverer neseprøven på kommando.

Dommeranvisning:

Det er ikke tillatt for hunden å berøre eller snuse på gjenstanden før den avleveres til konkurranseleder. Skjer det, blir øvelsen underkjent. Det skal legges stor vekt på hundens vilje til å arbeide, og dens tempo. For hund som starter før kommando, er høyeste karakter 8. Tygger eller slipper gjenstanden før kommando om avlevering er gitt, gis ikke høyere karakter enn 7. Tar hunden opp feil gjenstand en gang, skal det ikke gis høyere karakter enn 7. Tar hunden opp feil gjenstand to ganger, skal øvelsen underkjennes. Mister/slipper hunden apporten 3 ganger, underkjennes øvelsen. Dersom hunden slipper apporten og fører plukker den opp uten å flytte seg gis ikke høyere enn 5. Når det gjelder tygging på gjenstanden må det være avgjørende for karaktersettingen hvor kraftig hunden tygger. Ved vedvarende kraftig tygging, gis ikke høyere karakter enn 5. Avleverer hunden feil gjenstand, tar med seg flere eller avleverer gjenstanden tygget i stykker, underkjennes øvelsen. I tilfeller hvor hunden ikke finner gjenstanden med en gang, skal ikke dette automatisk føre til karakternedsettelse så lenge hunden arbeider effektivt. Etter 1 minutt avbrytes øvelsen, og øvelsen underkjennes.

Når det gjelder tap av neseprøve og tygging eller biting på neseprøven se de generelle retningslinjene for bedømming av øvelser.

Øvelse 3.8

Kontroll over hunden på avstand

Koeffisient 4

Kommando: Ord for «dekk», og «utgangsstilling». Ord for «stå», «sitt» og «dekk» på avstand.

Utførelse:

Øvelsen starter med hunden i utgangsstilling. På ordre kommanderer føreren hunden til å dekke. På ny ordre forlater fører hunden og går til anvist plass ca. 10 meter fra hunden. Føreren blir anvist når forandringer skal skje. Hunden skal forandre stilling 6 ganger, og hver stilling holdes i ca. 3 sekunder. Siste stilling skal være dekk. Føreren får så ordre om å gå inntil hunden. På ny ordre kommanderes hunden i utgangsstilling. Kommandoen skal være en verbal kommando, men et samtidig hånd-tegn er tillatt. Håndtegn må bli gitt samtidig med kommandoord og må ikke vare lengre enn kommandoordene

Dommeranvisning:

Det skal legges vekt på hvor raskt hunden utfører stillingsforandringene, og hvor mye den forflytter seg. Hund som etter siste moment har forflyttet seg mer enn 2 ganger sin egen kroppslengde fra øvelsens startpunkt, underkjennes i øvelsen. Forflytninger i alle retninger skal summeres. For å oppnå godkjent karakter (5) i øvelsen må hunden forandre stilling minst 4 ganger. Hunden skal holde stillingene stå, sitt og dekk i ca. 3 sekunder før ny ordre om stillingsforandring blir gitt. Ved første bruk av én ekstra kommando for en stillingsforandring, kan det høyst gis 8. Stillingsforandringen anses som mistet dersom hunden ikke adlyder den andre kommandoen. Videre ekstra kommandoer for stillingsforandring medfører 1 poeng trekk. Selv med ekstra kommando på 3-4 stillingsforandringer, kan øvelsen godkjennes dersom kommandoene adlydes umiddelbart og fører til gode, tydelige stillinger, og øvelsen ellers utføres på en god måte i henhold til beskrivelsen. Bryter hunden dekk før føreren er kommet tilbake, gis ikke høyere karakter enn 8.

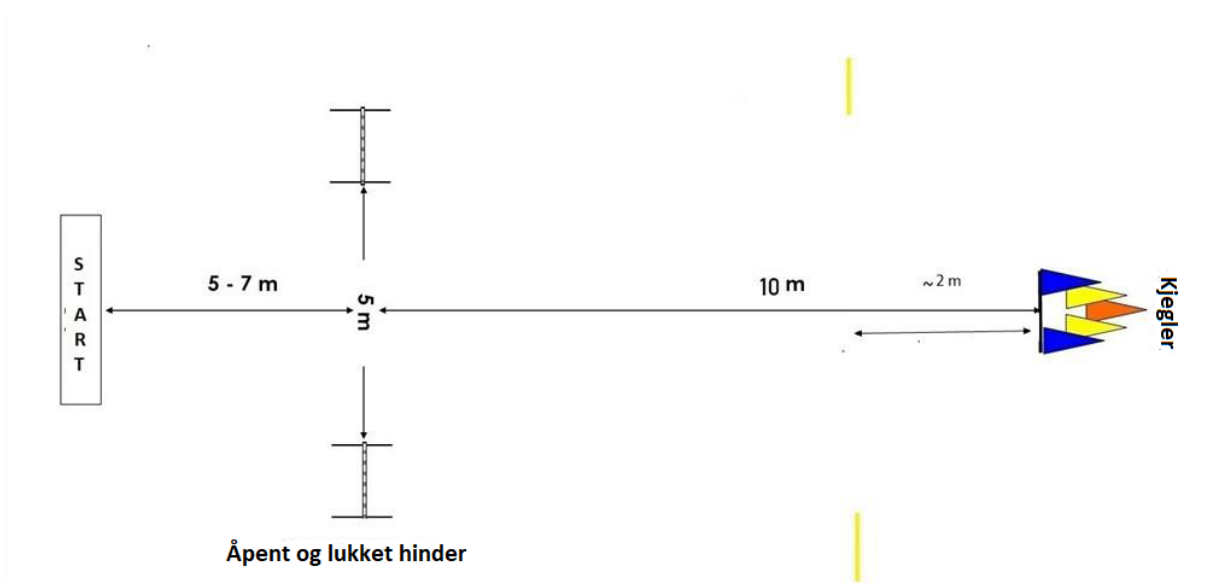
Øvelse 3.9 Fremadsending rundt en gruppe kjebler, stopp og hoppe et hinder Koeffisient 3

Kommando: Ord for "Rundt", "Stå", "høyre/venstre" – "hopp"

Beskrivelse: Det skal trekkes hvilket hinder hunden skal hoppe (åpent eller lukket). Føreren vil bli informert om hvilket hinder hunden skal hoppe når hunden har inntatt sin posisjon. Konkurransелеder medgir dette ved å kommandere "åpent / lukket hinder .....kommander".

En gruppe kjebler (3-6) ca. 40-50 cm høye blir plassert i en avstand på ca. 10 meter fra midtpunktet mellom hoppene. Kjeblene skal dekke et område tilsvarende ca. 70-80 cm. Området skal dermed være 0,4 – 0,5 m². Det er anbefalt at kjeblene blir plassert som vist på figuren nedenfor. Andre alternativer for å plassere kjeblene er vist i vedlegg 4. Hunden skal ikke se at kjeblene plasseres, og kjeblene skal derfor plasseres før fører står ved startpunktet.

To hindre, et lukket og et åpent, plasseres ca. 10 meter fra gruppen med kjegler og står med 5 meters mellomrom. Høyden på hindrene skal ikke være mer enn 50 cm. Startpunktet er 5-7 meter fra hinderene (førers valg). Se figur nedenfor for øvelsesoppsett.

Utførelse: Øvelsen starter med hunden i utgangsstilling ved startpunktet. På ordre sender fører hunden rundt kjeglene, før den kommanderes til å innta stillingen stå. Momentet utføres etter at hunden har rundet kjeglene med ca. 2 meter. Dette kan markeres med f.eks hatter/halvkuler. Etter ca. 3 sekunder gir konkurranseleder ordre om åpent eller lukket hinder og kommander, hvorpå fører kommanderer hunden til å hoppe det riktige hinderet og returnere til fører for selv å innta utgangsstilling.

Dommeranvisning:

Det skal legges vekt på hundens vilje til å følge kommandoer og dirigering, hundens tempo og at den tar kortest mulig vei. Det ideelle er ikke å gjøre en tett (nær) runding av kjeglene. Det vil være avhengig av rase og størrelse på hunden hva som er passende avstand fra kjeglene. Avstand opp til 100 cm kan være passende. Hundens bane kan være med- eller mot klokken rundt kjeglene. Det skal legges vekt på om hunden søker seg mot midtlinjen når den vender tilbake. Hunden skal bevege seg i god fart og holde samme tempo, minimum raskt trav. Treghet vil føre til trekk i karakter (1-3). Rase skal tas i betraktning ved bedømmelse av hastighet.

Fører som på startpunktet viser hunden retningen eller tar på den, blir underkjent i øvelsen. En hund som starter et moment i øvelsen uten kommando, kan høyst få 8. En hund som hopper hinder på vei ut mot kjeglen, skal underkjennes i øvelsen. En hund som snur før kjeglen, må dirigeres rundt kjeglen. Dette fører til senkning av karakteren. Øvelsen skal underkjennes dersom hunden ikke runder kjeglen. Fører har to ekstra dirigeringskommandoer for å få hunden rundt kjeglen. Når det gjelder dirigering i øvelsen senkes karakteren med 1 for hver kommando hunden adlyder. En hund som inntar feil stilling etter runding av kjeglen, kan høyst få 8. Hund som stoppes ved feil hinder, for så å la seg dirigeres (2 kommandoer) til den rette, kan høyst få 7. Hund som dirigeres fra feil hinder

uten stopp, kan høyst få 8. Berører hunden hinderet, uansett hvor lite det er (unntatt med halen), gis ikke høyere karakter enn 8. Det samme gjelder hvis hunden river bommen på det åpne hinderet. Hund som tar ansats på hinderet kan høyst få 5. Veltes hinderet underkjennes øvelsen.

Dersom hunden, etter å ha passert kjeglene, stopper av seg selv (uten kommando, åpenbart for tidlig), gis ikke høyere karakter enn 8. Ved vurderingen av stoppet vektlegges hundens villighet til å adlyde stoppkommandoen. Det er opp til føreren å bestemme når den skal gi stoppkommandoen. Det kan imidlertid ikke gis før hunden har passert kjeglene med minst 2 meter.

Om hunden er avventende/utfører momentene selv, skal 2 poeng trekkes. Hunden må forbli i sin posisjon til førerens innkallingskommando. Hvis hunden starter for tidlig etter stopp, bør det trekkes 2 poeng. Det kan også føre til underkjent øvelse, hvis hunden starter veldig tidlig (f.eks. før konkurranseløperens kommando). Hvis hunden berører eller kolliderer med kjegle/kjeglene, trekkes 1 - 2 karakterer, avhengig av kraftfullheten/intensiteten av kollisjonen. Hvis hunden velter en kjegle/kjeglene, trekkes 2 - 3 karakterer. Hvis hunden går mellom settet med kjegler gis ikke høyere enn 7.

Øvelsen underkjennes dersom:

1. Hunden hopper et hinder på vei ut til kjeglene.
2. Føreren gir stoppkommandoen for tidlig (før 2 meters merke)
3. Hunden ikke stopper på kommando (innen 3 ganger sin kroppslengde).
4. Hunden ikke hopper over hinderet eller hopper feil hinder.
5. Hinderet veltes.
6. Føreren viser hundens retning eller berører hunden ved startpunktet.

Øvelse 3.10

Helhetsinntrykk

Koeffisient 2

Dommeranvisning:

Med helhetsinntrykk menes først og fremst samarbeidet mellom hund og fører, samt hundens arbeidsvilje og arbeidsglede gjennom samtlige av konkurransens øvelser. Det skal tas hensyn til hund og førers opptreden under og mellom de enkelte øvelser. Det skal også tas hensyn til de forskjellige rasers temperament. Helhet skal bedømmes selvstendig og skal ikke nødvendigvis reflektere gjennomsnittet av de øvrige karakterer. Se generelle retningslinjer for bedømmelse punkt 70.

Max poengsum: 320

Anmerkning: For utførelse av øvelsene, se også på «Generell deltagerinformasjon, og bedømmelseskriterier for LP-stevner».

Lydighetsprøve Klasse FCI III

(Gullmerket med blå emalje)

Øvelse FCI 3.1 & FCI 3.2

Øvelse FCI 3.1	Felles sitt 2 min med skjult fører	Koeff. 2
Øvelse FCI 3.2	Felles dekk 1 minutt med innkalling	Koeff. 2

Kommando: Ord for «sitt», «dekk» og «kom»

Utførelse: Øvelsene 1 og 2 gjennomføres som en sammenhengende øvelse. Ekvipasjene blir stilt opp på linje med 4-5 meters mellomrom. Øvelsen starter med hundene i utgangsstilling. På ordre forlater førerne hundene for å gå i skjul. Tiden startes når førerne er i skjul. Etter 2-minutter beordres førerne tilbake i ringen. På ny ordre går førerne til et punkt 10 meter foran sin egen hund og gjør holdt, vendt mot hunden. Øvelse 1 er nå avsluttet, og øvelse 2 starter umiddelbart.

Hund som har forandret stilling i øvelse 1, skal på ordre kommanderes til sitt før hundene legges ned, og det kan gis maks to kommandoer. På ordre, i rekkefølge fra venstre mot høyre, kommanderes hundene, en og en, til å legge seg. Etter 1 minutt skal hundene kalles inn til utgangsstilling. Hundene kalles inn, en etter en, i rekkefølge fra høyre mot venstre. Ordre «Øvelsen slutt» gis etter at siste hund har inntatt utgangsstilling. Det bør være minst 3 hunder i hver gruppe, maksimum 4. Dommer kan ta med 5 om dette er antall påmeldte i en konkurranse.

Førerne bør bli påminnet om at de ikke skal gi sine kommandoer for høyt. Dette kan påvirke de andre hundene og vil også resultere i et sterkt trekk i karakteren. Det anbefales at området utenfor ringen foran hundene er et lukket område (ingen utenforstående utenom personell er tillatt) under denne øvelsen. I VM konkurranser, uttaksstevner og NM, er denne ordningen obligatorisk.

Dommeranvisning:

Karakterene for øvelse 1 og 2 vises etter at øvelse 2 er ferdig.

En hund som reiser seg eller legger seg i løpet av øvelse 1, underkjennes i øvelse 1. En hund som forlater plassen sin med mer enn 1 ganger sin egen kroppslengde, får null på begge øvelsene. En hund som legger seg eller reiser seg etter at førerne er tilbake i ringen, kan ikke få høyere karakter enn 5. Hund som står eller ligger etter øvelse 1, skal på ordre, kommanderes en etter en, til å sitte. Det vil ikke bli trukket poeng for denne første sitt-kommandoen. Dersom det er nødvendig med ny kommando, trekkes 2 poeng. Dersom hunden ikke lar seg kommandere til sitt på andre kommando, underkjennes øvelse 2. Kraftig kommando, som forstyrrer og påvirker andre hunder i gruppen, er feil og medfører kraftig trekk i karakteren.

Dersom en hund reiser seg eller legger seg ved start av øvelse 2, før kommando for dekk er gitt, kan ikke stillingsforandring til sitt kommanderes. Dersom hunden har lagt seg kan det ikke gis høyere karakter enn 7. Dersom hunden har reist seg, kan det ikke gis høyere karakter enn 8 (forutsatt at hunden adlyder dekk-kommandoen). Hund som legger seg på annen førers kommando, kan ikke gis høyere karakter enn 8, i øvelse 2. Øvelse 2 underkjennes dersom hunden ikke lar seg kommanderes til dekk. Den underkjennes også dersom hunden, i løpet av 1-minutts perioden, forandrer stilling til sitt eller stå eller beveger seg mer enn 1 gang sin egen kroppslengde. Dersom hunden legger seg på siden, kan det ikke gis høyere

karakter enn 7. En hund som kommer på annen førers kommando, kan ikke få høyere karakter enn 6 i øvelse 2. Om en hund trenger en ny innkallings kommando, gis høyst 8. En hund som kommer uten noen kommando, får underkjent øvelse 2. Hund som bjeffer en til to ganger i øvelse 1 og 2, skal trekkes 1 til 2 karakterer. Hund som bjeffer mesteparten av tiden, underkjennes i øvelsen.

All bevegelse gir trekk i karakter. Rastløshet, for eksempel å skifte vekt fra den ene siden til den andre, fører til trekk i karakter. Hunden har lov til å snu hodet og se seg rundt, og det er lov å vise interesse, hvis det er en distraksjon eller lyd i eller utenfor ringen. Det skal imidlertid ikke gi et inntrykk av rastløshet eller ansenthet.

En hund som forlater ringen under øvelse 3.1, men går direkte til fører, vil underkjennes i øvelsene 3.1 og 3.2, og bli tildelt et gult kort, men er ikke diskvalifisert fra konkurransen. Dersom en hund reiser seg og går nærme en annen hund slik at det forstyrrer eller er fare for slagsmål, skal øvelsen stoppes. Øvelsen gjentas for alle hundene unntatt den hunden som har vært skyld i forstyrrelsen.

Øvelse FCI 3.3 og FCI 3.4

Øvelse FCI 3.3   Fri ved fot   Koeff. 4

Øvelse FCI 3.4   Momenter under marsj, med innkalling   Koeff. 3

Øvelse 3.3 «fri ved fot» og **3.4** «momenter under marsj» gjennomføres som en sammenhengende øvelse. Øvelsen starter med fri ved fot. Momentene under marsj (sitt/dekk/stå) kan bli utført hvor det måtte passe under fri ved foten, i vanlig-, sakte- og/eller springmarsj. Momentene (stå/sitt/dekk) skal gjøres fortløpende etter hverandre.

Øvelsene 3.3 og 3.4 bedømmes hver for seg, så det må klart fremgå når øvelsen fri ved fot pågår og når øvelsen momenter under marsj pågår. Og eventuelt når fri ved fot fortsetter. Det er to forskjellige varianter av øvelsen «momenter under marsj»:

1. Tilbake til hunden/ ta hunden med
2. innkalling av hunden

Begge disse må bli utført.

Alle hundene i samme konkurranse skal gjøre øvelsen «fri ved fot og momenter under marsj» etter samme mønster.

Maks tidsbruk på disse øvelsene bør ikke overstige ca. 4,5 minutter. Det skal tas hensyn til at noen raser / førere bruker mer / mindre tid når de går det samme mønsteret.

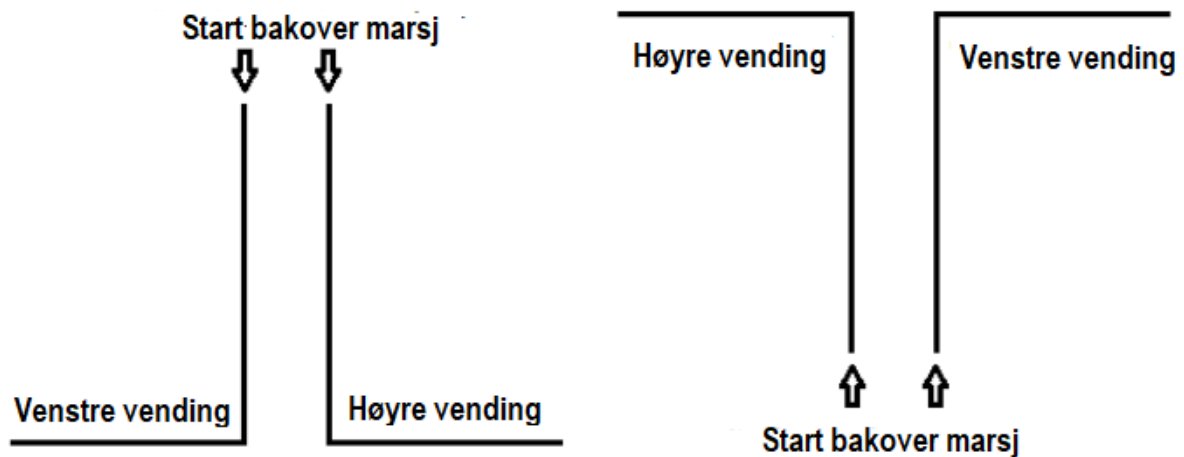
Øvelse FCI 3.3   Fri ved fot   Koeff. 4

Kommando: Ord for «fot»

Utførelse: Øvelsen starter med hunden i utgangsstilling. På ordre skal føreren utføre vanlig-, sakte- og springmarsj sammen med vendinger, helomvendinger og holdter.

Øvelsen skal inneholde 2-3 stegs forflytninger i ulike retninger, og vendinger på stedet.

Øvelsen skal inneholde baklengsgange på ca. 5-10 meter (15-30 steg). Baklengs gange skal inneholde en vending.

Dommeranvisning:

Hund som forlater fører eller følger fører på mer enn 0,5 meters avstand gjennom store deler av øvelsen, skal underkjennes. Ved treghet skal det ikke gis mer enn karakteren 6-7. Pendling/jaging er feil og skal gi 2-5 poengs trekk. Mangel på kontakt og ekstra kommandoer er feil. Ved gjennomgående skjev fot-posisjon (plogging) trekkes det 1-3 poeng. Senker fører farten og stopper før, under eller etter vendinger vil det føre til karaktertrekk. Avstanden mellom hund og fører skal være tydelig. Det fører til trekk i karakter hvis en hund går veldig nær fører, enda mer dersom det er på en slik måte at det forstyrrer eller hindrer fører, enda mer dersom hunden klenger eller berører fører. En viss forsiktighet fra førerens side er tillatt ved baklengsgange. Det skal ikke trekkes mer enn 1-2 poeng, hvis baklengsgangen ikke er feilfri.

Øvelse FCI 3.4 Momenter under marsj, med innkalling

Koeff. 3

Kommando: Ord for «Fot», «stå»/ «sitt»/ «dekk», «hit», «fot».

Beskrivelse:

Det er dommeren som avgjør hvilke to av de tre momentene (stå, sitt, dekk) som skal utføres og i hvilken rekkefølge de skal utføres, og fra hvilket moment innkallingen skal skje. Deltakerne vil bli informert om momentene og utførelsen av disse før konkurransen. Alle deler av øvelsen skal utføres på konkurranseleders kommando. Detaljene i øvelsen, også førers vendinger, hvilket tempo fører skal ha før og etter å ha forlatt hunden, må være tydelig forklart for deltakerne før konkurransen. Tempoet til fører, før og etter å ha forlatt hunden, er normalt vanlig marsj. Springmarsj kan også brukes. Momentene og rekkefølgen av disse skal være lik for alle deltakerne i en og samme konkurranse.

Utførelse:

Øvelsen starter fra holdt, og konkurranseleder kommanderer tydelig at «øvelse 3.4 starter», eller «momenter under marsj starter». Se figuren under for utførelse av øvelsen. De ulike momentene kan bli lagt inn hvor som helst i øvelsen «fri ved fot», men de må gjøres fortløpende etter hverandre med en kort fri ved fot mellom (4-5 meter).

En av momentene må inkludere en innkalling. På ordre starter føreren vanlig marsj (eller springmarsj). Etter ca. 4-5 meter i vanlig marsj (eller springmarsj), gir konkurranseleder fører

ordre om å kommandere første moment (stå/sitt/dekk). Fører forlater hunden i samme tempo (vanlig marsj eller springmarsj). Etter å ha forlatt hunden, kan fører få ordre om å gjøre venstre vending, høyre vending, helomvending og/eller holdt, kalle inn hunden eller en kombinasjon av disse. Øvelse 3.4 er ferdig når det andre momentet er utført og konkurransелеder sier «øvelse 3.4 er slutt/øvelse momenter under mars er slutt». Øvelse 3.3 Fri ved fot fortsetter deretter eller så er begge øvelser avsluttet. Det skal tydelig opplyses om dersom øvelse 3.3 fortsetter.

Alternativer etter at fører har forlatt hunden i ett moment:

1. Tilbake til hunden/ta hunden med
2. Innkalling av hunden

1. Tilbake til hunden

1.1 Fremad marsj frem og tilbake:

Fører forlater hunden i en rett linje på ca. 4-5 meter, gjør helomvending og/eller stopper på konkurranseleders kommando, går tilbake og passerer hundens venstre side på ca. 0,5 meters avstand. På ordre fra konkurransелеder gjøres helt om marsj ca. 2-3 meter bak hunden, for så å gå tilbake inntil hunden og når de når hunden:

- gjør holdt for deretter å kommandere den i utgangsstilling, og fortsetter på ordre fra konkurransелеder (øvelsen kan i dette tilfelle også være slutt).
- eller fortsetter uten holdt og tar hunden med seg i marsj.

1.2 Fremad marsj og venstre/høyre vending og helomvending

Fører forlater hunden i en rett linje på ca. 2-3 meter, og på konkurranseleders ordre gjør vending til venstre og/eller høyre, og/eller helomvending og for så å gå tilbake til hunden som beskrevet over.

2. Innkalling av hunden

2.1 Fremad marsj med innkalling

Fører forlater hunden i en rett linje på ca. 4-5 meter, og på konkurranseleders kommando gjør holdt og helt om holdt eller helt om holdt. På fornyet ordre kaller fører (verbalt) inn hunden. Dersom det benyttes håndtegn i tillegg trekkes det poeng. Når hunden er i utgangsstilling, gir konkurransелеder beskjed om at «øvelse 3.4 er slutt», «Begge øvelser er slutt», eller «øvelse fri ved fot/øvelse 3.3 fortsetter».

2.2 Fremad marsj og venstre/høyre vending og helomvending og innkalling

Fører forlater hunden, og på konkurranseleders ordre gjør vending til venstre og høyre, og evt. helomvending. Fører kan gå i en hvilken som helst retning, også bak hunden når innkallingskommando blir gitt. Fører fortsetter marsjen ved innkallingskommando og videre noen meter med hunden. Fører bes om å gjøre en holdt, og konkurransелеder gir beskjed om at «øvelse fri ved fot/øvelse 3.3 fortsetter» eller «øvelse 3.4 er slutt/øvelsene er slutt/ øvelse 3.3 og 3.4 er slutt»

Innkallingen kan bli utført på flere måter, så fører kan for eksempel:

- stoppe og gjøre helomvending og foreta en normal innkalling eller
- gjøre helomvending, stoppe og foreta en normal innkalling eller
- bevege seg bort fra hunden og gjøre en innkalling slik innkalling fra ruta gjøres eller

- gjøre helomvending og gå tilbake mot hunden, passere hunden og kalle den inn.

Se vedlegg 3 for nærmere beskrivelse av momenter under marsj.

Dommeranvisning

Ved bedømmelse av øvelsen skal utførelsen av fri ved fot tillegges oppmerksomhet. For å oppnå karakter i øvelsen må minst et moment utføres korrekt.

En hund som mister ett moment, kan høyst få karakteren 7. Mister hunden begge momentene underkjennes øvelsen.

Hunden mister et moment, hvis:

- hunden stopper i en annen stilling enn tilsiktet
- hunden beveger seg mer enn en kroppslengde etter at kommando er gitt,
- hunden beveger seg mer enn en kroppslengde etter først å ha stoppet,
- hunden starter før innkallingskommando er gitt.
- det må brukes ekstra kommando for utførelsen av et moment
- det brukes overdrevent hånd- eller kroppssignal i forbindelse med kommandering av momentet.

Hvis hunden stopper, men tar feil moment, kan innkalling gjøres, men det gis ikke høyere enn 7, forutsatt at innkallingen og det andre momentet har vært bra.

Hvis hunden har beveget seg klart mer enn en kroppslengde eller hunden ikke helt klarer å stoppe i et moment, underkjennes både moment og innkalling, da innkallingen blir for kort. Øvelsen underkjennes, hvis hunden forlater sin posisjon og løper til fører før innkalling. Øvelsen fortsetter likevel til den er ferdig.

Momentet underkjennes dersom hunden ikke i det hele tatt utfører et moment, ikke har stoppet før fører har gått 4 meter fra hunden, gjort holdt, gjort en vending, eller gjort helomvending. Momentet underkjennes dersom hunden ikke holder momentet og kommer til fører før innkallingskommando.

Dersom hunden inntar riktig stiling, men ikke kommer på innkalling (to innkallinger), gis ikke høyere enn 6. En andre innkallingskommando eller et håndsignal på innkallingen gir 2 poengs trekk. Ved bedømmelsen bør det tas hensyn til utgangsstillingen, fri ved fot før stoppene, utførelse av stillingene, og holdter. Fri ved foten forut for utføring av momentet skal være i samme tempo som de andre delene av fri ved foten, det skal ikke endres gangfart før stillingsforandringene.

Treghet i bevegelser og momenter(sitt/stå/dekk), å innta feil moment, skjeve momenter, dårlig fri ved fot, endring av gangfart, avrundede vendinger (også utført av fører) og å ikke gå riktig, er feil. Det er ikke tillatt med ekstra kommandoer under utførelse av momentene stå/sitt/dekk. Slike ekstra kommandoer underkjenner det aktuelle momentet. Overdrevent hånd- eller kroppssignal på stå /sitt/dekk kommandoer og å snu seg for å se på hunden er grove feil, og vil føre til kraftig reduksjon i karakteren. Slike feil skal føre til trekk i karakteren tilsvarende 1-5 poeng. Avhengig av deres styrke og varighet kan momentet også bli underkjent.

Oppsummering:

- Dersom hunden utfører et feil moment (1) og et bra (2) moment + god innkalling (2) gis ikke høyere enn 7.
- Dersom hunden ikke tar et moment (f.eks fortsetter å gå, ingen stopp i det hele tatt) + innkalling (dette betyr ingen innkalling) er øvelsen underkjent, selv om det andre momentet er bra.
- Dersom utførelsen av ett moment har klart for mange skritt, men hunden stopper til slutt, og en vellykket innkalling er gjort, underkjennes øvelsen selvom det andre momentet er bra.
- Dersom begge posisjonene/momentene er bra, men innkallingen mislykket gis ikke høyere enn 6.

Øvelse FCI 3.5

Innkalling med stå/sitt/dekk

Koeff. 3

Kommando: Ord for «dekk», «momenter» (2 ganger) og «kom» (3 ganger).

Beskrivelse: Det er dommeren som avgjør hvilke to av de tre momentene (stå, sitt, dekk) som skal utføres og i hvilken rekkefølge de skal utføres. Deltakerne vil bli informert om de valgte momentene og rekkefølgen ved begynnelsen av konkurransen.

Utførelse: Øvelsen starter med hunden i utgangsstilling. Hunden kommanderes til dekk. Fører forlater så hunden og går ca. 30-35 meter til anvist plass. På ordre kalles hunden inn. På 1/3-del av distansen, markert med markør, kommanderes hunden til å utføre første moment. Ny ordre om innkalling blir gitt, og hunden kommanderes til å utføre andre moment på 2/3-deler av distansen, også anvist med markør. På ny ordre kalles hunden inn til utgangsstilling. Stedet for stoppmomentene skal være merket noen meter til siden for der hunden skal løpe med små markører, «hatter» eller en annen form for markering som er synlige for fører.

Kommandoen skal være en verbal kommando, men et samtidig hånd-tegn er tillatt. Håndtegn må bli gitt samtidig med kommandoord og må ikke vare lengre enn kommandoordene. Hundens navn kan brukes i forbindelse med innkallingskommandoene, men det skal være en sammenhengende kommando. Innkallingskommandoen skal ikke fremstå som to kommandoer.

Dommeranvisning:

Det er viktig at hunden reagerer villig på alle innkallingskommandoer. Hunden skal bevege seg med godt tempo og opprettholde farten, i det minste hurtig trav. Trege bevegelser og avventning i forhold til momentene er feil. Når man bedømmer fart, skal det tas hensyn til rasen. Hunden skal begynne momentene straks etter kommando er gitt. Når man bedømmer momentene, skal man også ta hensyn til hundens tempo. Det kan vises en viss toleranse når det gjelder å stoppe for hurtige og tunge hunder, men ikke for langsomme hunder. Hunden skal begynne å stoppe med engang kommando er gitt. For å oppnå høyeste karakter, kan hunden ikke bevege seg mer enn 1 gang sin egen kroppslengde etter at kommandoen er gitt, uansett hvor hurtig hunden er. Om hunden beveger seg ytterligere skal det vises ved å trekke poeng. En langsommere hund skal kunne stoppe raskere. Dersom en hund sklir, blir dette sett på som en feil, og vil føre til poengtrekk.

For å godkjenne et stoppmoment skal hunden ikke bevege seg mer enn ca. 3 ganger sin kroppslengde. Ved bruk av en ekstra innkallings kommando fra start eller fra første stoppmoment gis et trekk på 2 poeng. Ved bruk av mer enn totalt 3 innkallinger gis ikke høyere karakter enn 8. Øvelsen underkjennes ved bruk av en tredje innkallingskommando fra et moment eller om hunden ikke er kommet til utgangsstilling på fem innkallingskommandoer. Hund som mister ett moment (f.eks. ikke stopper innenfor 3 ganger sin kroppslengde), skal ikke ha høyere karakter enn 7. Hund som ikke stopper i det hele tatt i ett av momentene, skal ikke ha høyere karakter enn 5. Øvelsen underkjennes dersom begge momentene mislykkes eller de utføres feil. Hund som stopper i feil stilling ved utførelsen av ett av momentene, kan høyst få 7. Dersom en hund skifter stilling gis det et trekk på 2 poeng. Hund som stopper i rett stilling, for så å forandre den, skal høyst ha 8. Hund som reiser seg, setter seg opp eller beveger seg mindre enn en gang sin egen kroppslengde før første innkallingskommando, skal ha høyst 8. Hund som forlater plassen sin med mer enn en gang kroppslengde før første innkallingskommando, underkjennes i øvelsen.

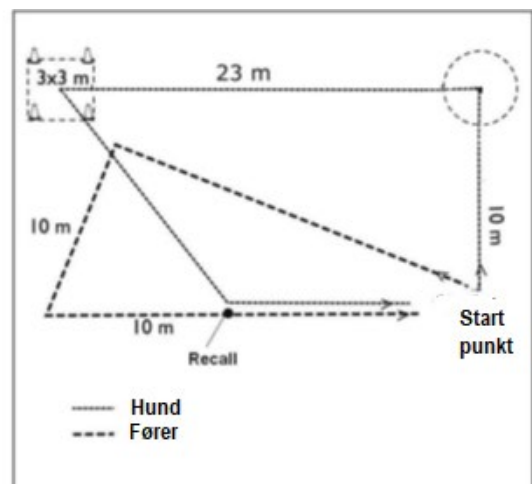
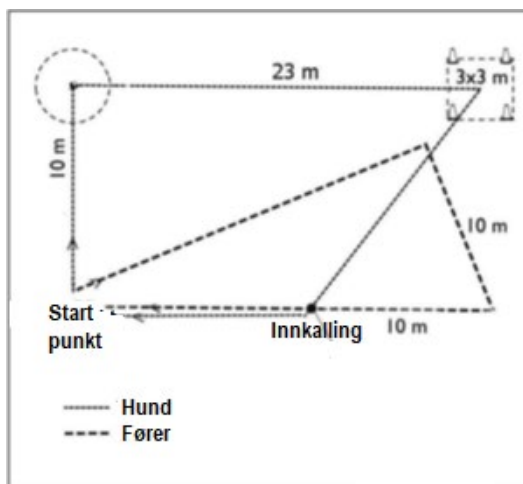
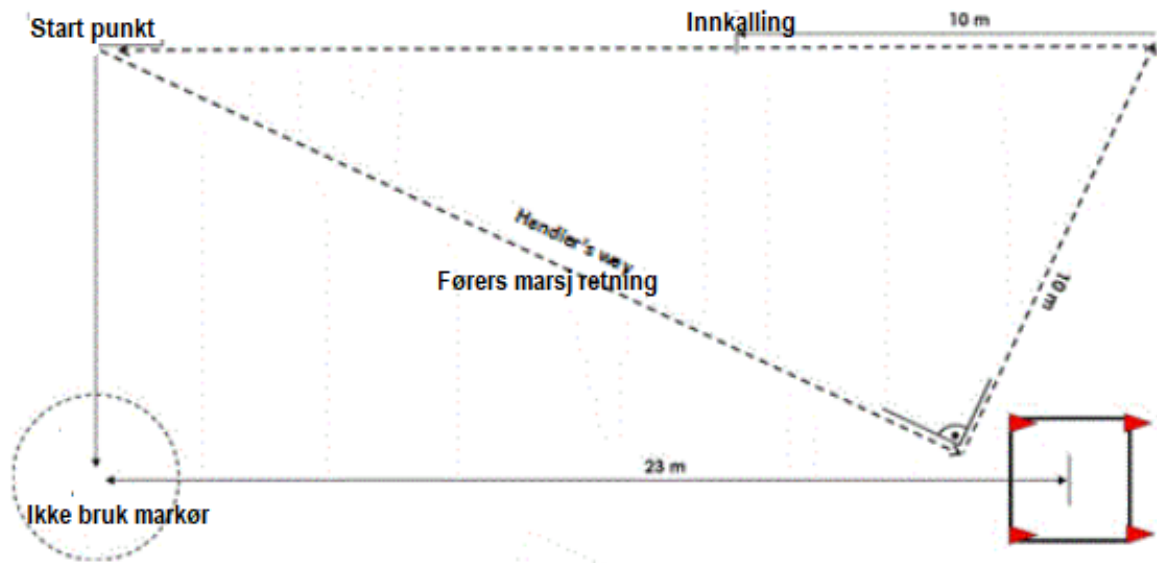
Øvelse FCI 3.6 Fremadsending med dirigering, dekk og på plass   Koeff. 4

Kommando: Ord for «fram, stå, høyre/venstre, dekk og innkallingskommando»

Beskrivelse: Før øvelsen starter, skal dommeren ha beskjed om føreren vil kommandere hunden til å stå før ned-dekket i ruta, eller har direkte ned-dekk. Ruta skal være ca. 3x3 meter markert med en kjegle (10-15 cm) i hvert hjørne. Rutas ytterkant skal være godt synlig markert med rutebånd eller lignende. Ruta skal være plassert ca. 23 meter fra sirkelens midtpunkt og til rutas midtpunkt, og den skal være minst 3-5 meter fra ringens ytre grense. Sirkelen skal også være minst 3 meter fra ringens sider. Se figur nedenfor, for eksempel. I mesterskap skal man forsikre seg at det ikke er mulig å dobbelt handle hunden.

Startpunktet markeres med en liten markør. En godt synlig sirkel med 2 meter radius, har senter ca. 10 meter fra startpunktet. Midtpunktet i sirkelen skal ikke markeres på noen måter. Omkretsen av sirkelen skal bli synliggjort enten ved å bruke minimum 8 tape biter, kalk, markeringsspray, eller en hel sirkel. Markeringen skal ikke være iøynefallende for hunden. Oppmerkingen er kun for å hjelpe føreren og dommeren til å vurdere om hunden er på utsiden eller innsiden av sirkelen. Hvis hele omkretsen er markert, skal det være liten forskjell på selve markeringen og underlaget. Det er ikke lov å bruke tau, plastikkdelene etc. som synes godt for hunden.

Utførelse: Øvelsen starter med hunden i utgangsstilling. Fører sender hunden inn i sirkelen, hvor hunden kommanderes til å stå. For å oppnå høyeste poengsum, skal hunden være innenfor sirkelen med alle fire beina. Føreren kan sende hunden til ruta selv om hunden ikke er 100 % inne i sirkelen. Dette vil gi trekk i karakteren. Hvis hunden er helt utenfor sirkelen, må den dirigeres inn i sirkelen.

Etter ca. 3-4 sekunder, gir konkurranseleder ordre, så sender føreren hunden inn i ruta. Hunden kommanderes til å dekke inne i ruta, evt. stå før ned-dekket. Dersom stå brukes, skal stå-momentet være tydelig, og holdes i ca. 3 sekunder, før hunden dekkes ned. Hunden skal bevege seg i en rett linje til sirkelen og til ruta, og skal gå inn i ruta fra fremsiden. På ordre marsjerer føreren ut mot hunden, og ca. 2 meter fra hunden gis ordre om å fortsette marsjen, 90 grader, mot høyre/venstre. Etter ca. 10 meter gis ordre om marsjvending mot startpunktet for øvelsen. Etter ca. 10 meters marsj får fører ordre om å kalle inn hunden på plass under fortsatt marsj. Ved startpunktet for øvelsen gis føreren ordre om holdt. Vinklene fra startpunktet for sirkelen, gjennom sirkelen og til midtpunktet av ruta skal være 90 grader. Hunden må følge kommandoene, for eksempel hvis en stå kommando er gitt i sirkelen, eller en stå kommando er gitt i ruta, må de adlydes, og hvis ned kommandoen i ruta

gis direkte, bør den være umiddelbar. Hunden skal ikke stoppe eller gå ned uten at den kommanderes. Dersom hunden utfører momentene selv skal det trekkes poeng.

For å unngå trekk for ekstra kommandoer bør det ikke brukes mer enn seks kommandoer, hvorav en av de seks kommandoene er stå-kommando i ruta. Alternativt kan fører kommandere i direkte dekk og dermed bare bruke fem kommandoer.

Håndsignaler kan kombineres med verbale kommandoer når hunden omdirigeres, og når den dirigeres fra sirkelen til ruten.

Alle andre kommandoer utenom stå, dekk og ekstra dirigerings kommandoer utføres etter ordre fra konkurransleder.

Dommeranvisning:

Hundens vilje til å følge kommando og dirigering, hundens tempo og at den velger kortest mulig vei (rett linje) til ruta og sirkelen skal vektlegges. Det er ikke tillatt å vise hunden retning til ruta eller sirkelen, eller berøre hunden ved startpunkt. Dette vil føre til at øvelsen underkjennes. Det er heller ikke tillatt å vise hunden retningen til sirkelen eller ruta før øvelsen starter. En «håndberøring» (touch) er tillatt før start. Med dette menes at hunden berører føreren og ikke omvendt, og det kan ikke gi noe inntrykk av å vise retninger.

Forflytter føreren seg bort fra startpunktet under kommandering, skal øvelsen underkjennes. Ved overdrevent mye kroppsspråk og bevegelse fra føreren skal det ikke gis høyere karakter enn 8. Håndsignaler er kun tillatt hvis hunden må omdirigeres/dirigeres. Et håndsignal gitt når hunden er ved siden av fører, gir 2 poeng trekk.

Hvis hunden beveger seg sakte eller veldig sakte, gis ikke høyere enn 6-7 poeng.

Dersom hunden utfører momentene selv, fører dette til trekk i karakteren. Det vil si hvis hunden stopper eller legger seg ned uten kommando 1-2 poeng trekk.

Sirkelen:

Avhengig av hundens posisjon i sirkelen, kan fører enten omdirigere hunden lenger inn i sirkelen eller sende den rett til ruta. Hvis hunden står på utsiden av sirkelen, må føreren omdirigere hunden inn i sirkelen før den sendes til ruta (obligatorisk). Hvis hunden står på linjen til sirkelen, er det valgfritt å omdirigere inn i sirkelen.

- Hvis hunden er innenfor sirkelen med alle fire beina uten ekstra kommandoer, skal det ikke trekkes poeng. (kun ved treghet eller buet retning).
- Hvis hunden står på den tenkte linjen til sirkelen trekkes det fra 1/2 -3 poeng, avhengig av plassering.
- Dersom hunden har tre bein inne i sirkelen, gis høyst 9.
- Dersom hunden har to bein inne i sirkelen, gis høyst 8.
- Har hunden bare ett bein inne i sirkelen, gis høyst 7. Føreren kan i dette tilfelle omdirigere hunden inn i sirkelen, hvis hunden adlyder på første forsøk, trekkes kun 2 poeng; ett for omdirigeringen og ett for stopp kommandoen.
- Dersom hunden står på utsiden av sirkelen, må fører omdirigere den inn i sirkelen. Hvis hunden adlyder på en kommando inn i sirkelen, og en stå kommando, trekkes 2 poeng. Hvis det må brukes en omdirigerings kommando til og en ekstra stå kommando, trekkes 2p til.

- En hund som sitter- eller ligger inne i sirkelen (Når den kommanderes til å stå) skal ikke ha mer enn 8. Hvis de utfører momentet på egenhånd, bør ytterligere 1 poeng trekkes.

Ruta

Hund som løper inn i ruta fra siden eller bakfra, skal ha ½ - 1p trekk. Hunden må følge kommandoene (f.eks. hvis en stå-kommando er gitt i ruta, må den stå, og hvis den blir kommandert direkte i dekk, må den gjøre det).

Om hunden stopper ved rutebåndet og føreren gir en ny kommando, må det også gis en ny stå kommando hvis føreren har informert om at hunden skal stå i ruta. Trekk for ekstra kommando skal være maks -1p/kommando, hvis hunden reagerer raskt og presist.

Hvis hunden utfører noen av momentene på egen hånd, trekkes det karakterer (dvs. hvis hunden stopper i sirkelen eller ruta, eller legger seg ned uten kommando. Fører som under dirigeringen tar skritt bort fra startpunktet, underkjennes i øvelsen. Ved overdreven kroppsbruk under dirigering er høyeste karakter 8. En hund som setter seg eller legger seg i ruta, kan kun oppnå maks 8 poeng.

Hvis hunden har utført dekk-momentet, enten på utsiden av ruta eller på rutebåndet, er ingen omdirigeringskommando tillatt, og øvelsen underkjennes. Hele hunden skal ligge inne i ruta for å oppnå poeng i øvelsen (unntatt halen).

Øvelsen underkjennes hvis hunden reiser seg eller setter seg opp, før førerens andre vending av marsjen. Etter at fører har gjort andre vending, gis ikke høyere karakter enn 7 dersom hunden bryter dekk før innkallingskommando er gitt. Hund som beveger seg i ruta uten å bryte dekk, trekkes 2-3 poeng. Øvelsen underkjennes hvis hunden beveger seg ut av ruta før innkallingskommando. Dersom hunden forutser innkallingskommando og løper på konkurranseladers kommandering eller snart etter, skal det trekkes 2-4 poeng.

En andre innkallings kommando, en andre stå kommando (både i sirkelen og i ruta) eller en andre dekk kommando i ruta, fører til en reduksjon på 2 poeng pr. kommando. Øvelsen underkjennes dersom en av disse kommandoene må gis en tredje gang.

Trekk for ekstra dirigeringskommando avhenger av hundens villighet til å følge dem og kommandoens kraftfullhet/overdrevenhet. Det kan bli 1-2 karakterer trekk pr. kommando.

Hvis hunden tar feil moment i ruta, trekkes 2 poeng, og hvis hundens stå momentet i ruta er for kort, trekkes 1-2 poeng. Hunden skal stå rolig i ca. 3-4 sekunder.

Trekk for ekstra dirigerings-kommando er avhengig hundens villighet til å adlyde og kommandoens kraftfullhet/overdrevenhet. Det kan trekkes 1 til 2 karakterer.

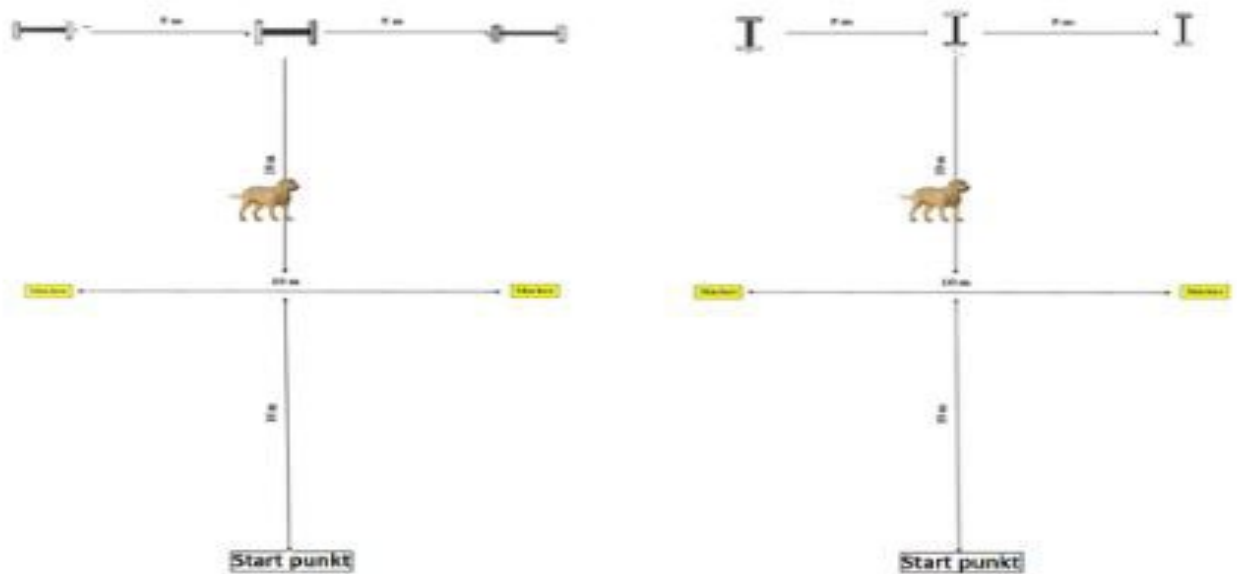
Øvelse FCI 3.7

Apport med dirigering

Koeff. 3

Kommando: Ord for «frem», «stå», «høyre», «venstre» eller «rett fram» «apport» og «avlever».

Beskrivelse: Det avgjøres ved trekking hvilken av apportene som skal hentes (høyre/midtre/venstre). Fører får ikke på forhånd beskjed om hvilken som er trukket. Det skal være tre størrelser av apportertilgjengelig, og føreren står fritt med hensyn til hvilken av størrelsene som skal benyttes. Før øvelsen starter, har konkurranselederen stilt seg i posisjon på linjen hvor apportene skal legges ut. Apportene ligger på linje med 5 m avstand, og de skal ligge minst 3 m fra ringens sider. Startpunktet for øvelsen er ca. 20 m fra den midtre apporten. En tenkt linje blir trukket 10 m fra startpunktet, og 10 m fra apportene. Den tenkte linja er markert på hver sin side av linjen med enten tape, kritt eller små hatter. Markeringene skal være synlige for dommeren og føreren, men ikke slik at de er iøynefallende for hunden / forstyrrer hunden. Se figur nedenfor.

Apportene kan legges vertikalt eller horisontalt.

Utførelse: Øvelsen starter med hunden i utgangsstilling på startpunktet. Konkurranseleder legger så ut tre tre-apperter i samme størrelse, på en linje, lett synlig for ekipasjen. Uavhengig av hvilken apport som skal apporteres, legger konkurranseleder alltid ned apportene i samme rekkefølge i en konkurranse, enten alltid fra venstre eller fra høyre. Føreren kommanderer så hunden mot den midtre apporten, og etter at den har passert 10 meters linjen blir den kommandert i stå. Føreren kan gi stå kommandoen på et hvilket som helst tidspunkt etter at hunden har passert linjen. Hvis hunden stopper før linjen på 10 meter, må den omdirigeres for å passere linjen. Dette gir trekk i karakteren. Etter ca. 3 sekunder blir føreren informert om høyre, midtre eller venstre apport. Fører skal vente på konkurranseleders ordre før hunden sendes. Fører kommandere så hunden mot korrekt apport. Hunden skal raskt hente apporten og bringe den tilbake til føreren. Kommando for apport skal gis straks etter dirigeringskommandoen, slik at et opphold mellom kommandoene vil bli oppfattet som en ny kommando.

Dommeranvisning

Det er ikke tillatt å vise hunden retning eller berøre hunden ved startpunkt. Dette vil føre til

at øvelsen underkjennes. For å oppnå poeng må hunden stå mellom 10 meters linjen og midtapporten. Hvis hunden må omdirigeres for å passere linjen, gis ikke høyere enn 7. Stopper hunden på egen hånd, gis ikke høyere enn 6. Dersom hunden står på linjen gis ikke høyere enn 8.

En hund som tar feil moment eller beveger seg etter stoppkommandoen, eller beveger seg når den står, gis ikke høyere enn 8. Dersom hunden beveger seg mer enn én kroppslengde fra stående posisjon før apport kommando gis underkjennes i øvelsen.

Det skal legges vekt på hundens villighet til å følge dirigerings- og stoppkommando, hundens tempo, og at den tar den korteste veien til den korrekte apporten. Trekk for ekstra dirigeringskommando avhenger av hundens villighet til å følge dem og kommandoens kraftfullhet/overdrevenhet. Det kan bli 1-2 poeng trekk pr. kommando.

Hund som stoppes ved feil apport, og lar seg dirigere til å ta rett apport, skal ha høyst 7. Hund som dirigeres til rett apport uten stopp, kan høyst få 8. Hund som tar opp feil apport, skal underkjennes i øvelsen.

Når det gjelder tap av apporten og tygging eller biting på apporten se de generelle retningslinjene for bedømming av øvelser.

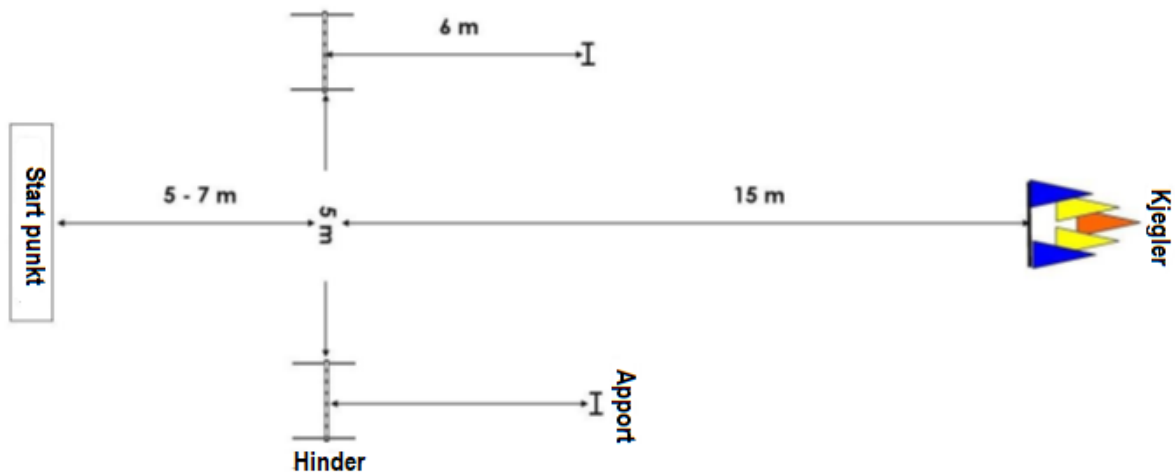
Øvelse FCI 3.8   Fremadsending rundt en gruppe kjepler,   Koeff. 4 **stå/sitt/dekk, apportering, hopp over hinder**

Kommando: Ord for «rundt», «stå/sitt/dekk», «høyre/venstre + apport», «hopp» og «avlever».

Beskrivelse: Før konkurransen starter, vil dommeren avgjøre hvilken posisjon, stå, sitt eller dekk, hunden skal innta etter runding av kjeplene på vei tilbake til føreren. Stillingen skal være den samme for alle deltakerne i konkurransen. Det skal trekkes, høyre eller venstre, apport og korresponderende hinder. Føreren skal ikke vite hvilken retning som trekkes. Føreren får denne informasjonen etter at den har inntatt stillingen sitt/stå/dekk. Apportbukkene skal alltid legges ut fra samme side (fra høyre mot venstre eller fra venstre mot høyre) i konkurransen uansett hvilken apportbukk som skal hentes.

En gruppe kjepler (3-6) (ca. 40-50 cm høye) blir plassert i en avstand på ca. 15 meter fra midtpunktet mellom hoppene. Kjeplene skal dekke et område tilsvarende ca. 70-80 cm. Området skal dermed være 0,4 – 0,5 m². Det er anbefalt at kjeplene blir plassert som vist på figuren nedenfor. Andre alternativer for å plassere kjeplene er vist i vedlegg 4. Hunden skal ikke se at kjeplene plasseres, og kjeplene skal derfor plasseres før fører står ved startpunktet. To hindre, et lukket og et åpent, plasseres ca. 15 meter fra gruppen med kjepler og står med 5 meters mellomrom. Høyden på hindrene skal være på høyde med hundens manke, men skal ikke være mer enn 60 cm. Startpunktet er 5-7 meter fra hindrene (førers valg). Apportbukkene legges 6 meter fra hindrene. Se illustrasjonen.

Det skal være tre størrelser av apporter tilgjengelig, tilpasset forskjellige raser, og føreren står fritt med hensyn til hvilken av størrelsene som skal benyttes.

Utførelse: Øvelsen starter med hunden i utgangsposisjon ved startpunktet ca. 5-7 meter fra hindrene (førers valg), og apportene blir lagt ut ca. 6 meter fra hindrene. På ordre sender fører hunden rundt kjeglene. Momentet utføres etter at hunden har rundet kjeglen, med ca. 2 meter, og før den har passert den tenkte linjen mellom apportene. I tillegg til en verbal kommando er det tillat med et samtidig hånd-tegn.

Etter ca. tre sekunder gis ordre om høyre eller venstre, hvorpå fører kommanderer hunden til å apportere den rette apporten, hoppe det korresponderende hinderet og returnere til fører for avlevering av apport. Konkurranselorders ordre er «høyre/venstre» eller «åpent/lukket» og «kommander». Fører skal vente på konkurranselorders ordre før hunden sendes. Føreren har lov til å gi en hopp kommando etter at hunden har plukket opp apporten.

Dommeranvisning:

Det skal legges vekt på hundens vilje til å følge kommandoer og dirigering, hundens tempo og at den tar kortest mulig vei, men allikevel i en passende avstand fra kjeglene. Det ideelle er ikke å gjøre en tett (nær) runding av kjeglene. Det vil være avhengig av rase og størrelse på hunden hva som er passende avstand fra kjeglene. Avstand opp til 100 cm kan være passende. Hundens bane kan være med- eller mot klokken rundt kjeglene. Det skal legges vekt på om hunden søker seg mot midtlinjen når den vender tilbake. Hunden skal bevege seg i god fart og holde samme tempo, minimum raskt trav. Treghet vil føre til trekk i karakter (1-5). Rase skal tas i betraktning ved bedømmelse av hastighet og avstand fra kjeglene. Hunden skal adlyde kommandoene umiddelbart. En hund som snur før kjeglene, må dirigeres rundt kjeglene. Dette fører til 3 poengs trekk. Øvelsen skal underkjennes dersom hunden ikke runder kjeglene. Fører har to ekstra dirigeringskommandoer for å få hunden rundt kjeglene. Når det gjelder ekstra dirigeringskommandoer senkes karakteren med 1 for hver kommando hunden adlyder. Etter at hunden har gått rundt kjeglene skal hunden innta riktig posisjon (stå/sitt/dekk) på kommando.

Dersom hunden etter å ha passert kjeglene, stopper av seg selv (uten kommando, åpenbart for tidlig), bør den kommanderes nærmere og stoppes igjen. Det gis ikke høyere enn 7. Ved vurderingen av stoppet verdsettes hunden villighet til å adlyde stoppkommandoen. Det er opp til føreren å bestemme når de skal gi stoppkommandoen. Det kan imidlertid ikke være før hunden har passert kjeglene med minst 2 meter.

Om føreren stopper hunden for tidlig, men slik at den tydelig har passert kjeglene (minst en meter) senkes karakteren med 2.

For å oppnå poeng, må hunden forbli i sin posisjon (sitt/stå/dekk) til den får kommando om å fortsette øvelsen. En hund som inntar feil posisjon etter runding av kjeglen, kan høyst få 8.

Hvis hunden starter for tidlig etter stopp, bør det trekkes 2-4 karakterer. Det kan til og med føre til underkjent øvelse, hvis hunden starter veldig tidlig (f.eks. før konkurranselderes kommando)

Fører har lov til å gi en hoppkommando etter at hunden har plukket opp apporten. Hund som passerer en tenkt linje mellom apportene uten å ha med seg rett apport eller tar opp feil apport, skal underkjennes i øvelsen. Hund som stoppes ved feil apport eller hinder, for så å la seg dirigeres (2 kommandoer) til den rette, kan høyst få 7. Hund som dirigeres fra feil apport eller hinder uten stopp, kan høyst få 8.

Trekk for ekstra dirigeringskommando avhenger av hundens villighet til å følge dem og kommandoens kraftfullhet/overdrevenhet. Det kan bli 1-2 poengs trekk pr. Kommando. Trekk for andre ekstra kommandoer bør være i henhold til de generelle retningslinjene.

Hvis hunden berører eller kolliderer med en kjege, trekkes 1 - 3 poeng, avhengig av kraftfullheten/intensiteten av kollisjonen. Hvis hunden velter en kjege/kjegler, trekkes 2-3 poeng. Hvis hunden går mellom settet med kjegler trekkes 3 poeng.

Hund som river ned eller tar ansatts på hinderet, ikke hopper over eller hopper over feil hinder, skal underkjennes i øvelsen. Hund som berører hinderet eller river bommen på det åpne hinderet, kan høyst få 8.

Om hunden er avventende til kommandoene, skal 2-4 poeng trekkes. Hvis det virker som det er uavhengig av kommandoen (det vil si at den stopper litt før kommandoen), skal 2 poeng trekkes fra.

Øvelsen underkjennes dersom:

- hunden hopper hinderet på vei ut til kjeglene.
- hunden trenger en andre omdirigeringskommando (tredje kommando) for å runde kjeglene
- fører gir stoppkommandoen (sitt/stå/dekk) for tidlig, f.eks. når hunden fortsatt er ved kjeglene.
- hunden ikke stopper på kommando (innen 3 kroppslengder).
- hunden passerer punktet mellom apportene uten å ha plukket opp riktig apport.
- hunden tar feil apport,
- hunden ikke hopper over hindrene eller hopper over feil hinder.

- hunden river ned eller tar ansatts på hinderet.
- fører viser hunden retning eller berøre hunden ved startpunkt.

Når det gjelder tap av apporten og tygging eller biting på apporten se de generelle retningslinjene for bedømming av øvelser.

Øvelse FCI 3.9

Neseprøve

Koeff. 3

Kommando: Ord for «bli eller på plass», «søk/apport», «avlever»

Beskrivelse:

Konkurransелеderen får ikke berøre førerens neseprøvegjenstand, som er merket på forhånd. Førerens neseprøve(2x2x10cm), skal legges ut ca. 10 m fra startpunktet sammen med 5-7 lignende berørte gjenstander. Mønsteret som neseprøvene legges ut i kan variere, men det skal være det samme for alle i en konkurranse. Posisjonen til førerens neseprøvegjenstand bør varieres for hver ekvipasje, og det er ingen begrensning på hvor førerens gjenstand legges i konkurransens valgt mønster. Det skal benyttes nye neseprøvegjenstander for hver deltager.

Utførelse:

Øvelsen starter med hunden i utgangsstilling vendt mot stedet neseprøvegjenstandene skal legges ut. Føreren får utlevert neseprøvegjenstanden. Hunden får ikke snuse på eller berøre gjenstanden. Føreren får holde den merkede gjenstanden i ca. 5 sekunder. På ordre leverer føreren sin neseprøvegjenstand til konkurransелеderen.

På ny ordre vender føreren seg helt om. Føreren kan selv bestemme om hunden skal få se at gjenstanden legges ut eller ikke. Nødvendige kommandoer for «på plass» eller «bli» er tillatt. Gjenstandene legges ut med ca. 0,25 meters mellomrom. På ordre vender føreren seg helt om og på ny ordre kommanderes hunden til å søke opp og apportere den korrekte gjenstanden. Hvis hunden arbeider aktivt og målrettet, kan den få holde på i omtrent ½ minutt. Hunden returnerer til fører og avleverer gjenstanden på kommando.

Dommeranvisning:

Ved vurdering av øvelsen, skal det legges vekt på hundens arbeidslyst og tempo. Hund som får snuse på/berøre gjenstanden ved start av øvelsen, tar opp feil gjenstand eller får ekstra kommando ute ved gjenstandene, skal underkjennes i øvelsen. Hund som snuser på gjenstandene i sitt søk etter førerens gjenstand, eller lett berører (uten å løfte) skal ikke ha trekk. Dersom hunden flytter gjenstandene eller søker over flere ganger trekkes poeng. Det trekkes ½ - 1 poeng dersom hunden flytter gjenstanden. En ekstra sjekk skal ikke føre til trekk, forutsatt at søket er systematisk og effektivt.

Når det gjelder tap av neseprøve og tygging eller biting på neseprøven se de generelle retningslinjene for bedømming av øvelser.

Øvelse FCI 3.10   Kontroll over hunden på avstand

Koeff. 4

Kommando: Ord for «dekk». «sitt», «stå»,
Og «dekk» på avstand og «utgangsstilling».

Utførelse:

Øvelsen starter med hunden i utgangsstilling, med bakparten på en tenkt strek mellom to markører. På ordre kommanderer føreren hunden til å dekke, og på ny ordre går fører til en anvist plass ca. 15 meter fra hunden (det kan kommanderes bli når hunden forlates). Konkurransелеderen anviser når føreren skal kommandere hunden til å skifte mellom stillingene sitt, stå og dekk. Ny stilling skal anvises ca. hvert 3. sekund, og den som anviser skal ikke kunne se hundens utførelse (står ca. 5 m foran hunden og ut til siden). Hver posisjon skal utføres to ganger og den siste stillingen skal være dekk. Hunden skal forandre stilling 6 ganger uten å forflytte seg fra startpunktet. Føreren får så ordre om å gå inntil hunden. På ny ordre kommanderes hunden i utgangsstilling.

Dommeranvisning:

En hund skal ha riktig stilling 5 ganger for å oppnå poeng i denne øvelsen. En hund som mister en stilling, kan høyst få 7. En hund som hopper over en stillingsforandring og tar neste, skal underkjennes. Det skal legges vekt på hurtigheten og tydeligheten av stillingsforandringene, hvor godt stillingene blir holdt og hvor mye hunden beveger seg.

Ved første bruk av én ekstra kommando for stillingsforandring, kan det høyst gis 8. Stillingsforandringen anses som mistet etter andre kommando. Videre ekstra kommando for stillingsforandring medfører 1 karakter trekk. Selv med ekstra kommando på 3-4 stillingsforandringer, kan øvelsen godkjennes dersom momentene utføres raskt med klare stillinger.

For å få poeng må ikke hunden bevege seg totalt mer enn 1 hundelengde fra utgangspunktet uansett retning. Alle bevegelser blir summert, frem og tilbake, sidelengs osv. Hund som setter seg opp etter siste stillingsforandring, før fører har kommet tilbake, kan høyst få 8. Utstrakt bruk av stemme og overdreven eller langvarige håndsignaler fører til trekk i karakter. (Se generelle retningslinjer).

VII VEDLEGG

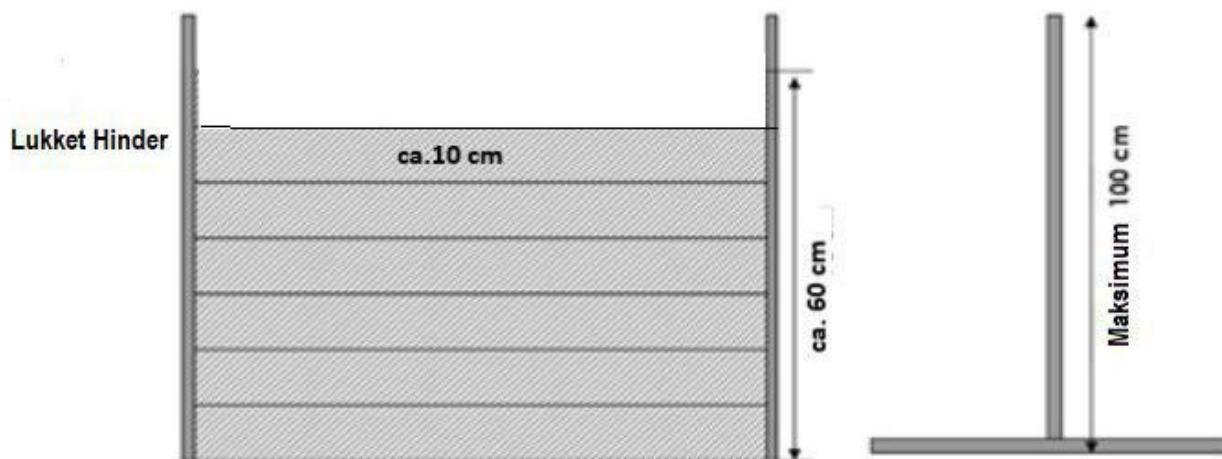
VEDLEGG 1 Hinder

VEDLEGG 1.1 Lukket hinder

Figur av hoppene i øvelse 1.7 i klasse 1, øvelse 2.7 i klasse 2 og øvelse 3.9 i klasse 3 og øvelse FCI 3.8 i klasse FCI 3.

Maksimal høyde for klassene 1,2 og 3 er 50 cm og for klasse FCI 3 er maksimal høyde **60 cm**.

Sidestykkene skal være ca. 1 meter. Føttene på hinderet skal være slik at hinderet er stabilt. Føttene på hinderet bør, avhengig av konstruksjonen, være minst 50-70 cm lange.

VEDLEGG 1.2 Åpent hinder

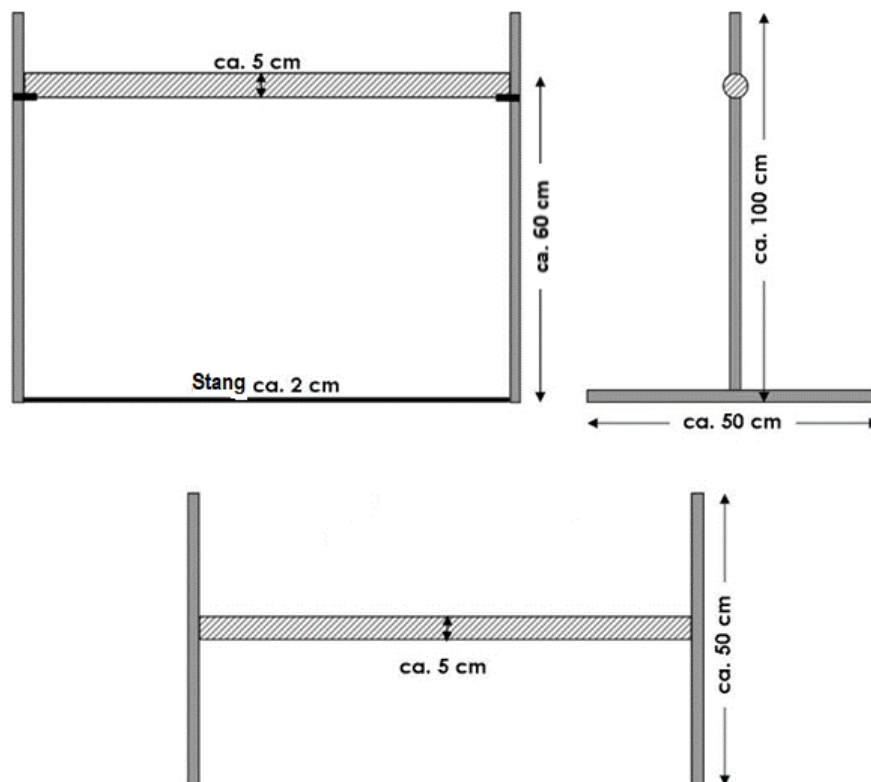
Figur av det åpne hinderet til

1. Øvelse 3.9 i klasse 3 og
2. Øvelse FCI 3.8 i klasse FCI 3.

Maksimal høyde for klasse 3 er 50 cm og for klasse FCI 3 er maksimal høyde **60 cm**.

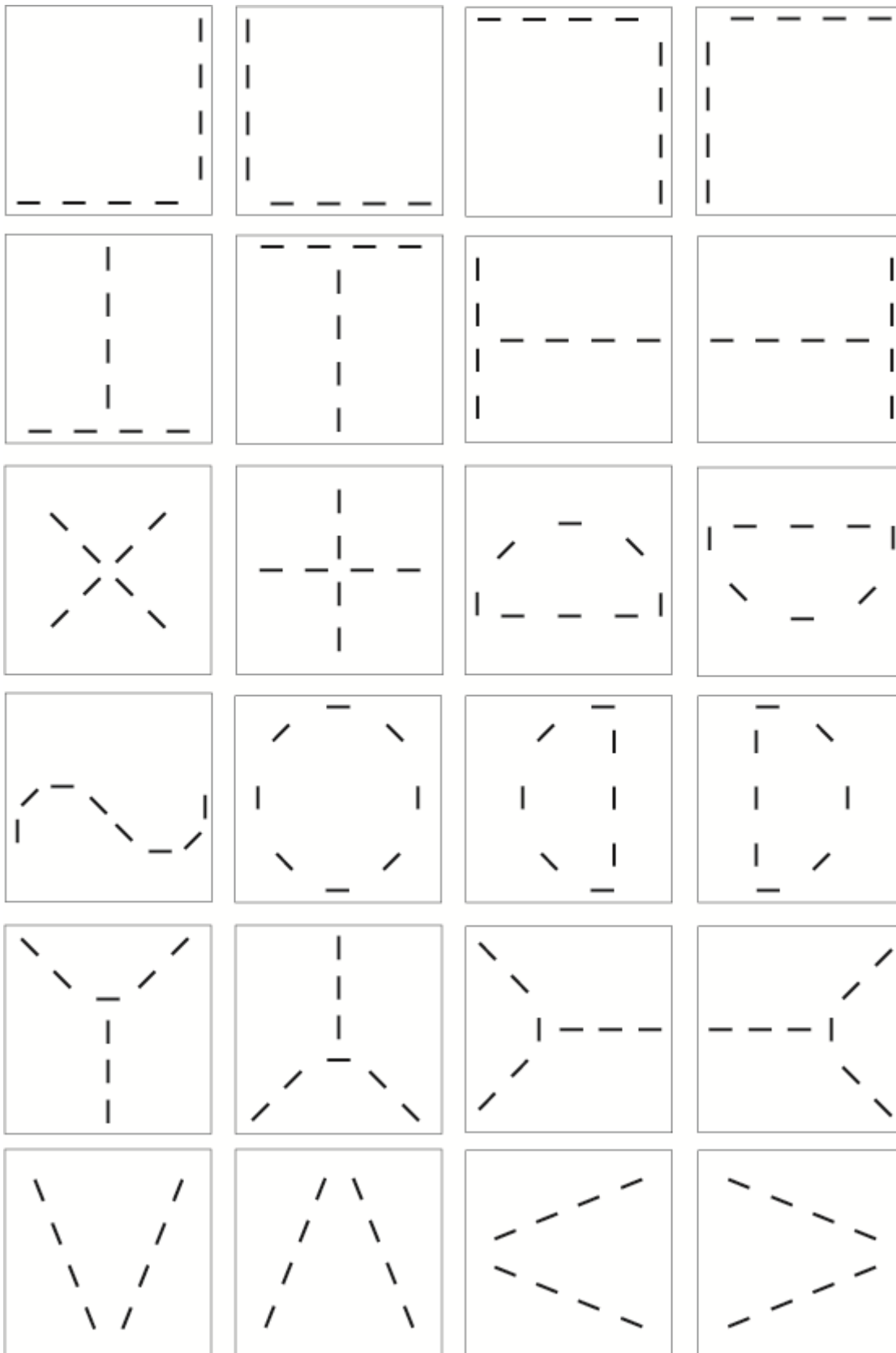
Planken/bommen ligger fritt, slik at den kan falle av. Det kan være en sammenhengende tynn stang nederst, men ikke mer enn 2 centimeters høyde fra bakken. Det anbefales at opphengene til bommen er utformet, slik at vinden ikke velter bommen lett.

Åpent hinder

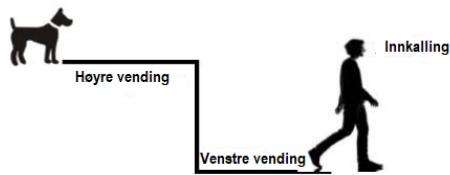

VEDLEGG 2

Forslag til hvordan neseprøver kan legges ut, øvelse 3.9 i klasse 3

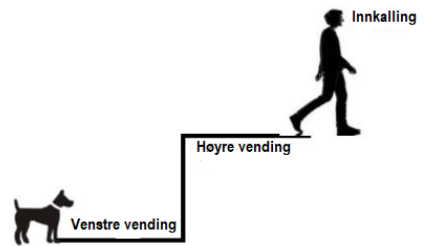

Vedlegg 3 Skjema for stillinger under marsj og retningslinjer for førerens kommandoer

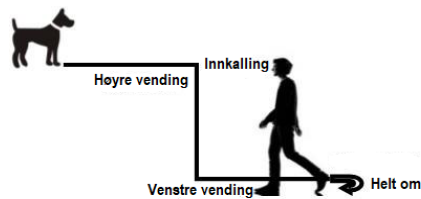
Konkurransелеder kommandoer

Øvelsen 3.4 starter:
Fremad marsj , kommander, høyre vedning, venstre vending, kall inn hunden.

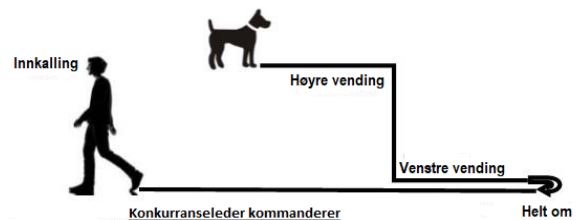
Konkurransелеder kommandoer

Øvelsend 4 starter:
Fremad marsj , kommander, venstre vedning, høyre vending, kall inn hunden.

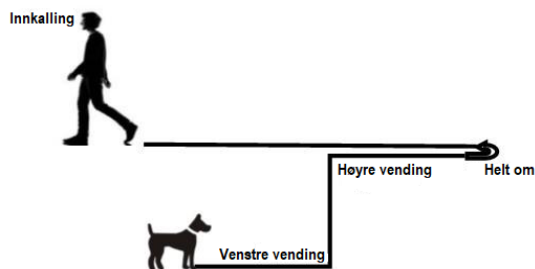
Konkurransелеder kommandoer

Øvelsend 4 starter:
Fremad marsj , kommander, høyre vedning, venstre vending, helt om, kall inn hunden.

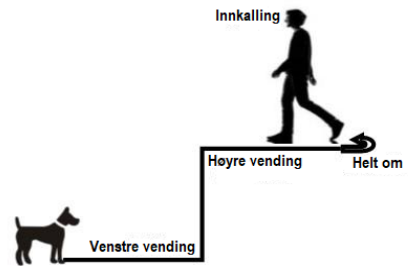
Konkurransелеder kommandoer

Øvelsend 4 starter:
Fremad marsj , kommander, høyre vedning, venstre vending, helt om, kall inn hunden.

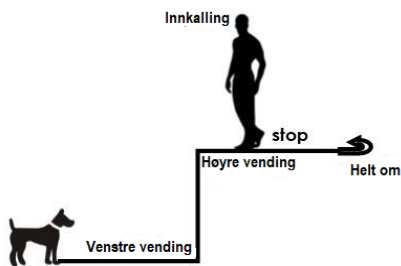
Konkurransелеder kommandoer

Øvelsend 4 starter:
Fremad marsj , kommander, venstre vedning, høyre vending, helt om, kall inn hunden.

Konkurransелеder kommandoer

Øvelsend 4 starter:
Fremad marsj , kommander, venstre vedning, høyre vending, helt om, kall inn hunden.

Konkurransелеder kommandoer

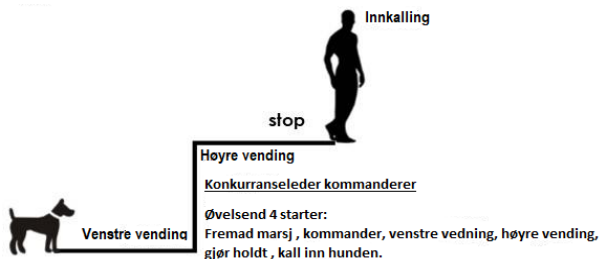
Øvelsend 4 starter:
Fremad marsj , kommander, venstre vedning, høyre vending, helt om og holdt, kall inn hunden.

Noen eksempel for øvelse 3.4

Konkurransелеder kommandoer

Øvelsend 4 starter:
Fremad marsj , kommander, venstre vedning, høyre vending, helt om, gjør holdt , kall inn hunden.

Konkurransелеder kommandoer

Øvelsend 4 starter:
Fremad marsj , kommander, venstre vedning, høyre vending, gjør holdt , kall inn hunden.

VEDLEGG 4 Mønstre for gruppen av kjebler i alle øvelser «Fremadsending rundt kjebler»

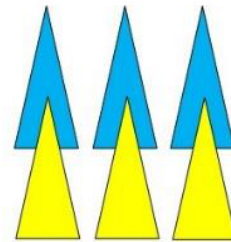
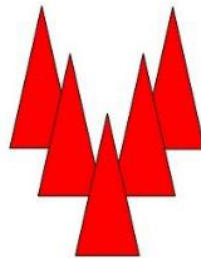
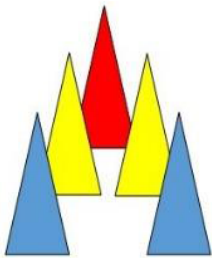
Ex 2.8, Klasse 2

Ex 3.9, Klasse 3

Ex FCI 3.8, klasse FCI 3

Dette er forslag. Det er viktig at arealets forslag er riktig, det vil si at både bredde og dybde skal være ca. 70 – 80 cm.

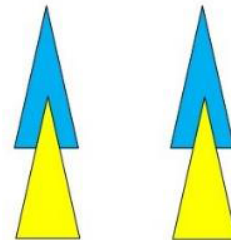
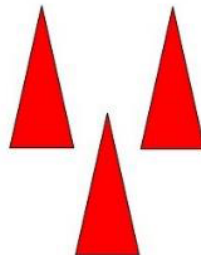
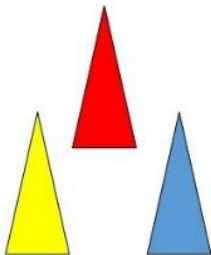
Høyden skal være 40-50 cm. Om bunnen av en kjeble er rundt 25 cm X 25 cm, får vi 75 cm når vi plasserer tre kjebler sammen side om side / etter hverandre. Dette gir en mulighet til å ha et mellomrom på rundt 2-3 cm mellom kjeblene. Ved plassering av to kjebler (fire kjebler utgjør en firkant) kan mellomrommet mellom kjeblene være ca. 20 cm.

Mønstre for gruppen av kjebler.

Arealet av kjeblene skal dekke 0,4 – 0,5 kvadratmeter,

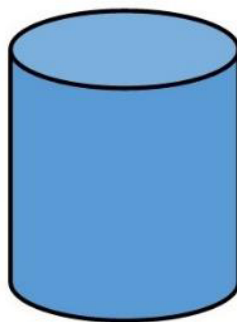
Høyden av kjebleen ca 40 - 50 cm

Alternativt fat/tønne av plast

Diameter på ca 70 – 80 cm

Høyde 40 – 50 cm

Oppsummering av trekkgrunnlag	
Fremadsending / moment i sirkel	Trekkgrunnlag Klasse 3
Feil moment (sitt/Dekk) i sirkelen	-2
Feil moment (sitt/dekk) utenfor sirkelen	Underkjent = 0
Feil moment (sitt/dekk) på sirkelens yttergrense.	Med omdirigering – Feil moment -2 (omdirigering inne i sirkelen + stå) -2 Σ -4 / Maks 6p
Fremadsending / Moment i ruten	Trekkgrunnlag klasse 2 & 3
Feil moment på kommandoen stå i ruta	-2
Stopper og står i ruta uten kommando i ruta	-3 / maks 7
stopper og står på kommando utenfor ruta	Σ -2 (-1 for omdirigering -1 for ny stå kommando
Fører kommanderer stå, men hunden legger seg	Σ -4 (Feil moment -2 selvstendig - 2)
Fører kommanderer direkte dekk, men hunden står og må få en ny ned kommando	-3
Hunden sitter eller legger seg på utsiden av ruta på kommando eller uten.	Underkjent 0
Apport med dirigering klasse 3	Trekkgrunnlag Klasse 3
Feil moment (sitt/dekk) på stå kommando	-2 (denne gjelder også klasse 2)
Stopper før stå kommando	-3 (utfører selv + ekstra kommando)
Stopper før linjen på kommando	-2
Sende hunden rundt kjepler	Trekkgrunnlag
Selvstendig stopper til eller fra kjepler	-3 Selvstendig handling og omdirigerings kommando)
Feil moment etter kjepler	-2
Feil moment, men kommanderes til rett	-2 (-3 om ikke bevegelsen er bra)
Feil moment, kommanderes til rett moment, men hunden utfører ikke	-2 + -2 = 4 (maks 6)

REGLER FOR NORGESMESTERSKAP I LYDIGHET

1. DELTAKERBERETTIGEDE EKVIPASJER I NM-FINALEN

Finalen i Norgesmesterskapet er åpent for alle norsk-eide hunder som ikke er fratatt retten til å delta på utstilling/prøve/stevne av Norsk Kennel Klub eller samarbeidende utenlandsk kennelklubb. Dersom fører har utenlandsk statsborgerskap, må fører ha hatt bostedsadresse og bodd i Norge sammenhengene hele det siste året før NM-start. Anmeldelsen undertegnes av hundens registrerte eier, eller av den som overfor arrangør sannsynliggjør sin rett til å utstille hunden.

2. STEVNE

Norsk Kennel Klub arrangerer hvert år Norgesmesterskapet i Lydighet i FCI klasse 3 fortrinnsvis i forbindelse med en internasjonal utstilling. Norsk Kennel Klub kan også sette arrangementet bort til samarbeidende klubb(er). Arrangerende klubbs styre - eller det stevnestyre dette oppnevner - er ansvarlig for at stevnet avvikles på riktig måte, og avgjør saker stevnets leder forelegger. Denne er ansvarlig for den tekniske gjennomføring og for at ordensbestemmelsene overholdes.

Ved stevne arrangert av samarbeidende klubb(er) kan Norsk Kennel Klub oppnevne sin representant. NKK oppnevnt person er overdommer.

Stevnet arrangeres over 2 dager.

Første dag arrangeres som en vanlig konkurranse underlagt gjeldende regler for Lydighetsprøver. Stevnet er åpent for alle hunder som er kvalifisert for å delta i Lydighet FCI klasse 3. Konkurransen bedømmes av minimum 3 dommere, samt at overdommer skal være til stede. Hver dommer har hver sin ring og øvelsene fordeles på ringene. De 15 beste deltagerberettigede ekvipasjene (ref. pkt. 1) går videre til finale neste dag. Dersom det er flere ekvipasjer på 15. plass, går alle videre til finalen. Andre dag arrangeres som en finale for de kvalifiserte ekvipasjene. Finalen bedømmes i en ring og alle dommere, samt overdommer fra kvalifiseringen bedømmer alle øvelser (totalt 4 dommere). Høyeste og laveste karakter strykes, og tellende karakter blir gjennomsnittet av de gjenværende karakterer. Om to eller flere deltakere oppnår samme poengsum, beregnes summen av øvelsene 3, 5, og 6 slik at man får kåret Norgesmesteren, nr. 2, nr. 3 og nr. 4.

3. PREMIERING

Det settes opp pokal til Norgesmesteren og 6 konkurransepremier til de hunder med 1. premie som oppnår høyeste poengsum i finalen. De 3 beste i finalen skal også ha rosett. Premiegradene som oppnås er stambokberettigede og offisielle premier.

DEL 6

BEGREPSFORKLARINGER

Begrep / uttrykk	Forklaring
«Adlyde en kommando innenfor en grense»	Grensen på X antall hundelengder regnes fra der hvor hunden befinner seg når kommando blir gitt. Kommando skal gis når hunden er på høyde med angitte markeringer.
Dobbeltkommando	Gjentakelse av kommando
«For å få/oppnå en godkjent karakter»	En godkjent karakter er en karakter høyere enn null. Etter dette uttrykket følger en beskrivelse av hva som er et minimumskrav for at øvelsen skal kunne godkjennes som gjennomført.
«Forflytter hunden seg»	Dette uttrykket tar for seg hvor mye en hund beveger seg fra utgangspunktet i løpet av øvelsen. Om hunden avslutter øvelsen på samme sted hvor den startet, behøver ikke dette bety at den ikke har forflyttet seg.
Helhetsinntrykk	Et uttrykk for samarbeidet hund/fører gjennom hele konkurransen, altså <u>ikke</u> et gjennomsnitt av karakterene i de gjennomførte øvelsene.
Kommando	Hundeførers kommando (ord og/eller tegn) til hunden
«Komme i god fart»	Dette uttrykket betyr at hunden skal vise iver, glede og tempo når den skal tilbake til fører. Det er imidlertid ønskelig at tempoet skal være kontrollert.
Markering/forsterking av kommando	Bruk av flere kommandoer enn tillatt samtidig (for eksempel ord og/eller tegn samtidig med temposkifte, kroppsbevegelse etc.)
«Marsj med vendinger»	Dette betyr at ekipasjen på dommerens ordre foretar en tilnærmet 90 grader sving til høyre/venstre.
Ordre	Dommer/konkurranseleders kommando (ord og/eller tegn) til hundefører
Underkjent øvelse	Karakter null
«Vegrer å hoppe»	Uttrykket brukes i hinderøvelsene og det menes at hunden fortsatt vegrer å hoppe fra sin posisjon rett foran hinderet. Det tillates ikke at hunden tas tilbake til fører for å gjøre et nytt forsøk.

Hund til
nytte og glæde